

Revista d'ensenyament de les Illes

PISSARRA

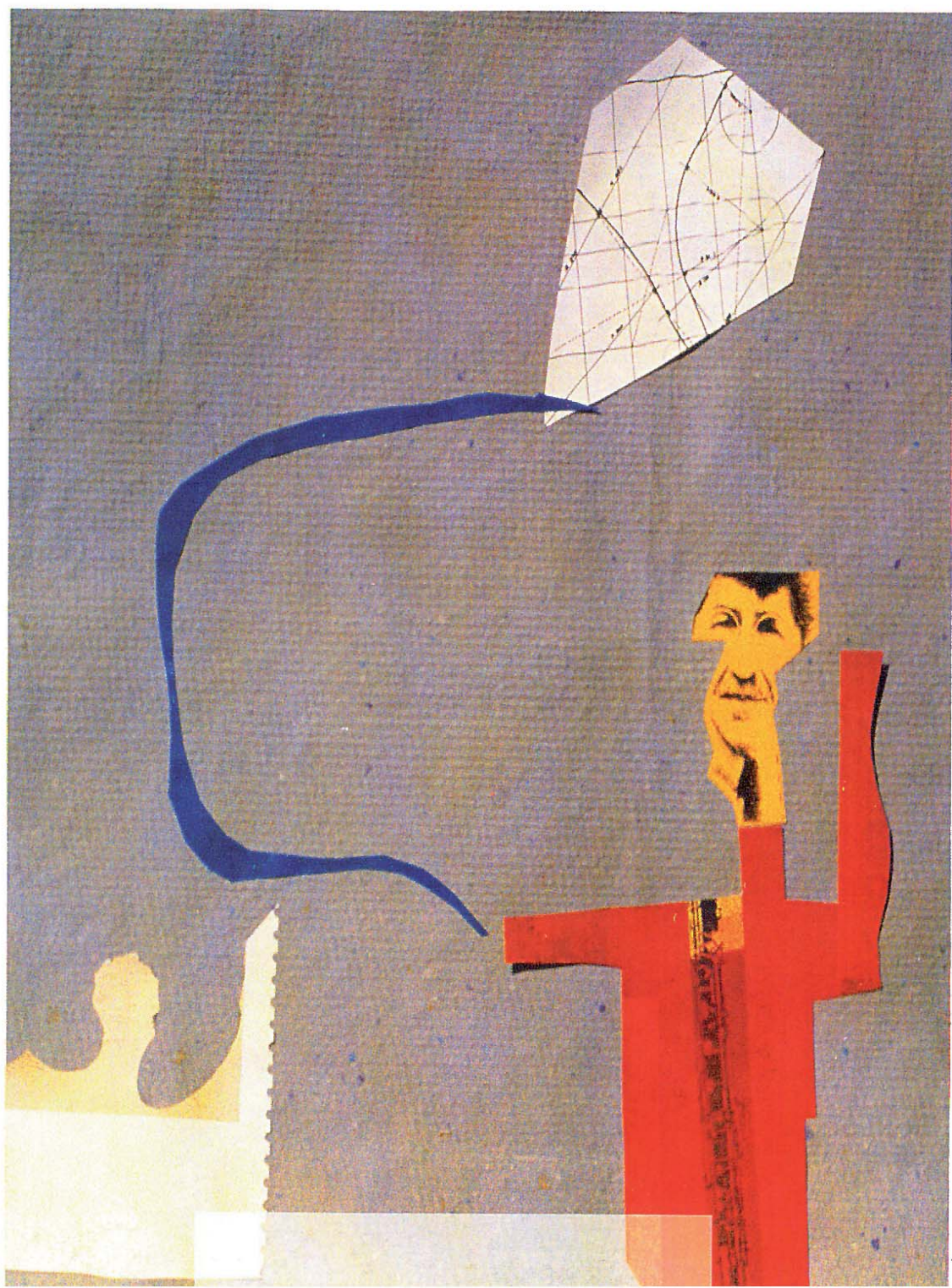
5 €

gener - febrer - març 2006

núm. 122

LOE : INSUFICIENT

Sindicat de treballadores i treballadors de l'Ensenyament - Intersindical de les Illes Balears STEI-i

Formació del professorat

Sanz Pinyol, Glòria

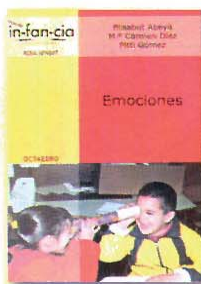
*Comunicación efectiva en el aula.
Técnicas de expresión oral para docentes*
Editorial Graó, 2005, 185 p., 12,50 €

Infància

Abeyà, Elisabet; Díez, M^a. Carmen; Gómez, Pitti

Emociones
Ediciones Octaedro, 2005, 87 p., 8,80 €

García Sevilla, Julia

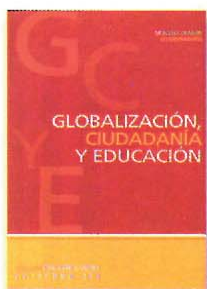
Mejorar la atención del niño
Ediciones Pirámide, 2006, 217 p., 13,30 €

Educació

AAVV; Mercedes Oración (coord.)

Globalización, ciudadanía y educación
Ediciones Octaedro, 2005, 119 p., 12 €

Doménech, Joan;

Guerrero, Joan

Miradas a l'educació que volem
Editorial Graó, 2005, 119 p., 18 €

**Pascual, Carmina; Gutiérrez, Melchor;
Escartí, Amparo (coord.)**

*Responsabilidad personal y social
a través de la educación
física y el deporte*

Editorial Graó, 2005, 143 p., 12 €

Adolescència

AAVV; José Olivares Rodríguez

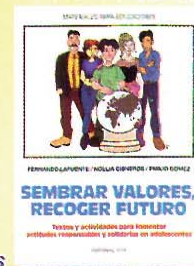
(dir. i coord.)

Protocolo para la intervención en adolescentes con fobia social
Ediciones Pirámide, 2005, 232 p., 18 €

**Lafuente, Fernando;
Cisneros, Noelia;
Gómez, Emilio**

*Sembrar valores, recoger futuro.
Textos y actividades para fomentar actitudes responsables solidarias en adolescentes*
Editorial CCS, 2005, 164 p., 10 €

Multiculturalitat

Coelho, Elizabeth

*Ensenyar i aprendre en escoles
multiculturals.*

*Una aproximació
ntegrada*

ICE-UB-Horsori Editorial,
2005, 303 p., 26 €

Matemàtiques

Ortega, Tomás

*Conexiones matemáticas.
Motivación del alumnado
y competencia matemática*
Editorial Graó, 2005,
213 p., 16 €

embat

Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Editorial	
LOE: Insuficient	5
La LOE no és el compromís social per l'Escola Pública	6
Gabriel Caldentey Ramos	
Quan els arbres no ens deixen veure el bosc (per un debat a fons de la LOE en l'ensenyament concertat)	11
Montserrat Nadal	
Reflexions sobre les condicions necessàries per a dur a terme reformes educatives exitoses: algunes idees en relació a la LOE	14
Martí X. March Cerdà	
La LOE a l'educació infantil	18
Plataforma d'Educació Infantil 0-6	
LOE: de l'educació primària i altres aspectes amb ella relacionats	22
Joan Mateu	
Vint-i cinc anys de docència, cinc lleis d'educació i una permanent sensació d'incertesa. Una reflexió sobre l'educació amb la LOE com a teló de fons	26
Joan Gelabert	
La LOE i l'educació i formació de persones adultes	29
Amador Alzina, Marc Genestar	
La LOE i el futur de l'educació musical. Una altra vegada la música toca les conseqüències	34
Magdalena González	
L'Escola Superior de Disseny pas a pas	38
Irene Mestre Massot, Francesca Sureda Truyols	
El gènere de la LOE	40
Àngels Cardona	
El Govern autonòmic no compleix els compromisos de l'Estat espanyol amb el Consell d'Europa	42
Neus Santaner	
Projectes de Cooperants 2005 ONGD Ensenyants Solidaris i STEI-i	45
Juan Rodríguez Recio	
Mestres per a l'escola del futur	50
Joan Lladonet i Escales, Pere Polo Fernández	
La immigració i la realitat social	55
Rigoberta Menchú	
Escoles de persones adultes, una bona inversió?	60
Llibres	61

PISSARRA

Revista periòdica d'informació de
l'ensenyament de les Illes Balears.

EDITA:

Sindicat de treballadores i treballadors
de l'Ensenyament · Intersindical
de les Illes Balears

Carrer Jaume Ferran, 58
07004 Palma

Telf. 971 90 16 00

Fax. 971 90 35 35

Pàg. WEB: www.stei-i.org

E-Mail:

mallorca@stei-i.org

llevant@stei-i.org

menorca@stei-i.org

eivissa@stei-i.org

CONSELL DE DIRECCIÓ**I REDACCIÓ:**

Biel Caldentey

Tomàs Martínez

Mariví Mengual

Pere Polo

Neus Santaner

Margalida Sarris

Sebastià Serra

COORDINACIÓ:

Joan Lladonet

S'agraeix la col·laboració de les autores i
dels autors dels articles.

MAQUETACIÓ, COMPOSICIÓ**I IMPRESSIÓ:**

Escola de Formació en

Mitjans Didàctics.

C/ Marià Canals, 13

07005 Palma

Tel. 971 91 00 60

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 58

07004 Palma

Tel. 971 90 16 00

FOTOS:

Pere Polo

Internet

Els articles publicats en aquesta
revista expressen
únicament l'opinió de les seves
autores i dels seus autors.

Dip. Legal: PM 533/79

ISSN: 1133-052X

Butlleta de subscripció a PISSARRA¹

Nom i llinatges:

Telèfon:

Adreça:

Població:

Correu-e:

CP:

Se subscriu a **PISSARRA**

al preu anual de 15 € que abona mitjançant:

taló bancari o gir postal a nom de l'Stei-i

càrrec al compte bancari²**ORDRE DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA**

Nom de l'entitat: Adreça:

Localitat: CP:

ENTITAT	OFICINA	DC	COMPTE

Sr/Sra. Director/a:

Us deman que atengueu a partir d'aquesta data, i fins a nou avis, els rebuts que us presentarà el Sindicat de Treballadors i Treballadors de l'Ensenyament - Intersindical de les Illes (STEI-i) amb càrrec al compte indicat.

Data:

Signatura

(1) Els afiliats i afiliades a l'STEI-i reben **PISSARRA** de franc · (2) En aquest cas heu d'emplenar l'ordre bancari**SI VOLEU PUBLICAR ARTICLES A PISSARRA**

Els treballs es poden referir a qualsevol tema que tracti sobre educació i/o ensenyament. És preferible que siguin experiències que es duïguin a terme o s'hi hagin duit i que es cregui convenient divulgar-les, perquè d'altres docents les puguin posar en pràctica. Poden ser de qualsevol nivell educatiu, des de l'Educació infantil fins a la universitària. Poden tractar temes globalitzats o tractament de qualsevol àrea d'ensenyament.

Els articles han de ser inèdits. La seva extensió ha de ser d'uns tres folis i 12 pt de lletra. S'han de lliurar en paper i disquet o es poden enviar a través de correu electrònic a l'adreça:

mallorca@stei-i.org

i s'ha d'indicar que és per a la revista Pissarra. És convenient adjuntar fotografies i/o il·lustracions per fer més comprensible el text.

Cal explicar l'objectiu o la finalitat del treball en unes 5-6 línies que serviran per encapçalar l'article.

Si s'ha de posar alguna cita bibliogràfica es farà de la manera següent:

- **LLINATGE/S, Nom (any de publicació): Títol del llibre en cursiva. Ciutat d'edició: Editorial (col·lecció, si en té).**

L'autor/a ha d'adjuntar les dades següents: adreça particular i del centre de treball, telèfons de contacte professional i personal. En el cas de treballs col·lectius, s'han de posar les dades de tots els/les autors/es.

La redacció i la coordinació de la revista determinaran la conveniència o no de la seva publicació. S'informarà l'autor o l'autora que s'ha acceptat el seu treball i la possible data de la seva publicació o se suggeriran els canvis que s'estimin pertinents. Si un article queda acceptat per la redacció, s'ha de retirar d'altres publicacions on s'hagués enviat, si s'havia fet. També s'informarà dels motius de la no publicació de qualsevol article.

Informàtica**Ciutat**

Servei Tècnic
Venda d'Ordinadors
Servei a domicili

iciutat@arrakis.es**TEL: 971 289 898****FAX: 971 451 694**

**C./ De la Balanguera, 10 baixos
07011 Palma de Mallorca**

editorial

LOE: INSUFICIENT

El primer esborrany de la LOE ja ens va semblar insuficient, perquè suposava poc compromís amb un veritable canvi educatiu que volgués impulsar un model d'escola pública de qualitat, social, compensadora de les desigualtats escolars, que estimulàs la millora tant de les condicions d'escolarització com les laborals, amb un ferm compromís financer. És veritat que la derogació de la LOCE ja era un avanç per a nosaltres, la no aplicació de la llei de "qualitat" del govern del PP era una condició sine qua non per intentar reconstruir un projecte educatiu públic i de progrés social i cultural per a la majoria de la societat. El canvi polític s'havia de traduir en un canvi d'orientació general de les polítiques econòmiques, laborals, educatives, socials... Alguns fets han anat en aquesta orientació, altres, no. Darrerament la dreta –social, econòmica, ideològica- ha recuperat cohesió i força creixent. Dins aquest context, el Govern central –i especialment el seu equip educatiu- no ha volgut, no ha sabut o no s'ha atrevit a fer front a aquesta ofensiva dretana i clerical amb una aposta decidida pel plantejament que representaven les organitzacions de la comunitat educativa progressista. És clar que algunes d'aquestes organitzacions han jugat a donar suport acrític al Govern –al seu projecte inicial de Llei- i no han treballat per impulsar un pacte educatiu per l'ensenyament públic i sí per intentar consensuar un pacte educatiu amb la dreta escolar. Aquest bloc conservador, 21 anys després de les mobilitzacions contra la LODE, reproduïx la mateixa estratègia de rebuig a les tímides propostes reformistes que contenia el primer projecte de LOE, defensen tot allò que impliqui "augment de recursos públics cap a la xarxa privada concertada", sense control social i sense una millora de les condicions laborals del professorat d'aquests centres. La prova més evident és que "aquestes" patronals –EiG i CECE- eternitzen les "negociacions" dels convenis col·lectius d'aquest sector i és a través d'acords amb les administracions "autònòmiques" que s'aconsegueixen algunes millores per als seus treballadors i treballadores.

La mobilització ha duit a una "negociació" del bloc conservador de la part patronal –ligada als centres religiosos: EiG i el seu sindicat parapatronal FSIE- per arribar a un acord parlamentari del Congrés, exclòs el PP, de modificació de la LOE que s'ha traduït en un desplegament de mesures que encara han afeblit més els postulats i principis que es podien considerar propostes progressistes en el primer projecte.

És clar que no són tan sols els marcs jurídics els que canvien l'educació; de fet, si les persones més actives de la comunitat educativa s'impliquen en la defensa d'un model d'escola i educació, faran més pel canvi educatiu que la legislació. Ara bé, una llei més favorable al nostre model d'escola, amb recursos econòmics garantits per una llei de finançament, hagués pogut contribuir a aquesta necessària millora educativa, a aquest necessari impuls a l'ensenyament públic, a aquestes polítiques educatives que cerquen l'equitat educativa augmentant els coneixements de tota la població escolar i formant veritables ciutadans i ciutadanes amb consciència crítica i democràtica. Aquesta llei –quan s'aprovi definitivament als voltants del mes d'abril- haurà estat una oportunitat perduda per a l'impuls decidit per una xarxa pública de qualitat i un ensenyament amb més equitat, i, per tant, una població escolar més preparada, més crítica i amb més coneixements i valors democràtics.

Des de l'STEI-i seguirem lluitant per una escola que formi ciutadans que aspirin al somni d'un món més just i solidari, inspirat en valors humans i no mercantils.

LA LOE NO ÉS EL COMPROMÍS SOCIAL PER L'ESCOLA PÚBLICA

Gabriel Caldentey

Secretari d'Acció Sindical i Comunicació de l'STEI-i

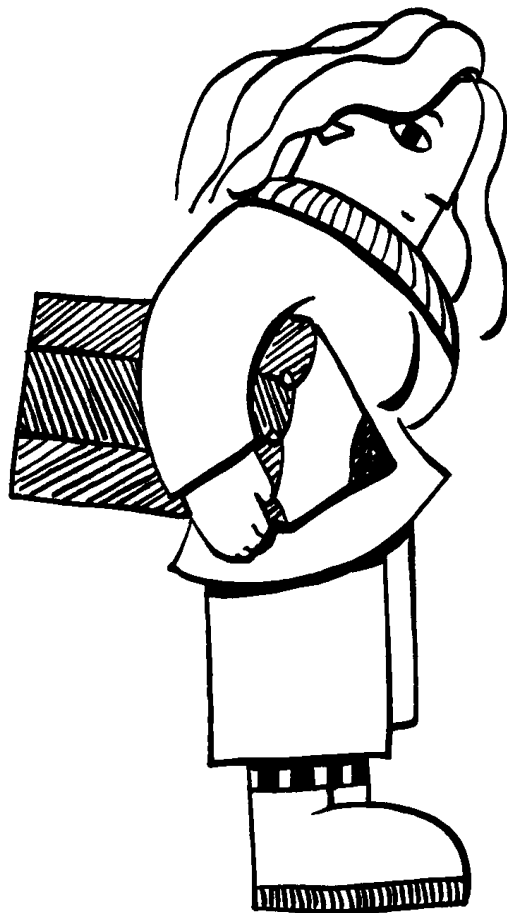
El debat sobre la Llei Orgànica d'Educació (LOE) ha implicat el debat sobre el pacte en educació. Des que es va anunciar la nova Llei, la Confederació d'STEs-intersindical ha defensat la necessitat que aquesta estableixi sense reserves un clar compromís social per l'escola pública i la consecució d'un gran pacte educatiu que ho reflecteixi legalment. Tant la dreta social i política com les patronals volen que l'ensenyament privat continuï rebent subvencions públiques sense renunciar als diners que els abonen les famílies per certes activitats. El seu model és una educació elitista, segregadora i privatitzada, com preconcipava la Llei de Qualitat (LOCE). Enfront d'això, els col·lectius i organitzacions progressistes propugnam el model d'escola pública, un sistema educatiu de qualitat per a tot l'alumnat, que respecti les diferències i compensi les desigualtats, una educació que prepari per a la vida, que estigui arrelada en l'entorn i que sigui respectuosa amb les diverses realitats nacionals, culturals i lingüístiques de l'Estat.

La mobilització de la dreta escolar i política ha aconseguit que el projecte de LOE s'assemblés més a la LOCE en aspectes com l'elecció de centre, admissió de l'alumnat, finançament dels centres concertats... Així doncs, la LOE que s'aprovà en el Congrés, dia 15 de desembre, i sortí cap al Senat esdevé encara més decebedora per al plantejament d'una escola pública de qualitat.

Una Escola Pública vertebradora del sistema

La Confederació d'STEs-i ha defensat, defensa i defensarà una política educativa que situï l'escola pública com a eix vertebrador del sistema educatiu. Hem denunciat l'estat de l'educació després de vuit anys de govern del PP i hem lluitat perquè l'escola pública recuperi el seu prestigi.

La Confederació d'STEs-i ha estudiat i debatut la proposta de reforma educativa del Govern del PSOE, i ha presentat centenars de propostes i esmenes a la seva redacció inicial, tant al Consell Escolar de l'Estat, com al Ministeri i als grups polítics parlamentaris. El Govern ha acceptat algunes de les nostres propostes, com la necessitat que la llei reguli tots els ensenyaments, l'obligació de les administracions de construir centres públics en zones de nova població o la no equiparació terminològica del que

significa la xarxa pública i la privada, emprar terminologia no sexista en tot el text legal, incloure a l'article 84.3. la no discriminació per raó de sexe en el procés d'admissió de l'alumnat (aquest canvi fou admès pel president del Govern en la reunió que mantinguérem el dia 21 de novembre), la potenciació dels serveis complementaris en els centres públics (art. 112.5.), la supressió de la data d'1 de gener de 1990 per poder optar a la jubilació anticipada voluntària, així com fer extensiu aquest tipus de jubilació al personal acollit al règim de la Seguretat Social, l'accés al cos de secundària dels mestres en el servei d'Orientació per un procediment que és més concurs que oposició i la presència de representants municipals en els consells escolars dels centres privats concertats.

Tot i aquestes incorporacions, les concessions efectuades a la dreta escolar han estat més de fons. Convé recordar-li al Partit Socialista —i als partits que li donen suport—

quines varen ser les propostes que va plantejar mentre estava a l'oposició. El PSOE va defensar en la seva campanya electoral de 2004 la necessitat d'un marc legislatiu que recollís la prioritat política i pressupostària de la xarxa pública, el compromís de no concertar unitats en nivells no obligatoris, i aconseguir una escola democràtica, laica, coeducadora i integradora de la diversitat i de qualitat. Compromisos que no ha duit a terme des del Govern en la tramitació de la LOE

La LOE que surt del Congrés és un projecte de Llei decebedor perquè:

1. No tracta amb caràcter prioritari els centres públics, que són els que escolaritzen la majoria de l'alumnat.
2. Tot i que un nou article 155 estableix que l'Estat i les comunitats autònomes acordaran un pla d'augment de la despesa pública en Educació que permetrà l'acompliment dels objectius establerts en aquesta Llei i l'equiparació a la mitjana dels països de la Unió Europea en els propers 10 anys, ens sembla que la proposta de finançament és clarament insuficient i no va acompanyada d'una llei específica sobre com sufragar-la. El finançament contemplat en la memòria econòmica que acompanya el Projecte suposa un 0,27% del PIB. En conseqüència, el 2010, quan conclogui la implantació de la Llei, el percentatge del PIB de l'Estat dedicat a Educació serà d'un 4,67%, inferior a la quantitat invertida el 1993 (4,9%) i a la mitjana de la Unió Europea (5,2%). Quasi la meitat dels recursos econòmics de la memòria que acompanya la LOE, 7.200 milions d'euros, es destinaran a finançar centres privats d'Infantil, Batxillerat i FP.
3. La gestió democràtica dels centres és absent en un projecte de Llei que aprofundeix en la jerarquizació i la divisió entre el professorat. Es pretén que l'Administració influeixi de manera decisiva en la designació dels càrrecs directius, es mantenen les prerrogatives del cos de catedràtics.
4. No es resol la situació de precarietat del professorat interí ni s'accepta la nostra proposta d'accés diferenciat d'aquest col·lectiu a la funció pública.
5. No s'adopten mesures efectives de millora de la qualitat, com la disminució de ràtios, fins i tot es permet que aquestes superin en un 10% el nombre màxim d'alumnat (art. 87), la reducció de la càrrega

lectiva del professorat o la inclusió d'altres professionals en les plantilles dels centres.

6. No es prorroga de manera indefinida la "jubilació LOGSE", ni es regula la reducció horària sense minva salarial per al professorat major de 55 anys.
7. No s'avança cap a l'ensenyament laic.
8. Es permet a les comunitats **autònomes** concertar el segon cicle de l'Educació Infantil (3-6 anys), així com el Batxillerat i la Formació Professional.
9. Es dilueixen els controls dels concerts. Es contempla fins i tot un finançament extraordinari per a centres privats en determinades condicions.

L'STEI-i segueix reivindicant:

1. **Un compromís social amb l'Escola Pública** que freni la privatització del sistema, que garanteixi la seva gratuïtat.
2. Una educació garantida pressupostàriament amb una **Llei de Finançament**. Com a única via per a superar el retard històric en infraestructures educatives, s'ha de contemplar una inversió en educació que abasti el 7% del PIB.
3. **Una gestió democràtica i no jerarquizada** dels centres, que inclogui l'elecció de la direcció i l'eliminació de les divisions entre el professorat. S'ha d'avançar cap al Cos Únic d'Ensenyants.
4. **Un ensenyament de qualitat** per a totes i tots, integrador, superador de desigualtats, laic i coeducador.
5. Una educació que doni prioritat a l'**atenció a la diversitat**, amb reducció de les ràtios i de l'horari lectiu del professorat.
6. Una **educació científica i crítica** per comprendre i transformar la realitat.
7. Un **accés diferenciat** a la funció pública docent i un pla d'estabilitat per al professorat interí.
8. **Dignificació social i econòmica** de la tasca d'ensenyar. Augment lineal del salari per a tot el professorat.

9. **Formació del professorat** dins de la jornada laboral.
10. **Protecció de la salut** i prevenció dels riscos laborals.
11. **Vigilància estricta de la legalitat** en relació amb l'admissió d'alumnat, amb el cobrament d'activitats voluntàries i amb garanties professionals per al personal que treballa en centres privats concertats.
12. **Garantia per a tota la població** de poder cursar els seus estudis en centres públics.
13. **Creació de llocs escolars en la xarxa pública** —inclosa una oferta suficient al tram 0-3 anys— amb dotacions suficients de personal i de materials.
14. **Disminució de la ràtio** en tots els nivells educatius.
15. **Reconeixement de la interculturalitat i de les distintes realitats nacionals i lingüístiques** en tot l'Estat. Que es faci l'ensenyament en català a partir d'un currículum propi, fet que permetrà un model educatiu arrelat a la nostra llengua, la llengua

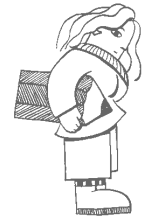
catalana, la nostra cultura i la nostra identitat nacional.

Educació Infantil i Primària

- ✓ Oferta gradual i progressiva de places d'Infantil del cicle (0-6 anys) fins a aconseguir satisfer la totalitat de la demanda en un període no superior a sis anys. Inclusió en les plantilles d'aquests centres, de professionals que col·laborin en la millora de l'escolarització i del sistema educatiu.
- ✓ Mesures d'atenció a la diversitat: reducció del nombre d'alumnes per aula. Detecció primerenca i tractament adequat de les dificultats d'aprenentatge.
- ✓ Mesures efectives per a la compensació de desigualtats: serveis complementaris públics, gratuïts i de qualitat.
- ✓ Rebuig a les avaluacions externes. No a la substitució d'objectius generals i específics per les "competències bàsiques".
- ✓ Dotació adequada de personal i de mitjans materials en tots els centres públics.

Educació Secundària

- ✓ Reducció de la quantitat d'alumnat per grup i de l'alumnat al qual imparteix classe cada professor o professora.
- ✓ Mesures d'atenció a la diversitat que contemplin les noves situacions existents als centres escolars.
- ✓ Creació de nous perfils professionals i dotació de les plantilles necessàries.
- ✓ Tractament educatiu dels valors en tot el procés educatiu. Currículum que incorpori la formació de persones crítiques, solidàries i coneixedores de les realitats culturals, un currículum allunyat del model que només pretén formar individus al servei del mercat i la competitivitat.
- ✓ No a la competitivitat entre els centres i entre l'alumnat. Han d'evitar-se els efectes perversos derivats de la difusió de suposades avaluacions de diagnòstic que ignoren el medi i els mitjans amb què es desenvolupen les tasques educatives.

- ✓ Mesures efectives per a la compensació de desigualtats: serveis complementaris públics, gratuïts i de qualitat.
- ✓ Dotació de personal i de suficients mitjans materials en tots els instituts.

Batxillerat

- ✓ Reducció de la quantitat d'alumnat per grup.
- ✓ Garantia d'impartició de les tres modalitats de Batxillerat en totes les comarques i /o municipis.
- ✓ Programes d'ajuda per garantir a tota la població escolar —independentment del seu lloc de residència— l'accés a centres públics.
- ✓ Promoció als estudis universitaris sense *numerus clausus*.

Formació Professional (FP)

- ✓ Derogació de la Llei de FP i les Qualificacions.
- ✓ Rebuig a la privatització dels ensenyaments de FP.
- ✓ Consideració del centre públic com l'eix de tota la FP.
- ✓ Satisfacció plena de la demanda de cicles formatius en cada comarca i/o municipi.
- ✓ Garantia d'accés als cicles, independentment del lloc de residència.

Atenció a la diversitat

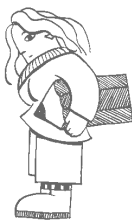
- ✓ Educació Especial a càrrec de les administracions públiques. Mesures efectives des dels primers inicis, a Infantil.
- ✓ Disminució del nombre d'alumnes per aula en tots els nivells.
- ✓ Tutoria de l'alumnat lligada a la funció docent. Tutoria educativa compartida per tot el professorat.
- ✓ Inclusió de tres hores lectives per a tot el professorat amb tasca tutorial.
- ✓ Programes d'acollida per a l'alumnat que s'incorpori als centres en qualsevol moment.

- ✓ Garantia de recursos econòmics, dotació de professorat i personal específic per atendre i garantir l'èxit escolar a tot l'alumnat.
- ✓ Formació permanent del professorat en horari lectiu. Atenció especial a la formació intercultural i resolució de conflictes.

Professorat

- ✓ Millora de les condicions de la docència. Reducció de les ràtios i del total d'alumnat a qui s'imparteixen les classes. Dotació extraordinària de professorat i d'altres professionals com mediadors culturals, treballadors socials, personal sanitari...
- ✓ Increment de les retribucions per a tot el professorat.
- ✓ Regulació de l'accés diferenciat per al professorat interí a mesura que vagi aconseguint tres anys de servei i estabilitat per a tot el col·lectiu.
- ✓ Formació inicial equivalent a la llicenciatura per a tot el professorat. En la perspectiva d'avançar cap al Cos Únic d'Ensenyants, assignació immediata dels nivells 24, per al Cos de Mestres i 26 per al de Secundària.

- ✓ Mobilitat horitzontal i vertical per a tot el professorat. No a la carrera docent basada en avaluacions externes. No als criteris de mèrit i jerarquitzadors. Consideració del caràcter de tutor per a tot el professorat. Accés per concurs del grup B al A.
- ✓ Pròrroga indefinida de les jubilacions als 60 anys, o amb 30 de serveis, amb millora de les gratificacions corresponents.
- ✓ Reconeixement de les malalties laborals del professorat.
- ✓ Estatut de la Funció Pública Docent respectuós amb els drets del professorat.
- ✓ Incorporació dels avanços obtinguts en els acords de les meses sectorials de les comunitats autònomes.
- ✓ Per un Estatut docent de les Illes Balears en el marc d'una llei educativa pròpia de la nostra Comunitat Autònoma.

Laïcitat i valors

- ✓ L'ensenyament confessional de les religions ha de quedar fora de l'escola pública.
- ✓ Foment de l'educació en valors en totes les matèries per formar persones crítiques, solidàries, respectuoses amb la diversitat.

Direcció i gestió de centres

- ✓ Gestió democràtica i participativa dels centres.
- ✓ Elecció de la direcció per part del Consell Escolar.
- ✓ Dotació econòmica suficient per a tots els centres públics.
- ✓ Dotacions extraordinàries per atendre la compensació de les desigualtats.
- ✓ Autonomia pedagògica i organitzativa dels centres. □

IMPRENTA
Gráfima

OFFSET - IMPRESSIÓ DIGITAL

Passatge Ca'n Curt, 22 · 07005 Palma de Mallorca
Tel. 971 24 27 58 · E-mail: imprentagrafima@auna.com

QUAN ELS ARBRES NO ENS DEIXEN VEURE EL BOSC (per un debat a fons de la LOE en l'ensenyament concertat)

Montserrat Nadal

Professor de secundària i membre de l'STEI-i

No hi ha cap dubte que, aquestes darreres setmanes, el nou projecte de Llei Orgànica d'Educació (LOE) ha ocupat gran part dels titulars dels mitjans de comunicació. En un espai molt curt de temps ha hagut de superar dues esmenes a la

proposta de llei els populars hi veuen també un intent d'escorxar el país, amb la possibilitat que hi hagi 17 sistemes educatius diferents, tants com comunitats autònomes.

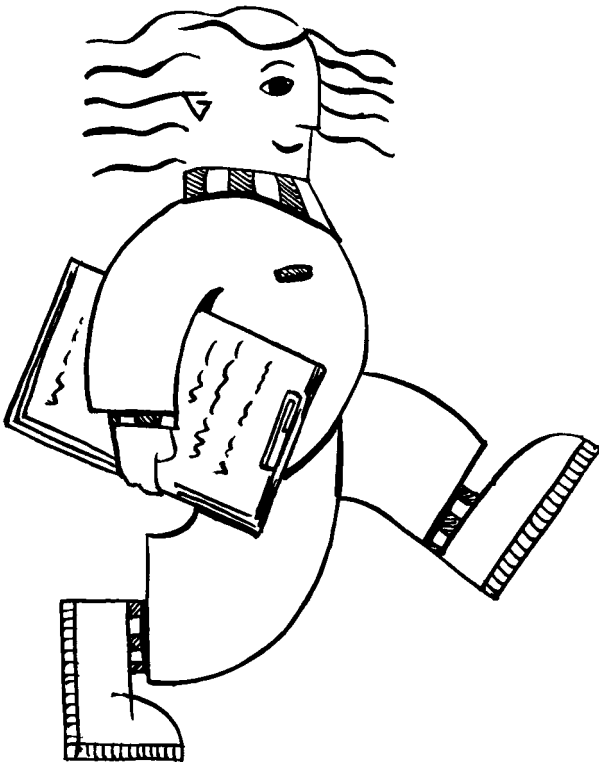
Per la seva banda, el passat 12 de novembre es manifestaven a les principals ciutats de l'Estat les patronals de l'ensenyament concertat, juntament amb les associacions de pares i mares de filiació catòlica i el sindicat USO. A part de dir un rotund "No" a la Llei Orgànica d'Educació, a la seva convocatòria de manifestació hi afegien els eslògans següents: "contra el fracàs escolar", "pel prestigi de l'ensenyament" i "per una educació en llibertat". La veritat és que, més enllà de la grandiloqüència d'aquestes tres consignes que tots podríem assumir sense capficar-nos-hi massa, a les declaracions que han anat fent els distints convocants han començat a mostrar el llautó.

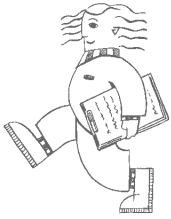
"...és curiós constatar que aquest mateix estat d'inseguretat no es deu donar entre els seus treballadors i treballadores, alguns dels quals perceben encara unes prestacions retributives de l'any 2003!"

totalitat que varen ser presentades al Congrés dels diputats, i han estat convocades dues manifestacions en contra de la llei de signe ben diferent. Les dues esmenes que es presentaren al Congrés arribaven a la cambra baixa per part dels grups parlamentaris de Convergència i Unió i del Partit Popular.

Els motius que adduïa la coalició representada per Duran i Lleida per retirar la llei eren, entre d'altres, que no garantia la lliure elecció de centre, i tampoc no estaven d'acord amb la consideració final que tenia en els plans d'estudis l'assignatura de religió. A aquests dos punts hauríem d'afegir-hi els temors, des de fa uns mesos gairebé obsessius, que el Partit Popular manifesta de veure sortir bubotes separatistes pràcticament de davall les pedres. Amb la nova

Les patronals es queixen de l'"ofegament" que, segons ells, patiran els centres amb la nova llei, deixats de la mà de Déu i condemnats gairebé a una economia de subsistència. Amb una paraula, remuguen perquè es veuen sotmesos a una "precarietat" amb la qual hom no pot fer cap previsió de futur (és curiós constatar que aquest mateix estat d'inseguretat no es deu donar entre els seus treballadors i treballadores, alguns dels quals perceben encara unes prestacions retributives de l'any 2003!). Per la seva banda, les associacions de pares i mares catòliques (CONCAPA) pensen que la llei és inadmissible perquè impedeix exercir el dret de l'elecció de centre segons les conviccions personals; curiosament un dret que deu ser "restringit", ja que només podrà gaudir d'ell una part de la ciutadania.

Però més enllà del cop d'efecte mediàtic que es pretén i de l'embalum que fan tots plegats, (a la manifestació que es va fer a Palma hi vàrem poder veure des de pancartes que mostraven el seu suport a una emissora de ràdio, fins a gent que aprofitava la marxa per protestar contra l'ensenyament del català a les escoles), pel que fa referència a l'únic sindicat que s'ha adherit a la protesta, en cap de les seves manifestacions públiques he vist que es fes esment de reclamar millores per als veritables agents del procés educatiu en el sector de concertada: el personal docent i no docent. I és aquest fet el que més em dol de tot el que està passant: en el debat que s'ha suscitat els arbres de la confusió interessada d'uns quants fan que ni tan sols es vegi i, per tant, no es parli del bosc de professionals que dia rere dia treballen als centres concertats.

Durant tot el seu articulat, la llei posa especial interès a parlar d'equitat, quan es refereix al funcionament dels dos tipus de centres que escolaritzen la majoria de l'alumnat del nostre país: els centres públics i els centres privats concertats. En aquest sentit diu que els dos tipus de centres rebran per part de l'Administració els mateixos recursos en funció de l'alumnat amb necessitats educatives que escolaritzin, i deixa molt clar que els criteris d'admissió d'alumnes a aplicar a una banda i l'altra seran els mateixos, garantint una distribució equitativa de l'alumnat. Fa esment també que en cap cas els centres podran rebre directament o indirecta quantitats de les famílies pel que fa als ensenyaments de caràcter gratuït, o per haver de pertànyer a associacions o fundacions de forma obligatòria.

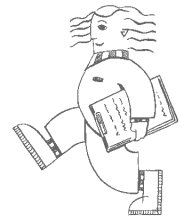

És del tot positiu que la llei intenti posar ordre i articuli les mesures adients per evitar que alguns centres, amb diners públics, facin servir algun sistema de selecció encoberta de l'alumnat, o que amb l'excusa de millorar algunes instal·lacions escolars obliguin els pares a pagar religiosament (no m'estranya, són escoles catòliques!) una quota a la fundació que el centre ha muntat. Però és insuficient que, amb el miratge que si es millora la dotació i el finançament dels centres tot el sector en surt beneficiat, descuidi tractar més a fons les problemàtiques dels professionals que hi treballen.

En relació a un dels títols que desenvolupa la LOE, en concret el títol III, que parla de professorat, en l'apartat de **Formació del professorat**, es fa esment únicament de la formació permanent del professorat de centres públics; o quan fa referència a les mesures per garantir la deguda protecció i assistència jurídica, contempla només els i les professionals del sector públic, en cap cas el personal dels centres concertats.

“Els treballadors i treballadores dels centres concertats no tenim ni veu ni vot, pel que es veu, en tot allò referent a la gestió i la participació en la vida diària dels centres.”

Però on més trobam a faltar articles i continguts que facin referència al professorat de privada és en el títol V de l'articulat, que parla de **Participació, autonomia i govern dels centres**. Quan exposa la composició i les competències dels distints òrgans col·legiats de govern i de coordinació docent (Consell Escolar, Claustre de professors i sobre tot direcció) només esmenta els dels centres públics. Els treballadors i treballadores dels centres concertats no tenim ni veu ni vot, pel que es veu, en tot allò referent a la gestió i la participació en la vida diària dels centres. Una vegada més som els “convidats de pedra” d'uns centres que, a l'hora de rebre finançament i recursos, exigeixen igualtat amb els altres centres sostinguts amb fons públics, i això les entitats titulars ho veuen bé i ho consideren just; però no compten amb els seus treballadors i treballadores a l'hora de compartir les tasques de direcció i organització de la vida dels centres. Aspectes tan bàsics com l'equip directiu dels centres, o els requisits per accedir a la direcció del centre o el seu procés de selecció, queden en mans de les entitats titulars i de l'empresa, a qui

correspon en tot cas la facultat de l'organització del treball segons el conveni estatal. No hi ha cap dubte que no podem compartir aquest model d'escola, mancat de la més mínima democràcia i on la coparticipació de tots els sectors que hi feim feina és pràcticament nul·la.

En relació a altres aspectes de caire més general, és del tot decebedor que la nova llei **no contempli una reducció de les ràtios a cap dels distints nivells o etapes educatives, amb el manteniment de les mateixes xifres que apareixien a les lleis educatives anteriors**. Amb la diversitat d'alumnes que tenim a les nostres aules i amb les noves realitats que l'escola ha d'assumir, treballar amb ràtios de 25 alumnes a infantil i primària i 30 a secundària ens sembla excessiu. Per si això no era ja preocupant, la patronal del sector de concertada que més centres representa, de bracet amb el sindicat majoritari FSIE, ha aconseguit poder incloure a la LOE que les places que es reservaven per a l'alumnat d'incorporació tardana puguin ser ocupades si la demanda així ho exigeix, amb la possibilitat d'augmentar el nombre d'alumnes per aula fins a un 10%. Després se'ns demanarà una atenció personalitzada dels i de les alumnes, i un tractament individualitzat de les seves especificitats i del seu ritme d'aprenentatge!

Com també ens semblen preocupants aquestes **avaluacions de diagnòstic que es faran en acabar el quart curs de primària i el segon curs de secundària**. Tot i que es diu que els resultats d'aquestes proves no es difondran públicament, ens temem que s'acabin convertint en una mena de "rànkings" que serviran per classificar els centres en bons i dolents,

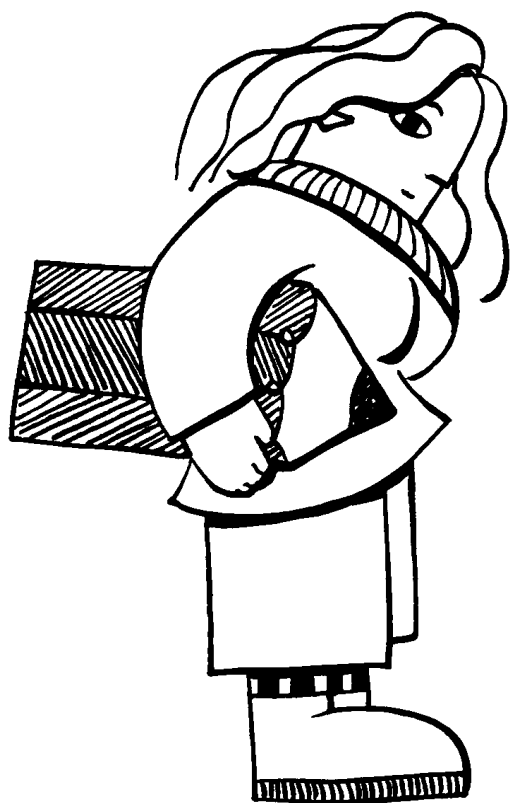
entrant dins una dinàmica competitiva d'oferta i demanda com si traslladàssim al món escolar la lluita per obtenir consumidors pròpia del món de les empreses. I ja sabem com rendibilitzen certes patronals de l'ensenyament concertat l'excessiva demanda que tenen alguns dels seus centres, a l'hora de demanar més aules concertades i poder disposar així d'un major nombre d'alumnat que augmentarà els ingressos del centre en serveis complementaris (menjador, activitats extraescolars, etc.).

Al llarg de la redacció d'aquest article (en alguns moments semblant al vel de Penèlope en la tasca de fer i desfer) el projecte de llei ha anat incorporant distintes esmenes, les darreres aportades per alguns dels convocants de la manifestació del passat 12 de novembre, en concret els bancs majoritaris a l'ensenyament concertat per part de la patronal i dels sindicats (Educació i Gestió, i la FSIE). La majoria de les esmenes fan referència a la millora del finançament dels centres concertats, a la dotació de més garanties per als pares i mares a l'hora d'elegir el centre on volen escolaritzar els seus fills, als continguts curriculars mínims que vénen fixats per l'Administració central, o al nombre màxim de matèries que es podran suspendre per passar de curs. Cap d'elles, com haureu pogut veure, posa l'esment en la millora real de les condicions laborals de la gent del sector, prou malmeses amb un conveni estatal que ha anat eliminant any rere any qualsevol possibilitat de millora. No voldria pecar d'excessivament escèptic, però tenc la sensació que els i les professionals del sector de l'ensenyament concertat, com el professorat de pública, som els grans oblidats en la nova Llei d'educació. □

REFLEXIONS SOBRE LES CONDICIONS NECESSÀRIES PER A DUR A TERME REFORMES EDUCATIVES EXITOSES: ALGUNES IDEES EN RELACIÓ A LA **LOE**

Martí X. March Cerdà (*)

Els resultats electorals del març de 2004, amb la victòria del PSOE, han tingut com a conseqüència significativa, entre d'altres, la posada en marxa d'una política de reformes legislatives en relació a l'educació, amb les propostes de canvi de la LOCE i de la LOU, lleis educatives aprovades pel Partit Popular en la darrera legislatura de 1999 a 2003, de forma polèmica i sense acord parlamentari. Es tracta d'una proposta que, d'entrada, modifica lleis que encara no s'havien desenvolupat en la seva totalitat. Sense entrar a analitzar les característiques de les diverses lleis educatives –les vigents i la que se vol aprovar–, cal plantejar-se sobre si són adequats i convenients aquests canvis constants en la regulació legal del sistema educatiu. Així, considero un error, d'entrada, els canvis constants en la política i la legislació educativa, realitzats sense l'acord de la majoria política, social i educativa de la societat. Aquest és, des del meu punt de vista, la pedra angular sobre la qual s'han de fonamentar les reformes educatives.

Per tant, i en la meua opinió, no hi ha cap dubte que el sistema educatiu necessita d'acords fonamentals, que impedeixin que els canvis de govern suposin modificacions profundes de la política i la legislació escolar, amb tot el que aquest fet sempre implica de desorientació i desmoralització dins la comunitat educativa, entre el professorat, les famílies i els estudiants. Els sistemes escolars necessiten de canvis permanents i progressius, però no de reformes profundes en funció de conjuntures concretes, que al final no només no arriben a bon port, sinó que tenen efectes perjudicials i contradictoris en els resultats educatius, tant des d'una perspectiva individual com des d'una perspectiva global. Fins i tot, considero una ingenuïtat política i educativa, la realització de grans reformes legislatives de caire escolar, pensant que amb aquestes es resoldran els problemes educatius.

“...la dinàmica de cada institució escolar és, en la majoria de vegades, distinta de la dinàmica legislativa i programàtica...”

En aquest context plantejat, ens podem demanar si les reformes educatives poden tenir èxit. En tot cas, les raons per matisar i relativitzar l'èxit de les grans reformes educatives de caràcter macroestructural són diverses:

- 1) L'escola, encara que hom accepti la seva funció de reproducció social, ja no és el mecanisme més important ni únic per a dur a terme aquesta funció, sobretot en les societats postindustrials.
- 2) L'escola té, malgrat tot, una significativa autonomia en relació al sistema social i polític; els simples canvis legislatius, de programes, de continguts, etc., no impliquen la materialització real dels objectius proposats.
- 3) La mateixa existència, dins Espanya de distintes comunitats autònomes amb competències educatives i amb governs de signe polític diferent, donen a la institució escolar dinàmiques diferenciades de funcio-

nament i d'objectius. 4) La dinàmica de les escoles, en funció de la seva dependència, de la composició de la comunitat educativa, del tipus de professorat, de la situació geogràfica, de la seva tradició històrica, etc., construeix realitats plurals i diferenciades i on la vida real i funcional de cada centre és fonamental. És a dir, la dinàmica de cada institució escolar és, en la majoria de vegades, distinta de la dinàmica legislativa i programàtica que li marquen els poders públics.

Així doncs, un element important que cal tenir en compte a l'hora de reflexionar sobre les reformes educatives fa referència a l'excessiva importància que es dona a la institució escolar, tant des de la perspectiva de transmissora de coneixements —ignorant altres institucions educatives i socials— com des de la perspectiva de transmissora de valors morals, d'idees, de pensaments, d'ideologia. Sense negar la capacitat d'influència de l'escola, és evident que existeixen altres mecanismes d'educació, de comunicació, de transmissió d'idees i pensaments, etc. Per tant, a l'escola se li ha de donar el rol que li correspon, que és molt, però no il·limitat, cal «simplificar» la resposta educativa, intentant que la societat tingui clar l'encàrrec que dona a l'escola. Un encàrrec clar, dins una societat complexa, però que necessita institucions que sàpiguen el que se n'espera. És una forma que tots els components de la institució escolar tinguin clar les seves funcions, que la societat sàpiga el que se n'espera, el que se li pot demanar. A més, la realització de reformes educatives necessita, per tenir èxit, de la posada en marxa de mesures de caràcter econòmic, social, cultural, fiscal, urbanístic, sanitari, etc. Aquests són, també, elements bàsics a l'hora d'abordar la reforma educativa.

A més, en aquesta perspectiva, hom pot afirmar que la història de l'educació, les experiències educatives existents i la mateixa realitat escolar quotidiana ens demostren que les reformes legislatives no són el factor més important a l'hora d'aconseguir èxits educatius significatius. S. M. Saranson, des del context nord-americà i en una obra publicada a principi dels anys noranta, ja posava de manifest el previsible fracàs de les reformes educatives i donava un missatge prou clar als legisladors i als reformadors educatius: en el fons la majoria de les reformes educatives fracassen perquè estan mal plantejades i més mal aplicades, ja que només se solen preocupar de millorar l'aprenentatge dels alumnes, la qual cosa és fonamental, però s'obliden dels factors que ho possibiliten, és a dir, dels professors, de la comunitat

educativa, del funcionament de l'escola, de les relacions entre l'escola i les famílies, de l'escola i la societat, dels recursos econòmics, etc. En qualsevol cas, seria necessari rebaixar les expectatives dels qui confien en excés en els canvis legislatius per poder dur a terme reformes educatives eficaces, o dels qui donen tota la responsabilitat de l'educació a la institució escolar, ignorant els mitjans i les institucions que també ensenyen i eduquen.

“...una reforma que, malgrat les polèmiques polítiques, pedagògiques i constitucionals, serà parcial, modificant-se les qüestions més polèmiques de la mateixa...”

Està condemnat, doncs, el projecte de Llei Orgànica d'Educació (LOE) al fracàs? Tot i que no es tracta de fer futuribles i previsions sobre una qüestió complexa, considero necessari fer un seguit de reflexions a l'entorn de les condicions necessàries per poder assolir una millora real dels resultats educatius a tots els nivells. Unes reflexions que parteixen d'un punt de partida important: les dificultats reals per fer un pacte polític en relació amb l'esmentada LOE, un projecte de llei que, des del meu punt de vista, es vol situar, tant des d'una perspectiva política com pedagògica, entre la LOGSE i la LOCE, modificant les qüestions que s'han demostrat ineficaces, discriminadores o poc realistes. Però, malgrat aquest intent de síntesi legislativa i pedagògica, la possibilitat d'arribar a un pacte entre la majoria dels grups polítics més significatius, les comunitats autònomes i els agents educatius és poc probable, malgrat la seva necessitat, ja que és una condició prou important perquè les reformes educatives puguin assolir alguns dels seus objectius i tenir una continuïtat mínima.

De totes maneres, d'acord amb el projecte de llei orgànica de l'educació del Ministeri d'Educació i Ciència, podem senyalar que es tracta d'una reforma que, malgrat les polèmiques polítiques, pedagògiques i constitucionals, serà parcial, modificant-se les qüestions més polèmiques de la mateixa –la definició del caràcter educatiu de l'educació infantil de 0 a 3 anys, la supressió dels itineraris educatius de l'ESO, l'existència d'una única prova d'accés a la universitat amb posterioritat a la finalització del batxillerat, la introducció qüestionada d'una nova àrea d'educació de la ciutadania, el caràcter no computable de l'ensenyament confessional de la religió a efectes acadèmics, per a l'accés a la universitat i per a la concessió de beques. Es tracta d'aconseguir, segons sembla, el màxim consens en la definició del sistema educatiu en una societat plural i un estat descentralitzat políticament en matèria d'educació. Un objectiu desitjable, necessari i imprescindible, però, de moment inviable.

En el context de la LOE, també, resulten curioses i contradictòries les crítiques sobre la manca de vertebració de l'Estat que implica aquesta reforma educativa. I resulta curiós ja que, al meu entendre, la LOE no fa més que reconèixer la descentralització real de l'educació, amb l'existència d'unes comunitats autònomes que exerceixen les seves competències educatives, i amb capacitat de dissenyar i aplicar una política educativa pròpia en el marc de la legislació educativa estatal. Per tant les comunitats autònomes, tant des d'una perspectiva política com pedagògica, tenen capacitat de decidir i decideixen el nivell de despesa educativa, la construcció de centres educatius, la política de professorat, el model pedagògic que es vol desenvolupar, el nivell d'autonomia dels centres, els processos d'escolarització, la integració de la immigració escolar, les relacions entre l'escola pública i l'escola concertada,

les polítiques escolars de normalització lingüística, les relacions amb els sindicats d'ensenyament, les AMPAs o les patronals d'ensenyament, el tractament de la diversitat escolar, els nivells educatius concertats, etc. La LOE, des del meu parer, no fa més que ratificar, reconèixer i consolidar el poder educatiu autonòmic. Qui pot estar en desacord amb aquest plantejament, amb aquesta realitat educativa descentralitzada? **El temps de Jo legislo i tu pagues** ha de passar a la història. Cada administració educativa ha d'assumir la seva responsabilitat.

“...l'increment de l'autonomia pedagògica, econòmica i organitzativa de les escoles, en la dotació dels recursos adequats a les seves necessitats reals...”

En tot cas, és evident que les reformes educatives s'han de fonamentar sobre un diagnòstic seriós i profund de la realitat educativa que es vol modificar, posant de manifest els punts febles i els punts forts del sistema escolar, les seves causes i les propostes de millora. Tanmateix, almenys al nostre país, hi ha una certa tendència a fer anàlisis catastrofistes i apocalíptiques sobre l'educació, utilitzant indicadors parcials i negatius i donant un missatge excessivament pessimista sobre un tema d'una gran complexitat; fins i tot hom pot dir que a vegades hi ha una tendència a exagerar negativament la situació per tal de justificar la reforma educativa plantejada. No es tracta d'amagar la realitat, però sí de comunicar, també, els missatges positius i els èxits escolars que dins l'educació, també, hi ha. I aquesta tendència a donar missatges negatius no sols és quelcom de caràcter macroeducatiu, sinó que es demostra, en general, en el fet que els pares se solen preocupar quan les coses no van gaire bé als seus fills, en el fet que els professors solen informar els pares quan els alumnes tenen problemes de rendiment o de conducta, o que només es posen de manifest als estudiants els punts en què fallen, o que només s'informa del que no va bé en els centres educatius... Cal, en la meua opinió, crear una atmosfera i una cultura més positives en relació amb l'educació, intentant incrementar l'autoestima de tots els sectors de la comunitat educativa, com a factor que pot possibilitar un bon punt de partida en la realització de reformes educatives. Estam, doncs, construint aquest clima, aquesta atmosfera educativa positiva? Em temo que tot el contrari.

Així doncs, tot i la importància i la necessitat de tenir unes línies coherents, clares, flexibles i amb continuïtat de política educativa pública, la política escolar dels poders públics ha d'incidir cada vegada més en les qüestions micros, en la realitat de cada centre, en la seva vida quotidiana, en el tractament diferencial –que no desigual– dels centres, en l'increment de l'autonomia pedagògica, econòmica i organitzativa de les escoles, en la dotació dels recursos adequats a les seves necessitats reals i a la diversitat del seu alumnat, en la desburocratització des de la perspectiva de la presa de decisions, en la posada en marxa dels controls i de les supervisions a posteriori, en la flexibilització en l'aplicació dels currículums que han d'ésser de mínims, en la desreglamentació oficial de la vida dels centres, en l'existència d'unes plantilles de professors i de recursos humans adequades a la realitat social i educativa de cada centre, en la posada en marxa dels mecanismes de responsabilització dels equips directius dels centres, en l'existència de projectes educatius de centres reals, clars i no burocràtics, en una major implicació dels ajuntaments, etc. És l'hora, doncs, de les reformes educatives consensuades, racionals, flexibles i desburocratitzades, però, sobretot, és l'hora de la micropolítica escolar, de l'autonomia real dels centres, de donar importància a la seva vida quotidiana, de la preocupació pel seu dia a dia. Aquests han d'ésser, per tant, els grans objectius de la reforma educativa: la dignificació i la consideració de la micropolítica escolar, la consecució de la qualitat i de l'equitat educativa i social concreta, i la resolució dels problemes de cada dia. Hauria d'ésser, per tant, el temps de les reformes educatives reals i quotidianes. Aquesta hauria d'ésser una de les línies de força de la LOE. Estam caminant en aquesta direcció? La meua resposta es mou entre llums i ombres.

Per tant, les reformes educatives necessiten, perquè siguin reeixides, la recerca de les màximes complicitats entre tots els membres implicats dins l'educació. I això significa que els actors reals de les reformes educatives —professorat, pares i mares, estudiants, equips directius, etc.— assumeixin més protagonisme, més responsabilitat a l'hora de prendre decisions educatives. Unes decisions educatives que impliquen l'aposta per una autonomia real dels centres en l'àmbit organitzatiu, pedagògic i financer, la consecució d'una professionalització de la direcció dels centres educatius, la formació permanent dels docents a partir de les necessitats i demandes del professorat de les mateixes escoles, la definició del consell escolar del centre, entre altres funcions, com a òrgan de rendició de comptes i

d'avaluació dels resultats educatius obtinguts, el suport real de l'administració autonòmica, central i municipal a aquesta descentralització amb compromisos, recursos i confiança, etc. Només des de la complicitat i l'assumpció de responsabilitats hom pot implicar una gran majoria en les reformes educatives, que són reals i profundes, quan són lentes, quotidianes i progressives.

**“...amb els processos
d'escolarització de tota la població,
amb la igualtat de drets i deures
entre l'escola pública i l'escola
concertada...”**

Però les reformes educatives necessiten, tal com s'ha dit fins a l'extenuació, recursos econòmics suficients, sense mitificar els percentatges o els indicadors financers de referència. No es tracta, només, d'incrementar recursos de forma progressiva per part de totes les administracions implicades; es tracta, fonamentalment, de saber en què es gasta, com es gasta i qui ho gasta. El fet que el projecte de LOE incorpori una memòria econòmica, malgrat sigui insuficient, cal que sigui valorat de forma positiva. Tanmateix caldrà passar de les paraules als fets.

Amb tot, pens que la reforma educativa que es vol dur a terme ha d'apostar, de forma clara i contundent, per l'escola pública; ha d'implicar unes noves relacions entre l'escola pública i l'escola concertada, amb la finalitat darrera de construir una xarxa pública escolar, que sigui capaç d'acabar amb les discriminacions, amb els processos d'escolarització de tota la població, amb la igualtat de drets i deures entre l'escola pública i l'escola concertada, etc. Pens que només amb una aposta d'aquestes característiques serà possible la construcció d'un sistema educatiu generalitzat, equitatiu i de qualitat.

Finalment i per acabar, totes aquestes condicions que hem comentat, i d'altres que resultaria molt llarg analitzar, també es necessita un lideratge clar per part de les administracions responsables de l'educació; un lideratge capaç de trencar l'escepticisme que existeix actualment quan es parla de reformes educatives en el si de la comunitat educativa i de la societat en general. Quasi res.

(*) Catedràtic d'Universitat de Sociologia de l'Educació i de Pedagogia Social del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques de la UIB. □

LA LOE A L'EDUCACIÓ INFANTIL

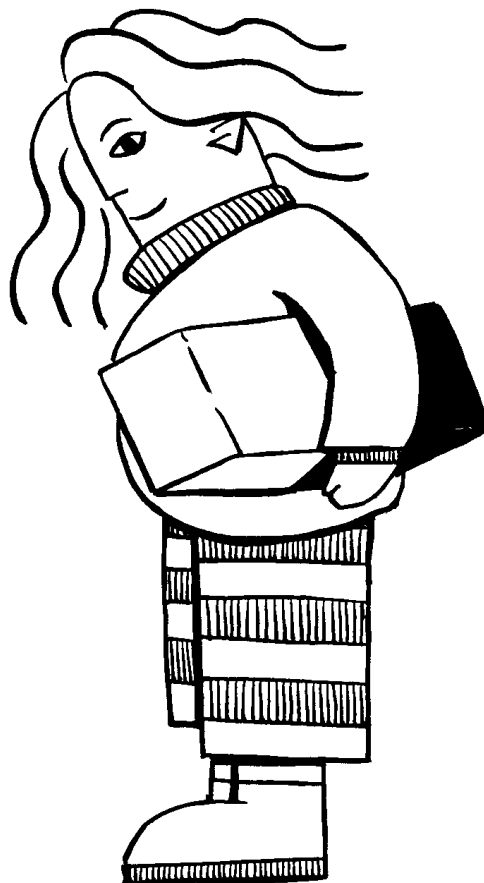
PLATAFORMA D'EDUCACIÓ INFANTIL 0-6

Com a Plataforma d'Educació Infantil 0-6, valoram positivament la identificació dels principis més fonamentals, la consolidació de les etapes i la consideració de l'etapa 0-6, educació infantil, com educativa com ja ho era amb la LOGSE, però no s'ha aprofitat l'oportunitat per introduir novetats àmpliament demandades com ara:

- **L'obligatorietat del segon cycle de l'educació infantil.** La no obligatorietat suposa un desavantatge de partida pels que no la cursen i impedeix una actuació preventiva i compensatòria que figura com una de les intencions de l'etapa.
- **No es perfila l'atenció que puguin rebre els infants amb n.e.e.** dins l'educació infantil, tal com es fa a primària i secundària. No es fa referència a les dificultats específiques dels alumnes que requereixen atencions especials ni com es pot avançar en el diagnòstic i el tractament d'aquestes dificultats. No hi ha cap previsió de reforçar els equips d'atenció primerenca o dels equips psicopedagògics. Tampoc no s'hi s'inclou la possibilitat de dotar d'orientadors o psicopedagogs els centres d'infantil i primària amb la creació d'un departament d'orientació o d'especialistes per coordinar mesures d'atenció a la diversitat.
- **No s'estableix cap ràtio màxima** cosa que és greu ja que la manca de límits pot omplir les aules en excés com ja està succeint. Proposam: 0-1 anys (6 alumnes); 1-2 anys (10 alumnes); 2-6 anys (15 alumnes).
- **Tampoc no s'aclareix ni avança en la concreció de les titulacions** exigibles per impartir classes a educació infantil, especialment a primer cycle. Proposam titulació única: mestre d'educació infantil.

Si bé és una llei poc reglamentarista, que facilita en lloc de "no deixar fer", pensam que les mesures que s'apunten són totalment insuficients perquè els factors que més permeten millorar la qualitat del sistema educatiu no es modifiquen: ràtios, plantilles i formació del professorat.

Són necessaris: una formació inicial i permanent capaç de dotar el professorat de les necessàries eines psicopedagògiques i científiques i un sistema d'avaluació dels canvis i mesures preses que sigui operatiu per a la millora de la pràctica.

“...un projecte educatiu que respongui a les necessitats socials i familiars, i que no es converteixi en un aparcament de criatures...”

És impossible atendre la creixent diversitat de les aules sense una modificació profunda dels currículums vigents que arrosseguen continguts de diferents reformes afegits sense criteri.

És inadmissible que el mercat dels llibres de text i les editorials siguin les que elaborin i concretin el currículum, quan això és una tasca exclusiva dels professionals, actuant de forma col·legiada. No és admissible parlar de la gratuïtat dels llibres de text, ni d'obrir més el mercat per donar pas a la més absoluta mediocritat en els materials escolars. El projecte no inclou novetats en aquest aspecte i per tant consolida el mercat editorial i minva a la mínima expressió la ja poca autonomia pedagògica dels centres a l'hora de dissenyar i adaptar els currículums.

Malgrat que per primera vegada conté una memòria econòmica, trobam a faltar una llei vinculant de finançament per portar a terme el conjunt de reformes.

Per tant, pensam que la LOE és una proposta que no cobreix les expectatives que havia creat i que, si no es modifica s'haurà perdut una oportunitat. És decepcionant que encara no hi hagi un plantejament del 0-6, fet que suposa despullar l'educació de les primeres edats de la seva pròpia identitat, desmembrar una etapa i no reconèixer les seves característiques singulars.

Que l'atenció als menors de 3 anys depengui d'administracions no educatives i de la gestió privada suposa supeditar els objectius d'adequació de l'oferta a les condicions de finançament. La coordinació entre els diferents serveis educatius ha d'assegurar una aposta important per a la conciliació de la vida laboral i familiar i sobre tot la resposta a les necessitats familiars dels especialment desfavorits.

És urgent un compromís d'educació dissenyant la seva oferta en coherència amb un projecte educatiu que respongui a les necessitats socials i familiars, i que no es converteixi en un aparcament de criatures o una supeditació als objectius de l'etapa escolar posterior. Una planificació global del currículum i del treball col·lectiu de tots els especialistes pensant prioritàriament en les necessitats infantils que potencii el disseny de contextos d'aprenentatge.

El sentit de les escoles infantils no té futur si no s'adapta a les necessitats socials a partir del treball col·lectiu de la comunitat escolar, com una comunitat d'aprenentatge i d'investigació, incentivant al màxim la participació de les famílies i dels agents socials a la vida escolar.

Propostes:

- Regular el sector de l'educació infantil i revisar i optimitzar el Decret de mínims (1004).
- *Unitat de l'etapa.* Respectar la integritat de tota l'etapa 0-6, com era la idea inicial. expressada a l'avantprojecte de la LOGSE. L'educació infantil hauria de ser una etapa integrada amb un caràcter educatiu comú. Centres integrats 0-6 independents dels centres de primària, ja que pensam que s'han de potenciar escoles petites i a l'abast dels infants i de les famílies. Un currículum unificat per tota l'etapa 0-6 sense la divisió de cicles (veure article 14, punts 4 i 5, pàg. 25: aquests

continguts també es poden treballar al 1r cicle, no són exclusius del 3-6).

- *Organització i recursos.* Un nombre reduït d'infants per centre afavorirà que es creïn unes relacions positives i possibilitarà, per tant, un clima favorable per al desenvolupament harmònic de tots els infants. Només les escoles petites es poden convertir en vertaderes comunitats educatives on tots els infants i les famílies coneixen totes les persones que hi treballen, els espais del centre i on els infants poden ser tractats individualment.

“Un currículum obert i flexible que potencii els continguts de caire procedimental i actitudinal més que els de caire conceptual.”

- Els centres d'educació infantil o d'educació primària on s'imparteixin els dos cicles d'educació infantil han de disposar d'un mínim de sis unitats, tres per cada un dels cicles. No poden superar els dos grups per nivell. Rebutjam el punt 4, que es refereix als cicles incomplets.
- La concreció de mesures per fer possible l'equitat implica bàsicament com ara: ràtios moderades, atenció individualitzada en el marc de grups heterogenis, autonomia de centre per a la innovació i per a la gestió, pla de suport i experimentació per part de les universitats i centres educatius i pressupost suficient per gestionar autònomament les necessitats dels centres.

- És un autèntic despropòsit que no s'intenti minvar el nombre d'alumnes per aula.
- Cal insistir en la necessitat de fórmules de cofinançament entre administracions educatives –municipis, si aquests han d'adquirir protagonisme en el sistema educatiu, i, per dissenyar projectes educatius de ciutat amb la col·laboració d'associacions, centres educatius i entitats públiques i privades.

Currículum

Un currículum obert i flexible que potencii els continguts de caire procedimental i actitudinal més que els de caire conceptual. Incidir més en les competències bàsiques i tendir a visions progressivament més interdisciplinars o globalitzades, i revisar els actuals continguts afegits sense criteri pedagògic ni epistemològic. Trobam que a l'article 13 i 14: "Iniciarse en las habilidades numéricas básicas y en la lecto-escritura...", aquests objectius van en detriment de prioritzar altres aspectes del desenvolupament essencials en aquesta etapa educativa i donen un protagonisme excessiu a les eines instrumentals que s'haurien d'introduir a primària.

S'han de poder introduir novetats legislatives importants relacionades amb el canvi curricular progressiu organitzat a partir de grans nuclis temàtics globalitzats i interdisciplinars. Canvis metodològics per a la construcció conjunta dels aprenentatges. Potenciar la coordinació entre el professorat. Dissenyar programes

d'innovació adreçats a l'atenció a la diversitat amb dotació pressupostària segons les necessitats, el context i la qualitat pedagògica del projecte presentat.

Administracions responsables i òrgans de gestió

Més col·laboració institucional entre les administracions amb competències educatives i els ajuntaments i menys declaracions públiques, creuament d'acusacions, declaracions, contradecaracions, puntualitzacions i matisacions perquè no ajuden a resoldre els problemes educatius de fons.

En aquesta línia caldria que les institucions estimulin la participació i l'autonomia dels centres per presentar ofertes educatives coherents i que potenciïn la implicació de tots els agents educatius en els consells escolars municipals.

Cal ampliar els marges d'autonomia pedagògica dels centres per a la innovació i per a la gestió. L'autonomia de gestió implica una dotació econòmica i de recursos humans suficient; la dotació de recursos implicaria una avaluació pública dels resultats obtinguts. Suport i experimentació per part de les universitats i pressupost suficient per gestionar autònomament les necessitats dels centres.

“L'horari laboral hauria d'incloure hores de formació permanent obligatòria i incentius per a la formació fora de l'horari laboral.”

Cal incentivar la participació de tots els sectors de la comunitat educativa, especialment la de les famílies, com ara.

És necessari fixar hores no lectives per a l'acció tutorial amb les famílies.

S'ha d'afavorir la unificació de criteris.

Cal promoure activitats de formació conjunta (mares, pares, professorat).

S'ha de reconèixer el paper de les AMPAs com associacions d'utilitat pública amb introducció de mesures fiscals i administratives que facilitin la seva tasca.

L'administració i els municipis han de promoure i impulsar plans d'entorn que contribueixin a fer efectiva la igualtat d'oportunitats i l'equitat amb el concurs dels centres públics i dels centres concertats. S'ha de potenciar:

- L'obertura progressiva dels centres educatius fora de l'horari escolar.
- L'oferta d'activitats en un marc supraescolar (barriada, població...) i amb la participació d'altres associacions culturals i educatives.
- La creació d'un sistema de beques per a facilitar la participació de tots els infants de famílies en una situació desfavorida.

Canviar la funció dels inspectors envers experts en gestió d'aula i d'assessors i col·laboradors dels equips directius i de tot el professorat, més enllà de la gestió burocràtica allunyada de les realitats i de les necessitats dels centres, per donar suport a la gestió de les enormes dificultats dels centres educatius.

Formació del professorat

La formació inicial del professorat d'educació infantil hauria d'oferir coneixements i criteris bàsics, disciplinars i didàctics, de totes les àrees de coneixement, a més dels coneixements psicopedagògics corresponents a les edats en què es vol exercir. El postgrau hauria d'incloure un any d'especialització en alguna àrea del currículum o en

les etapes 0-3 o 3-6, i un any de pràctiques tutelades entre l'escola i la universitat.

L'horari laboral hauria d'incloure hores de formació permanent obligatòria i incentius per a la formació fora de l'horari laboral. Totes aquestes activitats haurien de ser avaluades segons la seva incidència en la transformació de la pràctica docent.

S'hauria d'incentivar la participació en projectes de recerca a la universitat i la col·laboració d'aquesta en la solució dels problemes que el sistema educatiu té plantejats.

S'haurien d'establir graus en la professió docent amb millores substancials en les retribucions; caldria aplicar criteris d'avaluació relacionats amb la qualitat en l'exercici de les funcions associades a la professió i amb la capacitat d'innovar.

“La religió forma part de l'àmbit privat de les persones i dels drets individuals reconeguts per la Declaració Universal dels Drets Humans...”

L'avaluació del professorat esdevindria una eina clau per plantejar polítiques de personal que facin possible l'estímul i el reconeixement del treball dels equips i dels grups de professors.

L'avaluació de grups i de persones ha de tenir com objectiu l'estímul i el suport a la feina ben feta; per això, l'avaluació hauria de ser sempre respectuosa amb criteris de publicitat i transparència, i hauria d'ajudar a trobar els millors camins per complir els objectius fixats en els projectes col·lectius i individuals.

Religió

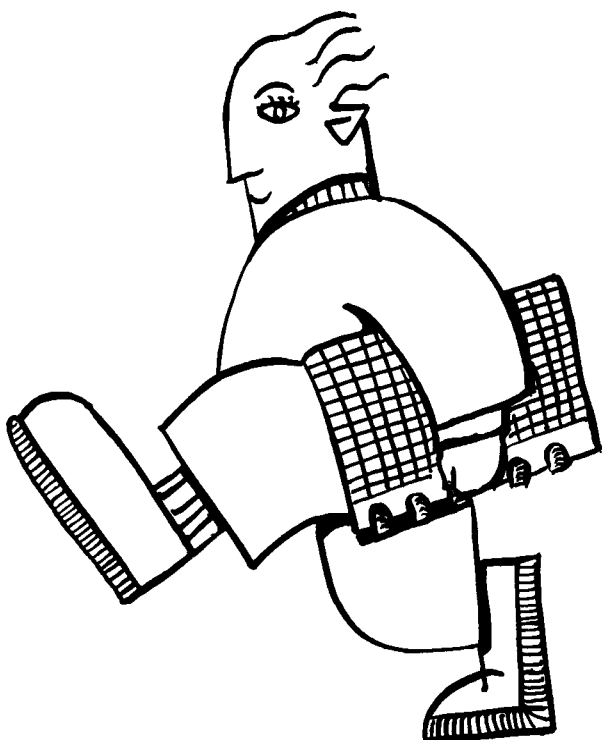
Trobam que cap religió no ha de tenir un horari específic ni ha d'existir cap alternativa al seu estudi. La religió forma part de l'àmbit privat de les persones i dels drets individuals reconeguts per la Declaració Universal dels Drets Humans i les institucions no tenen cap obligació d'orientar en una direcció o en una altra en qüestions religioses. El debat suscitat entorn a aquest tema és absolutament desproporcionat i amaga els autèntics problemes i alternatives del nostre sistema educatiu. □

LOE: DE L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA I ALTRES ASPECTES AMB ELLA RELACIONATS

Joan Mateu*
Mestre de primària

Per encetar, i no en vull fer una argumentació manyuclada i tòpica, (així ho he pensat sempre i així ho escric ara), vull fer tres consideracions prèvies, a manera d'axiomes, que han de regir la lectura d'aquest article:

- 1.- Una llei d'educació no pot estar sotmesa al govern de torn, canviant cada "ics" anys. Els fins i principis bàsics (i no tan bàsics) que la vertebraran han d'estar pactats pels agents socials que hi intervinem (sí, en primera persona) i molt per damunt de la voluntat política de torn. És socialment immoral i professionalment inacceptable, aquesta mena de "fira legislativa" (i no és una fira de tardor, és de tot l'any!).
- 2.- L'aplicació de l'esperit de la llei d'educació quedarà corroborat amb el desenvolupament normatiu que d'ella se'n faci.
- 3.- Cal ser críticament constructiu amb uns preceptes, la LOE, que constituiran l'eix on ha de gravitar el nostre quefer professional.

PRINCIPIS I FINS DE LA LOE ENVERS PRIMÀRIA

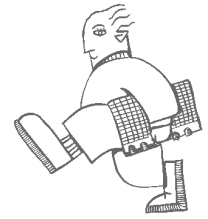
Tal com resa l'exposició de motius del projecte de la LOE (en el moment de redactar aquest article la llei es troba en acalorat debat parlamentari intentant trobar punts de convergència amb l'executiu), **"una bona educació és la major riquesa i el principal recurs d'un país i dels seus ciutadans"**. Coincidim. Ja des del segle XIX aquesta ha estat una constant preocupació dels diferents governs, que han intentat regular, amb més o menys encert i amb més que menys aproximació ideològica a la seva idiosincràsia, el panorama educatiu.

"La LOGSE no es va veure plenament desenvolupada, en part, per mor de la manca d'una inversió econòmica coherent amb el que es proposava."

Una volta s'ha assolit generalitzar l'educació, primer la primària i posteriorment la secundària, en la seva vessant obligatòria, resta la passa d'aconseguir educar en qualitat, i ara s'hi afegeix, amb equitat. La LOE al·ludeix amb freqüència al terme equitat, de significat tan relatiu com meravellosa pot arribar a ser la paraula. Tot i que la LOE dicta que qualitat i equitat són principis indissociables, i ja ens va més que bé, hi haurà moltes maneres de concretar-ho. Ja ho veurem.

Apareix també a l'exposició de motius de la LOE el **procés de debat** que ha sofert la llei. Tot i que és cert que s'ha donat l'opció a opinar a molts de sectors, els ensenyants d'infantil i primària que hem fet arribar, individualment i col·lectivament el nostre parer, enyoram veure'l reflectit.

Parla la LOE del **repartiment equitatiu de l'alumnat**. A l'educació primària la vocació de servei públic de l'educació, reflectit al projecte, haurà de garantir, en darrera instància que tots els centres, tant els de titularitat pública com els concertats, assoleixin el seu compromís social (els públics ja ho feim amb escreix) i puguin garantir una escolarització sense exclusions. La realitat em fa veure que és força complex i molt mal d'aplicar.

Quant a l'**autonomia dels centres docents**, pedagògica i de gestió, (aquest àmbit fou el tema central de la I Jornada d'ADIPMA el juny de 2005), el projecte assenyala que els responsables d'educació hauran de proporcionar als centres els recursos i mitjans que necessitem per poder desenvolupar amb eficiència els nostres objectius. La LOGSE no es va veure plenament desenvolupada, en part, per mor de la manca d'una inversió econòmica coherent amb el que es proposava. Sembla que una vegada haver ensopegat amb això, no hi tornarem.

L'autonomia pedagògica, ara per ara, i amb les limitacions conegudes, és raonable. Amb el que haurà de ser valent el desplegament normatiu serà amb la regulació de l'autonomia de gestió, tan minsa al dia d'avui (aquí sí que es perd l'equitat). Per suposat, a major autonomia, mecanismes de control i avaluació més desenvolupats. Endavant, doncs.

S'explicita al projecte de LOE **la consideració de la funció docent** com a factor essencial de la qualitat de l'educació, així com el reconeixement i el suport a la nostra tasca per part de la societat. Bon postulat. Queda per aclarir com i de quina manera l'Administració educativa concretarà aquesta valoració, que és cert, ha estat (i està) fortament reclamada pel col·lectiu docent. Em comentava no fa gaire un pare d'un alumne, plenament conscient de la baixa valoració social de la nostra feina, per què l'Estat no feia una campanya televisiva a llarg termini on quedàs en bon lloc la imatge del mestre. La idea resta llançada.

Tot i que fou una fita prou important l'assolida pel sistema educatiu en perllongar **l'educació bàsica obligatòria** durant deu anys (dels 6 als 16 anys), manca trobar una resposta valenta a la **franja dels 12/14-16 anys** per a aquells alumnes que no han aconseguit adaptar-se al sistema escolar vigent i que tan sols creen aversió a l'escola i propicien desencant als docents. Sempre sabent que és molt lloable el que la llei es plantegi que tota la població assoleixi un nivell d'educació secundària obligatòria.

Es força necessari que la coordinació entre l'Administració autonòmica i els consistoris es reforci. Així ho contempla la LOE. En aquest sentit cal que quedin ben clarificades les competències d'una i de l'altra i que estiguin normativitzades per tal d'obtenir més operativitat. Sobretot pel que fa al manteniment dels edificis públics d'infantil i primària.

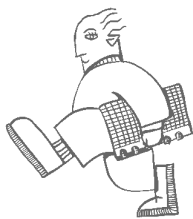
“L'índex de tolerància social és un bon termòmetre sobre el civisme dels individus.”

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: PRINCIPIS GENERALS - OBJECTIUS - ORGANITZACIÓ - AVALUACIÓ

Em crida l'atenció, en positiu, l'aparició de les **habilitats socials** a les finalitats de l'educació primària. És prou important el tractament de les mateixes en el desenvolupament de l'infant, ja que li proporcionarà eines valuoses de cara a la seva inserció social i laboral. Caldrà preparar els docents en aquesta línia; n'hem sentit parlar molt, però probablement ens manquin recursos. El currículum que es desenvolupi i la formació destinada als docents en marcarà la pauta.

L'índex de tolerància social és un bon termòmetre sobre el civisme dels individus. Així doncs la LOE se'n fa eco i reflecteix clarament el pols de la societat en temes tan actuals com són el **respecte al pluralisme** en una societat democràtica, **el respecte entre les diferents cultures** i la **igualtat entre homes i dones**.

En una societat cada dia més plural i multicultural, cobra més importància el fet de formular-se l'objectiu d'**adquirir habilitats per a la prevenció de conflictes i per a la seva resolució pacífica**. Es pot treballar transversalment (per cert el concepte de transversalitat sembla que ja no s'usa gaire) o bé pot formar part d'una matèria plenament. Potser sigui aquest el cas ja que ens trobam amb una nova assignatura **l'educació per a la ciutadania** que ben bé podria integrar els continguts d'aquell objectiu. Veurem quina dedicació horària se li atribueix, ja que suposa un increment al ja de per sí comprimit quadre horari d'educació primària (vegeu el quadre *Àrees d'aprenentatge*).

En el tema lingüístic, parla en un mateix plànol de **la llengua castellana i de les llengües cooficials**, la llengua catalana en el nostre cas, fent especial menció (unes quantes vegades) al desenvolupament de l'hàbit de la lectura.

A la matèria **matemàtica**, no només parla d'operacions elementals de càlcul sinó que fa explícita al·lusió al coneixement geomètric així com a les estimacions, concepte aquest que cada vegada té més contemplació en els currículums de matemàtiques i que, encara que a priori no ho sembli, pot constituir una de les habilitats socials preferents a la vida adulta de l'alumnat.

Les **tecnologies de la informació i la comunicació**, per suposat, no queden a l'oblit i la LOE en remarca no tan sols la seva utilització, sinó també el seu aprenentatge.

ÀREES D'APRENTATGE

LOGSE 1990	LOCE 2002	LOE 2005
Coneixement del medi natural, social i cultural.	Ciències, Geografia i Història.	Coneixement del medi natural, social i cultural.
Educació Artística.	Educació Artística.	Educació artística.
Educació Física.	Educació Física.	Educació física.
Llengua castellana.	Llengua castellana.	Llengua castellana.
Llengua oficial pròpia de la corresponent Comunitat Autònoma i Literatura.	Llengua oficial pròpia de la Comunitat Autònoma.	Llengua cooficial, si n'és el cas.
Llengües estrangeres.	Llengua estrangera.	Llengua estrangera.
Matemàtiques.	Matemàtiques.	Matemàtiques.
Oferta obligada pel centre i voluntària per a l'alumnat.	Societat, Cultura i Religió.	Oferta obligada pel centre i voluntària per a l'alumnat.
		Educació per a la ciutadania.

Pel que fa a l'**atenció a la diversitat** la LOE parla d'activar mecanismes de suport tan aviat com es detectin les dificultats. Aquesta atenció primerenca la vull relacionar amb la **promoció de cicle** on remarca que un alumne podrà romandre un curs més en el cicle quan no assoleixi els objectius, però no explicita que sigui al final del cicle. Es pot interpretar (ja veurem el decret que desenvoluparan la llei) que la repetició de curs podrà ser en el primer o segon curs del cicle. Si és així, suposarà un canvi substancial (i demandat pel professorat) en l'actual sistema.

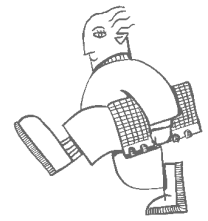
Al final de l'educació primària s'haurà d'elaborar un **informe** sobre l'aprenentatge i els objectius assolits de cada alumne. Aquest document serà especialment útil en la coordinació del pas a l'educació secundària obligatòria.

L'**avaluació de diagnòstic** que es pretén fer a quart de primària (més una altra a segon d'ESO) vol ser amb caràcter *formatiu i orientador* tant per als mestres com per a les famílies. Si del que es tracta, com he citat abans, és de donar un suport el més primerenc possible, sembla que no és gaire coherent aquest plantejament amb el moment en què es vol realitzar la prova diagnòstica.

ALTRES CONCEPTES DE LA LOE

En l'admissió d'alumnes vol atendre una *adequada i equilibrada* **distribució entre els centres escolars del alumnes amb necessitats específiques** de suport educatiu. Per tal de pal·liar aquest fet diu la LOE que les administracions educatives establiran la proporció d'alumnes amb aquestes característiques que han de ser escolaritzats a centres públics i concertats. També pretén deixar places de reserva per a alumnes d'incorporació tardana d'aquest tipus. He comentat anteriorment que aquests assumptes resulten prou complicats. Hi intervenen unes quantes variables, algunes d'elles contradictòries entre si, que fan realment difícil dur-les a la pràctica i que el sistema pugui gaudir d'una autèntica distribució.

Tot i que hi ha organitzacions que pensen que la LOE no defensa prou l'ensenyament públic, sense ser-ne un adeppte (ni de molt!), ja va bé que parli de les **mesures per al professorat dels centres públics**, una altra cosa és si són les més encertades o no, i, com sempre, l'aplicació normativa que se'n farà: retribueix la funció tutorial, reconeix econòmicament i professionalment

l'especial dedicació al centre, impartir classes d'una matèria en llengua estrangera, desenvolupament de llicències retribuïdes (ara ja n'hi ha, veurem si s'acosta a la demanda feta pel col·lectiu de primària de gaudir d'un any sabàtic en funció dels anys de feina). Pens que la defensa de l'ensenyament públic podria quedar, si més no, més palesa.

La cultura de **l'avaluació, dins el si del professorat de primària**, és cert que no està molt estesa. La LOE contempla el seu foment, així com incentivar-la reconeixent-la a l'hora de concursos de mèrits i dins la pròpia carrera docent.

Queda potenciada la **biblioteca escolar** on es contempla un clar compromís per la seva dotació de recursos. Això sí, amb vocació d'obertura a la comunitat educativa. Entenc que deu ser per amortitzar la suposada inversió.

“No és el sistema més equitatiu, ja que molts de companys interins que duen anys en la docència, estan més que acreditats per accedir a la titularitat pública...”

Els **òrgans col·legiats de govern** queden definits en el consell escolar, claustre de professors i equip directiu. La participació democràtica de la comunitat educativa queda garantida doncs, en el govern dels centres. La composició del consell escolar passa a estar expressada en termes de proporció i no en termes de nombres absoluts com fins ara. Destaca la creació d'una figura específica que surti del si del consell amb l'objectiu de fomentar la igualtat entre homes i dones.

De la **funció directiva** enyor que el text parli d'un suport explícit a la, sovint ingrata, tasca dels equips directius. Sí que indica que la tasca d'aquests equips serà avaluada amb l'objectiu de millorar el funcionament dels centres, que igualment seran avaluats per l'Administració.

No varia **l'accés a la funció pública**, concurs-oposició. No és el sistema més *equitatiu*, ja que molts de companys interins que duen anys en la docència, estan més que acreditats per accedir a la titularitat pública, com a mínim amb igual preparació i aptitud que altres funcionaris de carrera.

Especial esment vull fer a la **disposició addicional tercera**, que pel que fa al *cada dia* de les nostres escoles d'infantil i primària, ens donarà un indicador de la mesura en què l'executiu serà seriós. Entre altres continguts diu que els poders públics dotaran el sistema educatiu dels recursos econòmics necessaris per poder donar compliment al que disposa la LOE: increment de la despesa pública en educació, recursos necessaris per no sobrepassar la ràtio de primària de 25 alumnes (d'infantil no en parla), programes de suport educatiu, programes de reforç per a la llengua estrangera, atenció a la diversitat, programes de reforç per a les TIC, mesures de suport al professorat... D'aquí un grapat d'anys en tornarem a parlar, ja ho crec!

Novembre de 2005

(*) director del CP Ntra. Sra. de Robines de Binissalem i president d'ADIPMA (Associació de directors i directores d'educació infantil i primària de Mallorca). □

PLAÇA 18[®]
serigrafia

La millor selecció tèxtil per a promocions en serigrafia

Tel: 971 660 422
Polígon Son Noguera, Lluçmajor www.pl18.com

VINT-I CINC ANYS DE DOCÈNCIA, CINC LLEIS D'EDUCACIÓ I UNA PERMANENT SENSACIÓ D'INCERTESA. UNA REFLEXIÓ SOBRE L'EDUCACIÓ AMB LA **LOE** COM A TELÓ DE FONTS

Joan Gelabert i Mas
Ensenyant de secundària

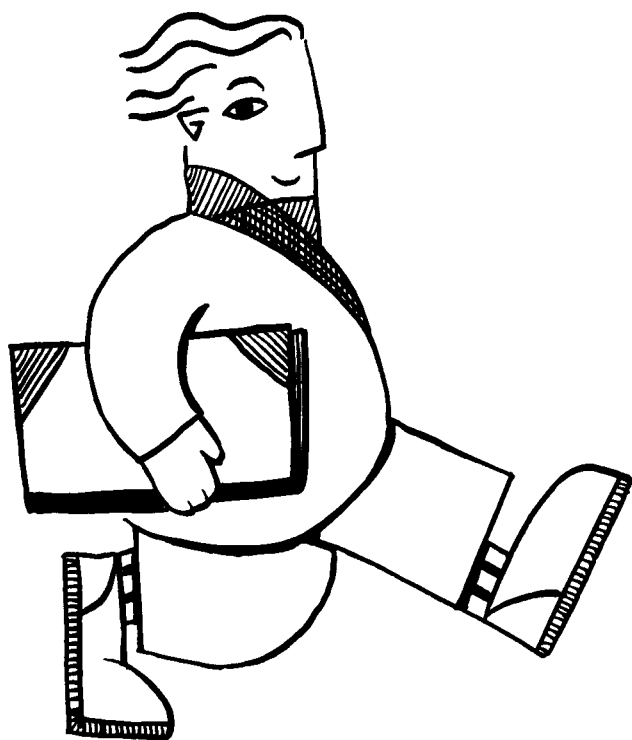
Un amic em demana que faci algunes consideracions a la nova Llei Orgànica d'Educació (LOE), que es pretén aprovar properament (ja s'haurà aprovada en sortir la revista) i que vendria a modificar, de manera substancial, la Llei Orgànica de Qualitat d'Educació (LOCE), no acabada de desenvolupar, i que hauria d'haver substituït bona part de la Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE), encara vigent en molts d'aspectes. I ho faig, sense saber com quedarà el text definitiu i si m'hauré d'empassar algun dels meus comentaris.

Aquests comentaris, no basats en cap anàlisi exhaustiva de l'articulat de la nova proposta (amb la LOE, passa una mica com amb la presentació de la proposta del nou estatut català, que tothom en parla i opina i pràcticament ningú no se l'ha llegit), responen a una visió molt personal i a l'empara de vint-i-cinc anys de trespasar pel

món de la secundària, a centres ben diversos, a Mallorca i fora Mallorca. Vull que quedi clar, per si fes falta, que no estic disposat a assumir la simplicitat de valorar alguns aspectes en discussió de la llei com a propis de la dreta o de l'esquerra, deixant així, per exemple, que la valoració de la cultura de l'esforç sigui patrimoni exclusiu de la dreta i que la generalització de l'educació sigui patrimoni exclusiu de l'esquerra, tot i que algunes actuacions, poc afortunades per les dues parts, semblen fixar aquests apriorismes. Les coses no són tan simples i hi ha moltes coses a debatre, moltíssimes, sempre tenint en compte la realitat actual i la problemàtica, les problemàtiques, que apareixen al món educatiu, en aquest cas a la secundària, que és el que més conec.

“...la defensa de determinades mesures que afecten la privada semblen més pròpies de concepcions mercantilistes i neoliberals de l'ensenyament...”

Les grans línies en discussió defensades per la normativa proposada, això és que la doble línia de centres educatius, públics i concertats (és a dir sostinguts amb fons públics), assumeixin els costos d'una educació igualitària, compensada, no discriminatòria i accessible a tothom, sense distincions de classe social, religió, etc., em pareix fonamental, així com que es generalitzi i es reparteixi de manera equitativa i equilibrada la població escolar nouvinguda; també el fet que la religió no sigui una matèria avaluable, em pareix raonable, encara que jo la trauria dels centres educatius sostinguts amb fons públics i marcaria una matèria obligatòria de cultura religiosa, general, absolutament imprescindible per entendre, en el nostre context cultural, determinats plantejaments i realitats funcionals i estètics quan es parla de literatura, d'història, d'art, de música, de filosofia, etc. Tampoc no puc negar que preferiria que l'esforç pressupostari anàs a reforçar bàsicament l'escola pública, tal i com predicava, fins no fa

gaire, el PSOE, però sembla que això és una batalla perduda del tot, fins i tot amb majories absolutes dels socialistes. La força de la dreta a l'hora de defensar plantejaments clarament comercials dels centres concertats, per sobre de plantejaments pedagògics (encara que disfressats amb la premissa del dret a la lliure elecció de centre), també no deixa de ser una altra històrica acotada de cap. És curiós observar com la defensa de determinades mesures que afecten la privada semblen més pròpies de concepcions mercantilistes i neoliberals de l'ensenyament, que d'una voluntat de posar a l'abast de tots els ciutadans, de manera pública, generalitzada, gratuïta i igualitària, els recursos que els permetin millorar la seva formació i la seva qualitat de vida.

Tampoc no puc deixar de mencionar la por que em produeixen determinats plantejaments dels sectors més contraris a la LOE quan qüestionen, entre altres coses, el grau d'autonomia que les diferents comunitats educatives tendran per marcar uns itineraris curriculars propis. L'onada d'espanyolisme unificador i amb ressons d'èpoques pretèrites que s'amaga al darrere d'aquests plantejaments produeix una inquietud que en qualsevol moment pot esclatar i ser usat com a recurs d'enfrontament partidista.

No sé si la promesa (en els moments en què redactava aquestes línies era el que apareixia a la proposta) d'aportar uns 6.000 milions d'euros per finançar l'educació al llarg del proper quinquenni és suficient o no (pel que diuen els experts encara ens movem lluny del que mou l'educació, pressupostàriament, a la mitjana europea), però sí que sé que l'educació necessita mà de metge i no només injecció econòmica (que també la necessita i molt).

No estaria gens malament parlar del fet que els equips directius, fins ara elegits democràticament amb el consens de la comunitat educativa, passaran (si no canvia la cosa) a ser designats per concurs de mèrits valorats per l'administració. No sembla bona idea separar aquells que han de dur les regnes dels centres educatius del sentit majoritari d'un claustre i del dia a dia de la realitat de l'aula.

També deixa un cert regust a concessió a la dreta el fet que l'admissió als centres concertats significarà, per a l'alumnat matriculat, mantenir una certa aquiescència amb l'ideari del centre educatiu (la petició dels pares es farà directament als centres) i, si no és així, la matrícula pot estar condicionada a aquesta acceptació.

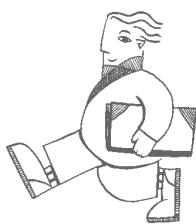

Tampoc no em sembla massa progressista augmentar les ràtios d'alumnes per aula que apareixien a la primera proposta. La necessitat d'una atenció com més personalitzada millor, no es veuria gens afavorida amb aquesta mesura si s'arriba a dur a terme.

“...el professorat, en bona part no ha pogut, sabut, o volgut adaptar-se a aquesta nova realitat democràtica, i a aquests canvis socials.”

No sé si aquestes línies que vénen a continuació són consideracions que poc tenen a veure amb el debat de la LOE; jo crec que sí, que hi tenen una relació directa. La sensació d'haver estat, tots els anys en què m'he mogut en el món de la docència, enmig d'un debat permanent, ha estat possiblement pel fet que els canvis en l'educació han anat paral·lels als canvis tan considerables que ha experimentat la nostra societat el darrer quart del segle vint i els primers del segle vint-i-u. I és que al llarg d'aquests vint-i-cinc anys de trepitjar aules, no solament han canviat les lleis educatives, el sentit de l'educació, també ha canviat, sobretot, l'alumnat.

Són moltes les veus que s'han manifestat sobre el “fracàs” de la LOGSE. Per a alguns, una insuficient dotació econòmica, fou el motiu pel qual una bona llei quedàs òrfena, coixa. Una llei que havia de donar resposta a les necessitats d'uns nous temps de canvis i de ciutadans lliures. Uns plantejaments pedagògics avançats pareixien fer possible, juntament amb el dret a l'educació per a tothom, que, per primera vegada al llarg del segle XX, l'educació fos entesa com a dret democràtic, irrenunciable, garantia de ciutadans lliures, solidaris, responsables, coneixedors i respectuosos amb

la pluralitat cultural i lingüística dels diferents territoris de l'estat. A l'hora de la veritat, qui havia de dur endavant tot això, el professorat, en bona part no ha pogut, sabut, o volgut adaptar-se a aquesta nova realitat democràtica, i a aquests canvis socials. Mentrestant, l'alumnat sí que havia canviat. En un moment en què determinats plantejaments pedagògics històrics desapareixen de l'escola (sobretot de la pública) o determinats valors de la vida pública o familiar: el principi d'autoritat indiscutible del professorat i la submissió total de l'alumne; l'assumpció d'unes normes rígides, molt marcades, per part de l'alumnat al llarg de tota la seva vida acadèmica; la bona valoració de l'ensenyant dins una societat molt jerarquitzada; la inhibició de la família com a referent a l'hora de transmetre determinats valors que l'escola no feia més que reforçar i continuar; etc., és, precisament, el moment en què l'escola ha d'assumir no solament el paper de transmissora de coneixements, sinó que en bona part ha d'assumir altres papers (sobretot el de la socialització, amb tot el que això comporta) que a fora, al carrer, a la família, ja no es donen. No puc afirmar, amb sinceritat, que els ensenyants hàgim sabut fer front a tota aquesta allau de necessitats que ens queia a sobre, que se'ns exigia. I molt sovint hem anat fent la viu-viu sense massa criteri i veient-les venir. I els dèficits, per la necessitat de fer front a mil i un problemes que es generaven al centre (problemes, la majoria d'ells, que venien de fora), han ocasionat que al final de cada etapa educativa, s'hagin anat perdent coses pel camí. No seré d'aquells que opini, que tot plegat hagi estat un autèntic fracàs o despropòsit, però sí que crec que les coses no s'han fet de manera rigorosa. A problemàtiques diferents, solucions diferents i tractaments diferents, amb atenció continuada a tots i cadascun dels alumnes. I això requereix especialistes

“...l'educació compartida, entre l'escola i la família, no pot ser assumit per cap llei i ser conscient que el fracàs de l'educació és el fracàs de tota la societat...”

diversos, i recursos, molts de recursos que no s'han tingut. La por a ser acusats de discriminadors i d'anar en contra de l'esperit de la LOGSE, ha fet que en massa casos s'hagi mantingut en una aula alumnat que requeria un tractament apart, un espai apart, perquè tot el temps i esforços que li dedicaves a ell, deixaves de dedicar-los als altres. La diversitat, exigeix solucions individualitzades, no sempre compatibles en un mateix espai

i temps i a l'abast d'una sola persona. Massa vegades els docents ens hem sentit orfes, sols, desvalguts, davant les necessitats que trobàvem a l'aula. A vegades per manca d'habilitats o de formació per fer-hi front. I d'altres per manca de suport extern, ja que no sempre hem tingut l'administració al nostre costat, ni, sobretot, les famílies. Encara no fa dos dies que una companya de feina em comentava la conversa que havia tingut amb una mare d'un alumne d'ESO, tutorat seu, que era a casa després de ser expulsat del centre, per un problema reiterat de mal comportament. Abans, la conversa amb els progenitors no havia estat possible; ara l'expulsió havia accelerat la seva presència. A la pregunta protocol·lària de la tutora sobre com es trobava la criatura, la mare respongué sense cap problema: “Com un marquès; a casa, dormint i sense fer res”. Cap retret a la criatura. Cap consideració a fer-li. No és possible educar al marge de les famílies, contra les famílies. També és cert que el valor de l'educació compartida, entre l'escola i la família, no pot ser assumit per cap llei i ser conscient que el fracàs de l'educació és el fracàs de tota la societat, no la dels ensenyants, ni de l'escola.

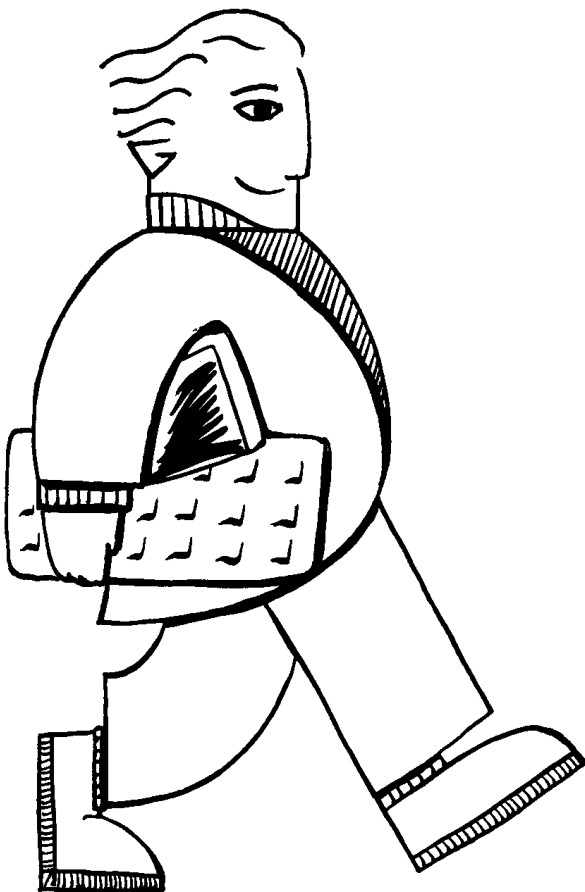
L'escola ha de tornar centrar el debat, però no en el sentit en què ho manifesta o vol el PP, sinó en el sentit d'apostar fort i amb ganes de millorar-la, sense perdre cap valor democràtic, sense adoctrinaments ideològics, amb pluralitat i integradora, de qualitat, igualitària, respectuosa amb la pluriculturalitat i la diversitat lingüística de les diferents realitats nacionals de l'estat. Una Llei d'educació que si s'ha de canviar, ha de ser perquè els temps ho necessitin, no perquè s'ajusti al color ideològic del partit que en aquell moment governa. Això no fa més que contribuir a embolicar més la troca, a fer encara més difícil la tasca dels ensenyants i a marcar més distàncies entre les aules i el carrer.

LA LOE I L'EDUCACIÓ I FORMACIÓ DE PERSONES ADULTES

Amador Alzina
Marc Genestar

A bans de passar a comentar el Projecte de llei de la LOE que en aquest mes de novembre de 2005 entra a debatre's a les Corts espanyoles convé desenvolupar els principis més bàsics on s'haurien d'estalonar l'educació i la formació de les persones adultes del segle XXI, per veure si el Projecte pot ser una bona eina pel desenvolupament de l'educació d'adults.

No és el mateix organitzar el sistema educatiu pels fillets i pels adolescents que per a les persones adultes. Els fillets i els adolescents van a l'escola per obligació, les persones adultes hi van voluntàriament. Els fillets i els adolescents, i les persones adultes són dos móns diferents. I aquesta diferència abismal s'ha de reflectir en el currículum, a l'espai on s'imparteixi la formació, en la didàctica, l'organització i l'ordenació de l'educació i formació de persones adultes.

S'ha de partir que el temps lliure que les persones adultes volen dedicar a la formació és una riquesa potencial que es pot perdre definitivament si no es té en compte que tenen poc temps disponible per estudiar, si no es valoren les seves experiències, si no es tenen en compte els seus interessos i les seves necessitats.

El temps disponible

Les persones adultes generalment estudien en el seu temps d'oci, però el temps que dediquen a la formació és un oci que per a elles té molt de valor: neix de la renúncia a part del seu descans, a temps que potser haurien de dedicar als seus fills, de temps que podrien dedicar a altres projectes... A més, si es pogués calcular el valor del temps que les persones adultes dediquen a la formació resultaria un capital molt més important que les inversions de les administracions educatives dediquen a les seves classes.

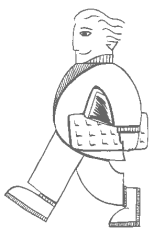
“Moltes persones adultes tenen el record dels seus propis estudis sense acabar, avaluacions amb exàmens suspesos i ho recorden amb por.”

Si el sistema educatiu no té en compte que el temps de les persones adultes és or, tindrà tendència a fer-lo malbé. Els programes de continguts amb massa càrrega horària desanimen les persones adultes. Si els programes no estan pensats perquè les persones puguin fer projectes formatius segons els seus interessos en un temps raonable, no interessaran.

Fins ara els programes formatius per a les persones adultes han estat una còpia dels dels fillets i adolescents, han estat mal articulats entre ells, dificultant les possibilitats d'itineraris i fan perdre molt de temps de forma innecessària...

El currículum

La persona adulta ja està integrada en la societat i, per tant, ja en té experiència. Si el sistema educatiu no ho té en compte tractarà les persones adultes com a fillets i

voldrà ensenyar-los coses que ja saben o que no necessiten. Els programes pensats per als fillets i els adolescents no interessen a les persones adultes.

Moltes persones adultes tenen el record dels seus propis estudis sense acabar, avaluacions amb exàmens suspesos i ho recorden amb por. Les persones adultes temen l'aprenentatge basat en la memorització i els exàmens i no volen ser posades en evidència davant dels altres en un grau molt més elevat que els adolescents.

La persona adulta generalment arriba a tenir una maduresa mental i psicològica als 25 anys, ben diferenciada de la dels adolescents. L'adult té capacitat per fer projectes formatius amb autonomia. Les persones adultes poden organitzar els seus estudis a través d'itineraris en funció de projectes, i aquests projectes són molt més madurs que els dels fillets i els adolescents.

Les persones adultes treballen, perden el treball i n'han de cercar un altre, cerquen casa per llogar o la compren, canvien de casa, formen parella, es casen, es divorcien, tenen fills i els eduquen, a vegades tenen cura dels seus pares, van a votar, paguen impostos, són responsables de la seva salut, envelleixen i perden les seves energies progressivament.

Les persones adultes són una realitat psicològica i social totalment diferent dels fillets i adolescents. Si el sistema educatiu no ho té en compte, els tractarà com a fillets i adolescents. Les persones adultes no volen gastar les seves energies amb programes que no responen als seus interessos ni a les seves necessitats.

L'espai

Les escoles del sistema educatiu ordinari són espais on les persones adultes ja han anat de forma obligada. El

caràcter voluntari de l'educació d'adults exigeix locals específics.

Les persones adultes necessiten un espai propi per a aprendre. Un espai que no els recordi l'etapa d'escolarització obligatòria, que no els recordi anteriors fracassos escolars, un espai de fàcil accés per a totes les persones adultes, un lloc en el qual la població de totes les classes socials hi acudeixi. Les persones adultes no volen anar a llocs on sols hi van grups marginals.

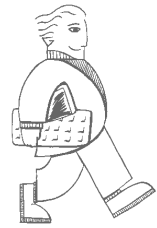
“Enviar les persones adultes a una escola de primària o a un IES atempta contra el seu dret a l'educació.”

Encara que en aquestes altures sembli increïble, hem de recordar que les persones adultes han de disposar de mobiliari adequat i confortable. Recordem que els destinataris són treballadors que han fet de 7 a 10 hores de treball en una empresa, a més dels treballs domèstics i de l'atenció i l'educació dels fills. Això també és un tema de salut pública.

La didàctica i el professorat

Les persones adultes aprenen de forma contínua i amb eficàcia a través de preguntes i de projectes en la vida quotidiana i també aprenen a través de la pròpia experiència. Per tant, necessiten una didàctica globalitzadora i funcional, en la qual el món dels seus interessos, les seves necessitats, la participació i la negociació permanent dels protagonistes amb els educadors presideixin tots els processos formatius.

A on s'ha d'oferir la formació inicial per a les persones adultes sense el nivell de primària? A un col·legi de primària? No, a una escola per a adults. A on s'ha d'oferir la secundària? En un IES? No, també en un lloc específic. No és una bona idea tornar enviar aquelles persones que han fracassat en el sistema educatiu ordinari al mateix IES ni amb els mateixos professors. Això desanima qualsevol. Les persones adultes tenen dret a una segona o tercera oportunitat formativa i de qualitat. Enviar les persones adultes a una escola de primària o a un IES atempta contra el seu dret a l'educació.

Si els centres d'educació infantil, els de primària i els de secundària tenen educadors especialitzats, també és imprescindible que els tingui l'educació i la formació de les persones adultes. Si no, quina garantia tindrà el sistema educatiu que no es repeteixin els mateixos errors de quan eren fillets i filletes? Quina garantia tindrem que el capital potencial que suposa el seu temps lliure no es destruirà?

És també de gran importància que el professorat dels adults conegui de prop i a fons el món laboral; hem de tenir present que aquest és el marc socioeconòmic de l'alumnat i on la majoria pretenen integrar-se o millorar la seva situació.

D'altra banda, si es vol respectar el dret a l'educació i a la formació de les persones adultes, aquest dret exigeix que tot aquell professor que vulgui treballar en aquest camp s'hagi d'especialitzar. L'especialització comporta unes 300 hores de formació i reflexió que serien útils per preparar-se davant les dificultats que els esperen en el tipus de treball.

No s'hauria de poder participar en els concursos d'accés o de trasllats sense estar especialitat o haver-se compromès a realitzar l'especialització corresponent.

Una organització i una ordenació pròpia

Si l'economia del temps és vital per a les persones adultes també ho és l'orientació. L'orientació ha de possibilitar que la persona sigui feliç estudiant i que pugui disparar la fletxa cap a la diana del seu projecte personal. L'autoconeixement emocional i intel·lectual, la valoració dels seus punts forts i fluixos, tenir prou informació per a poder fer un itinerari coherent, són aspectes fonamentals.

Dintre de l'educació i formació de persones adultes s'ha de començar orientant i l'orientació s'ha de mantenir durant tot el procés formatiu.

L'organització ha de permetre convalidar la formació formal i la no formal ja rebuda i també ha de permetre convalidar experiència social i laboral.

A més de possibilitar itineraris, aquests han de ser flexibles. Si una persona vol fer formació professional i sols disposa de 4 o 5 hores setmanals de temps també ho ha de poder fer. Qui es pot atrevir a fer malbé aquesta riquesa?

“Que les persones adultes tenen poc temps lliure disponible per a l'educació ni en parla.”

Aquest sistema a través de matèries comunes i optatives hauria de permetre que la formació bàsica de la secundària i els batxillerats tinguin les funcions de servir per anar al món laboral, aconseguir títols o per a preparar-se per a les distintes proves d'accés.

L'educació permanent ha de formar part de les polítiques que volen potenciar la formació bàsica, la professional reglada, l'ocupacional i la contínua, però no s'ha de limitar a aquest camps, sinó que també hauria d'abraçar les àrees de la psicologia, la pedagogia de la família, la salut, la cultura, l'oci, la creativitat, els drets humans i la vida personal.

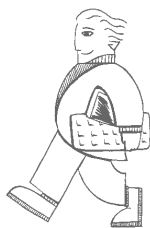
Com a base de tota l'organització s'han de potenciar els centres específics per a persones adultes amb caràcter territorial. Aquests centres han de ser la resposta als problemes del poc temps, de l'espai, dels interessos i de les necessitats de les persones adultes.

Passem al Projecte de la LOE

És molt lloable que el Projecte de la nova llei es vulgui inspirar en el principi d'entendre la formació al llarg de la vida (article 5).

També és molt ambiciós que una de les finalitats de la LOE sigui que la tota la població arribi a aconseguir una formació secundària postobligatòria o equivalent (article 5).

Però quina organització i quins instruments preveu per aconseguir-ho? Aquí està el problema.

Que les persones adultes tenen poc temps lliure disponible per a l'educació ni en parla. Llavors com podrem aconseguir que la formació bàsica de la secundària es pugui impartir amb 1.200 hores com a màxim, els batxillerats amb 900 i la càrrega horària dels mòduls de FP es puguin impartir amb el 60% de les hores del sistema ordinari? Un oblit com aquest suposa excloure de fet la majoria de la població espanyola de la formació bàsica, els batxillerats i la formació professional.

Sobre el reconeixement de l'experiència, a l'article 66 punt 4, el Projecte de llei diu que es tendirà a establir connexions entre els ensenyaments reglats, no reglats i l'experiència laboral o en activitats socials. És un inici del reconeixement d'aquesta necessitat, però si no es crea normativa en l'àmbit de l'Estat no és gaire probable que les administracions educatives de les comunitats s'embarquin en un tema tan complicat com aquest.

Sobre els currículums de formació bàsica, diu que les persones adultes comptaran amb una oferta adaptada. A això també ho deia la LOGSE i l'adaptació va ser una mala còpia dels currículums d'ESO. Les persones adultes necessiten un currículum equivalent al de la bàsica dels adolescents, però específic. Amb adaptacions no anam enlloc.

Sobre els currículums dels ensenyaments postobligatoris el projecte diu que les persones adultes disposaran d'una oferta específica d'aquests estudis. A això també ho deia la LOGSE i no s'ha fet res.

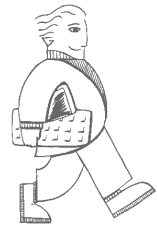
El problema de les adaptacions i els nous dissenys de les ofertes específiques previstes, a més a més, es veure qui les farà. Ja que el projecte de llei no preveu cap desenvolupament de la qüestió, el tema quedarà en mans de

les 17 administracions educatives de les comunitats autònomes i això no és seriós. D'aquí sorgeix la possibilitat que cada autonomia faci el seu sistema, però el perill més gran és aquest, és que cap autonomia ha desenvolupat cap currículum de bàsica ni cap organització dels ensenyaments postobligatoris que tingui rellevància. Si la nova llei no preveu una llei marc per a totes les comunitats no anam enlloc.

“...un gran retrocés respecte de la LOGSE que a l'article 54 preveia que les administracions educatives havien de facilitar la formació didàctica necessària per respondre a les necessitats de les persones adultes.”

I els espais per a la formació de les persones adultes quins seran? Segons l'article 70 quan l'educació de persones adultes suposa l'obtenció dels títols establerts per aquesta llei d'educació serà impartida en centres docents ordinaris o específics. És el mateix que ja deia la LOGSE i amb aquesta norma més de la meitat de les comunitats autònomes de l'Estat espanyol han implantat la formació de la secundària en els IES. No en parlem dels batxillerats i la formació professional, programes generalment reservats als IES. Amb aquest punt la LOGSE va permetre el pràctic desmantellament de la majoria de les escoles d'adults de l'Estat. Tot un tema per portar a la Unió Europea, per denunciar que el Govern espanyol ha estat bloquejant les aspiracions i les energies de les persones adultes i en condemna la majoria d'elles a la marginalitat.

Una altra necessitat és l'especialització del professorat. I aquesta necessitat és important en aquest cas perquè la creació d'especialitats és una competència exclusiva del Govern central. Aquí falla la mateixa base. Si un professor dona classes a adolescents i adults alhora, donada la conflictivitat dels primers, tota la seva atenció se centra en els adolescents i les classes d'adults serveixen de coixí amortidor de les tensions però no estan en el centre d'atenció del professors. La gran ambigüitat dels espais, així, s'acaba de rematar amb la total absència de foment de formació específica per als professors d'adults. A més, en aquest tema es dona un gran retrocés respecte de la LOGSE que a l'article 54 preveia que

les administracions educatives havien de facilitar la formació didàctica necessària per respondre a les necessitats de les persones adultes.

I l'organització i l'ordenació? Si no es té en compte que el temps disponible de les persones adultes és escàs, si no comptam amb currículums pensats per a les persones adultes, si ni tan sols es garanteix un professorat amb dedicació exclusiva a aquest sector de població, si els centres específics queden com a marginals dintre del sistema educatiu, què es pot organitzar i ordenar?

Com a conclusió d'aquest escrit hem de dir que el Projecte de llei de la LOE té bones intencions i bons objectius però li fallen els procediments, la metodologia i l'avaluació. Qui ha fet aquestes propostes no podria aprovar unes oposicions. És una llàstima que la política educativa del PSOE que en la dècada dels 80 va iniciar-se amb el Llibre Blanc de l'educació d'adults que recollia plenament les bases amb les que he començat aquest escrit hagi degenerat tant.

“Aquí les il·lusions i les energies de les persones adultes que vulguin aprendre seran com una fletxa que no perdrà de vista el centre de la seva diana.”

Des del Llibre Blanc de l'educació d'adults fins ara han passat 20 anys, 20 anys perduts per apropar el nivell de formació de la població espanyola al de la mitjana europea. Irlanda ha fet els deures millor que nosaltres. Serà de ver la qüestió de la influència climàtica?

Un consol. En el Parlament de les Illes Balears s'està debatent un projecte de llei d'adults molt més avançat que el projecte de la LOE. El projecte recull les bases del que ha de ser l'educació d'adults del segle XXI. Si aquesta llei s'aprova i els reglaments es fan bé, les Illes Balears seran una excepció dintre de l'Estat espanyol. Aquí les il·lusions i les energies de les persones adultes que vulguin aprendre seran com una fletxa que no perdrà de vista el centre de la seva diana. □

Sairpa S.L.
industria gráfica de calvià

binder MAR
MANIPULADOS

Soluciones en impressió

DISSENY GRÀFIC - IMPRESSIÓ EN OFFSET
PLEGATS EN GENERAL - REVISTES COSIDES EN GRAPA
ENQUADERNACIÓ DE LLIBRES i CATÀLEGS EN RÚSTICA

C/. Illes Balears, 26 ■ 07180 Pol. Ind. Son Bugadelles (Santa Ponça - Calvià)
Tel 971 69 76 76 - 971 69 92 67 ■ Fax 971 69 76 79
E-mail sairpa@terra.es

LA LOE I EL FUTUR DE L'EDUCACIÓ MUSICAL

UNA ALTRA VEGADA LA MÚSICA TOCA LES CONSEQÜÈNCIES

Magdalena González

Mestra de música. Especialista en pedagogia musical
Presidenta de Forum Musicae

“L'educació comença per la musiké”. Plató

Si tenim present que la música és concebuda com la suma de to, ritme, harmonia i discurs, i si acceptem que no hi ha cap altre objecte de la cultura humana que impliqui tants elements sintetitzats en una sola cosa, o en un sol art, llavors hem de convenir que la música es presenta com una eina de primer ordre per a l'educació global dels futurs ciutadans.

ANTECEDENTS

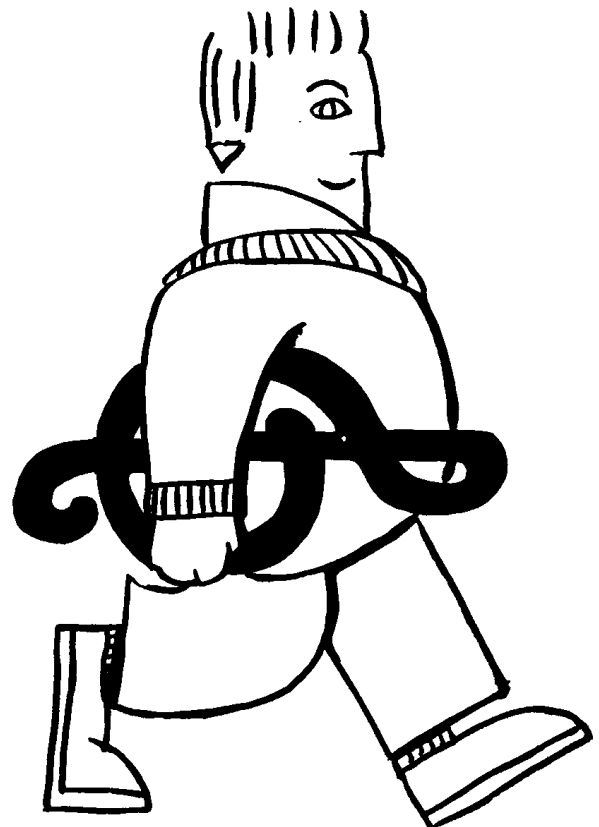
Després de tot el que duim batallat de molt de temps ençà per dignificar i aconseguir tornar-li, a aquesta disciplina, el lloc que li correspon en l'important procés de formació de tot ser humà, després de tot el que hem hagut de lluitar en l'anterior legislatura i de l'alleugeriment que vam sentir els professionals d'aquest camp en veure que es paralitzava la LOCE: **una altra vegada la música toca les conseqüències**. Francament esgotador i decebedor...

*El PSOE, en el seu programa electoral i a la pàgina 173 contempla “se ordenarán y **potenciarán** las enseñanzas artísticas en las enseñanzas de régimen general”.*

Arribat a aquest punt, vull plantejar una sèrie de qüestions per a la seva profunda reflexió.

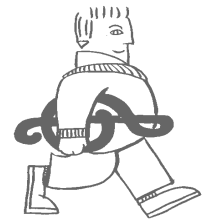
“...com s'explica que la LOE ens situï a la cua dels països europeus amb sistemes educatius més capdavanters, respecte als ensenyaments musicals?”

Sobre el **SISTEMA EDUCATIU**. És que tots els mals del nostre sistema educatiu tenen la solució en la pràctica supressió dels ensenyaments artístics? No ens oblidem de l'agressió que també suposa per a l'educació visual i plàstica aquest projecte.

És que la solució de tot el fracàs palès passa per impartir més hores d'altres assignatures en detriment de l'educació artística? Quin criteri científic, objectivable i mesurable s'ha seguit per arribar a aquesta conclusió? Quin model a assolir s'ha seguit? S'han tengut en compte tots els informes, estudis comparatius, estadístiques, signatures, etc., que els professionals d'aquest sector hem fet arribar al Ministeri de mans de la Confederació d'Associacions d'Educació Musical?, Ministeri que sorprenentment ha duit endavant tota aquesta reforma sense comptar amb un expert en educació artística en el seu equip!!

On queden tots els esforços fets fins a aconseguir situar l'ensenyament de la música en el camí de la recuperació del lloc que justament li corresponia i que es començà a iniciar amb la LOGSE i va anar seguit del reconeixement de l'especialitat de Mestre en Educació Musical?

Allò que per fi havíem aconseguit: dignificar la música i fer-la atractiva i universal, es trenca ara amb la LOE.

Em ve al cap el pare Ireneu Segarra, mort l'any passat (2004) i tot l'important moviment pedagògic sorgit al seu voltant. Moviment que honora a tots els que l'hem pogut viure, impregnar-nos-en i ser-ne deixebles.

Sobre **EUROPA**. Europa és el referent. Sembla que la causant i culpable de tot el bo i no tan bo que ens succeeix. Tot està encaminat a la convergència europea, salvació del que ha de venir. Si és així, com s'explica que la LOE ens situï a la cua dels països europeus amb sistemes educatius més capdavanters, respecte als ensenyaments musicals? Per no parlar de la LOU i els seus efectes sobre l'especialitat de Magisteri Musical.

Els professionals d'aquest camp en volem una explicació de tot això. Tot ens fa pensar que malauradament encara som víctimes d'una generació, la dels actuals governants i legisladors, filla d'un sistema educatiu obsolet en aquest sentit.

Hem de confiar en les promocions d'estudiants, futurs responsables de la nostra societat, que ja surten de l'escola havent rebut una educació musical al llarg de tota la seva escolarització obligatòria, en les noves generacions de professionals que han experimentat la musicalització en la seva formació general. Esperem que entenguin el món amb una concepció diferent.

“És intolerable reduir la música gairebé a la marginalitat quan tothom sap la tasca fonamental que la música pot fer...”

DECLARACIÓ DE PRINCIPIS

Davant el panorama discriminatori, incomprensible i intolerable en què quedarà l'educació musical general amb l'aplicació de la LOE, crec necessari fer una sèrie d'observacions:

1. És discriminatori i injust que la música no sigui una matèria comuna a l'ESO. L'aprenentatge musical en l'àmbit bàsic i fonamental s'ha de garantir a tothom. L'accés a l'educació musical no ha de tornar a ser un aprenentatge elitista i car.

2. És incomprensible que una llei d'educació degradi una àrea de coneixement única com ho és la música, que conforma i completa el que hauria de ser l'excel·lència d'una formació integral de l'alumnat.
3. És intolerable reduir la música gairebé a la marginalitat quan tothom sap la tasca fonamental que la música pot fer i fa en l'àmbit de l'educació general, vers la cultura, consum i pràctica musical dels futurs ciutadans, creant les bases i els ponts cap als àmbits superiors d'especialització. Tanmateix, la música compleix una funció de socialització i integració, valors imprescindibles de cohesió social davant els reptes que planteja la societat contemporània.

Seria bo que els responsables públics vetllessin per l'equitat curricular i perquè el nostre alumnat rebés una educació de qualitat en tots els àmbits del coneixement.

CONCLUSIÓ. Com a conclusió de tota la reflexió anterior es bo deixar constància d'una sèrie de fets i reivindicacions:

⇒ **És inquietant la greu regressió que suposa el tractament que fa la LOE de l'àrea de música i dels ensenyaments artístics en general.**

	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
Llei de 1970	0 h.	0 h.	2 h.	2 h. Opt.	2 h. Opt.	0 h.
LOGSE	1 h.	1 h.	2 h.	3 h. Itinerari 2 h. Opt.	4 h. Opt.	4 h. Opt.

*En negreta per a tothom

Amb la LOE la música no està contemplada dins el bloc de les assignatures obligatòries (Art. 24.1), deixant-la inclosa en el segon grup (Música, Educació visual i plàstica, Educació per a la ciutadania i Processos

tecnològics i informàtics) i establint un mínim d'obligatorietat del tot insuficient, fixat en **un dels tres primers cursos** (Art.24.2).

Totes les esmenes enviades per aconseguir passar-la al bloc de les assignatures comunes, han resultat infructuoses.

En aquest punt i donat el moment actual, crec d'interès recomanar la lectura del document "LA MÚSICA EN LA EDUCACIÓN GENERAL" elaborat pels companys de la COAEM a la pàgina web: www.coaem.org per l'anàlisi que fa del recorregut de l'educació musical per la legislació, des de 1970 fins avui.

El passat dia 29 de juny de 2005 la Confederació d'associacions per a l'Educació Musical (COAEM) lliurà al MEC un document i 33.373 signatures en favor de la Música en l'educació general, a més de 101 d'organitzacions i de personalitats.

⇒ **Constatar i reivindicar la importància de l'aportació que fa aquesta disciplina a la formació integral de la persona.**

Des de l'antiguitat la música ja ocupava un paper rellevant en l'educació de la Grècia de Pitàgores, Plató i

Aristòtil on tot ciutadà culte havia de ser educat a través de la música per la seva forta càrrega ètica i cognoscitiva.

En el Renaixement, on existia una gran preocupació per la formació integral i humanista, la música fóra de vital importància en la formació del ciutadans, essent una part dels plans d'estudi del quadríviem o quatre camins: aritmètica, geometria, música i astronomia.

⇒ **L'ensenyament de les arts és un dret fonamental, de responsabilitat pública ineludible, factor essencial d'una cultura general de base que ha de ser garantit per l'Estat. Com a institució d'educació cultural, l'escola ha de transformar aquest dret fonamental en realitat.**

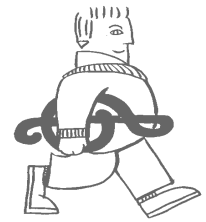
Al llarg de la Conferència Intergovernamental sobre la política cultural organitzada el 2 de abril de 1998 a Estocolm, la UNESCO adoptà un Pla d'acció que posava l'accent sobre els drets que té tot ésser humà a l'educació, a la practica de les arts i la cultura. És la primera vegada que el desenvolupament de les identitats culturals es manifesta com un dret de l'home. A més, els estats membres de la Convenció de Nacions Unides relativa als drets del nin del 20 de novembre de 1989 convenen, en l'article 31, a respectar i afavorir el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística, i a promoure l'organització de tal intenció mitjançant els mitjans adients en activitats artístiques i culturals en condicions d'igualtat.

⇒ **La situació de desavantatge en què la LOE col·loca el nostre alumnat respecte als alumnes de sistemes educatius d'altres països europeus, ja que lluny d'anar cap a la convergència europea respecte a l'ensenyament de la música, els situa a la cua.**

COMPARATIVA EUROPEA

	12 / 13	13 / 14	14 / 15	15 / 16	16 / 17	17 / 18	TOTAL H
SUÏSSA	70 h + 35 cor	70 h + 35 cor	70 h + 35 cor	70 h	105 h	70 h	560 h.
FINLÀNDIA	105 h	105 h	105 h	105 h	35 h	0h	455 h
HONGRIA	140h	140 h	35h + cor	35h + cor	35h + cor	35h + cor	420h +cor
ALEMANYA	70 h	70h	70h	70h	70h Optat	70h Optat	420 h
E.ESPANYOL partint proposta LOE	0 h	35 h	70 h Modalitat	?	0 h	140 h Modalitat	245 h

* Quadre extret d'un estudi realitzat pels companys de "Plataforma Canària per a l'educació musical"

Amb l'estatus actual la música ja té una presència de mínims amb els quals no podem desenvolupar la nostra funció ni amb criteris pedagògics ni amb criteris comparatius amb la resta de l'entorn de la Unió Europea, on els criteris d'ensenyament de la música estan contemplats d'una manera més amplia. No es pot acceptar sota cap concepte una menor presència horària.

El punt de partida d'aquesta reflexió ha de passar per un context comunitari, ja que Europa és l'horitzó real de totes les qüestions que ens podem plantejar. Des del nostre àmbit específic no hem d'oblidar que tenim a les mans la responsabilitat de la formació de futur ciutadans europeus i, el més important, el deure que la música esdevingui l'instrument de formació i realització que tots desitjam. □

www.mallorcaweb.net/sacdejocs

Aquesta és una pàgina web de recursos d'Educació Física elaborada per un grup de treball de mestres de Mallorca.

La nostra intenció és crear una font de recursos útil per a tot professional de l'ensenyança i per això hem creat tot aquest material que es pot utilitzar gratuïtament i de forma intuïtiva. A més ens hem preocupat de donar-li un format que faciliti que tothom hi tengui accés i ho pugui imprimir de manera fàcil i senzilla.

Sac de Jocs

PÀGINA WEB DE RECURSOS D'EDUCACIÓ FÍSICA

En principi aquí hi trobareu un recull d'unitats didàctiques amb sessions que hem elaborat durant el grup de treball. Són sessions que hem fet conjuntament a partir de la nostra experiència, recerca, intercanvis... Però també hi trobareu molts més recursos que ens serviran per dur a la pràctica la nostra tasca educativa dins l'àmbit de l'educació física, com graelles d'avaluació, experiències, activitats temàtiques, com organitzar diades, arxius sonors per fer activitats...

La nostra intenció és que en un futur aquesta pàgina vagi augmentant el seu contingut. Nosaltres seguirem dedicant esforços i ganes a aquesta pàgina, però també ens agradaria comptar amb tots els companys que vulguin compartir la seva feina amb tots nosaltres. Per això hem creat uns espais de comunicació, tant directament amb nosaltres com també amb la resta de la gent que visiti la pàgina. Vos volem convidar des d'aquí a utilitzar el fòrum sempre que vulgueu i teniu a la vostra disposició els nostres correus electrònics per tot allò que necessiteu!

En definitiva, aquest és el vostre **SAC DE JOCS**, animau-vos a provar coses noves i compartiu-les amb tots nosaltres!

Continguts:

- ▶ Programació per blocs de continguts
- ▶ Unitats didàctiques desenvolupades
- ▶ Avaluació (teoria, fulls...)
- ▶ Jocs (selecció dels millors jocs)
- ▶ Experiències
- ▶ Fòrum d'Educació Física
- ▶ Enllaços a pàgines d'interès

L'ESCOLA SUPERIOR DE DISSENY PAS A PAS

Irene Mestre Massot

Directora de l'Escola Superior de Disseny

Francesca Sureda Truyols

Professora d'Història de l'Art i del Disseny

L'Escola Superior de Disseny de les Illes Balears (abans Arts i Oficis) sempre ha estat capdavantera, dins l'Estat espanyol, en les adequacions i les implantacions de nous estudis en el marc de les lleis orgàniques d'Educació que s'han anat succeint durant els darrers anys.

L'escola té el seu origen en la *Escuela gratuita de Dibujo*, que fundà l'any 1779 la Societat d'Amics del País, inspirada en les idees de la Il·lustració. Un dels grans protectors d'aquesta Escola fou el Cardenal Antoni Despuig, del qual encara es conserven les reproduccions de les estàtues romanes que va comprar i regalar a l'Escola.

L'antiga Escola, es convertí en *Academia de Nobles Artes de Palma* l'any 1849, una de les més antigues d'Espanya.

L'any 1904 l'Acadèmia passà a nomenar-se *Escuela de Artes e Industrias* i l'any 1910 l'Escola es convertí en Escola d'Arts i Oficis, la qual tenia com a finalitat els coneixements científics i artístics que constituïen el fonament de les indústries i les arts manuals d'aleshores.

El resultat de la necessitat de regularitzar els plans d'estudis no arriba fins l'any 1963 on l'Escola canvia la denominació per *Escola d'Arts aplicades i Oficis Artístics* i es reglamenten els estudis. L'Escola de Palma tingué les següents seccions: Decoració i Art Publicitari, Disseny i Delineació Artística, i una secció de Tallers. Aquests estudis conduïen al títol de Graduat en Arts Aplicades.

“A partir d'aquí els estudis varen deixar de ser experimentals per passar a regular-se segons la LOGSE.”

L'any 1982 l'Escola començà les reformes i implantà els Plans Experimentals, dels quals l'Escola de Palma en fou capdavantera.

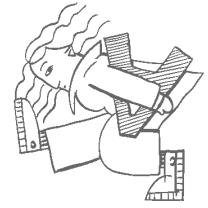
Durant el curs 1988-89 l'Escola va assumir la implantació anticipada de diversos estudis regulats per la nova reforma educativa: Batxillerat d'Arts i Cicles Formatius d'Arts Plàstiques i Disseny.

L'any 1992, s'establiren les denominacions genèriques dels centres públics d'ensenyaments artístics. Els centres que impartien Cicles Formatius d'Arts Plàstiques i Disseny passaren a denominar-se Escoles d'Art. A partir d'aquí els estudis varen deixar de ser experimentals per passar a regular-se segons la LOGSE.

Davant la necessitat de crear un clima innovador que pugui garantir la qualitat de les produccions de les Illes Balears l'any 1999 es transforma l'Escola d'Art en Escola Superior de Disseny, i a partir del curs 2000-2001 comença la implantació de tres especialitats d'Estudis Superiors de Disseny: Disseny Gràfic, Disseny d'Interiors i Disseny de Producte. No és fins el curs 2003 que es comença a impartir l'especialitat de Disseny de Moda. D'aquesta manera, l'Escola ofereix les quatre especialitats dels Estudis Superiors de Disseny les quals atorguen la titulació de dissenyador, equivalent a tots els efectes a la de Diplomata Universitari i té validesa a tot l'Estat espanyol.

Actualment el centre té com a primer objectiu la qualitat i l'excel·lència de l'ensenyament, per tal de poder garantir una formació eficaç i professional dels futurs dissenyadors la qual ha d'incloure continguts que atenguin, a més, al caràcter humanístic d'aquests ensenyaments, de manera que la formació en les arts, en la ciència i en la utilització adequada de les tecnologies, garanteixi qualitat

Façana de l'Escola Superior de Disseny

professional i percepció àmplia a l'estudiant perquè en el seu futur professional tinguin les eines necessàries per adaptar-se a les necessitats i demandes socials.

Per a assolir aquest objectiu s'estan maximitzant les possibilitats del centre i dels seus recursos humans i materials tot insistint en la incorporació de professionals de prestigi i facilitant les tasques de formació permanent, promoció i desenvolupament professional del professorat existent, tant pel que fa a la docència com a les seves responsabilitats de gestió i coordinació.

“...la necessitat del disseny, com a disciplina al servei de la gent amb una clara voluntat social, allunyada de la imatge elitista i esteticista...”

Per poder aprofitar econòmicament les noves tendències emergents és necessari que les Illes estiguin en sintonia amb els avenços tecnològics i les tendències culturals internacionals. Aquesta sintonia passa per poder oferir infraestructura i recursos humans per a empreses transeuropees o transnacionals. Es tracta de treballar conjuntament dins una visió global de l'economia i de l'empresa per a fer productes europeus de les Balears. Cal potenciar aquestes

tendències humanístiques com a estratègia de futur econòmic enriquit socialment amb la diversitat europea i amb la personalitat pròpia de les Balears.

Aquest objectiu es va consolidant incidint en l'entorn social i empresarial derivat de la presència de l'Escola a fires, congressos, concursos i actes en general. Es tracta de demostrar la necessitat del disseny, com a disciplina al servei de la gent amb una clara voluntat social, allunyada de la imatge elitista i esteticista amb la qual alguns l'han identificat.

En aquests moments, la nova Llei Orgànica d'Educació LOE, encara en tràmit parlamentari, atorga a les titulacions superiors d'Arts Plàstiques i Disseny el nivell de Grau, integrant-les de ple dins l'Espai Europeu d'Educació Superior. Des de l'any 2005 s'està treballant, juntament amb altres Escoles de l'Estat espanyol amb el desenvolupament del projecte d'adaptació dels Estudis Superiors de Disseny a aquest nou Espai Europeu d'Educació Superior, seguint els criteris recomanats per la Declaració de Bolònia. □

ES REFUGI

Via Sindicat, 21 - pati.

(antic edifici del
Sindicat Forà)

Ciutat de Mallorca

07002

Telèfon: 971 71 67 31

Fax: 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

Des del 1976!
equipam ses vostres aventures

EL GÈNERE DE LA LOE

Àngels Cardona

Responsable de la Secretaria de la dona de l'STEI-i

“Pasados los años decisivos, biológica y culturalmente, de la Segunda Enseñanza, entregadas a la memorización de volúmenes indigestos y a menudo incomprensibles y obligadas a un trabajo mental para ellas excesivo, que roba riego sanguíneo a regiones orgánicas fundamentales para su porvenir de mujeres; sometidas a insomnios por la urgencia de competir con los muchachos en pruebas de fin de curso y exámenes de Estado, se da en ellas este destino triste: ni están preparadas para llenar su misión de madres y amas de casa ni pueden contender, sino en contadísimos casos, con los hombres para alcanzar los puestos de la Cultura y la Administración que les hicieron soñar como metas de sus vidas.”
(Adolfo Maíllo, inspector de Primera Enseñanza, Educación y revolución).

Aquesta era l'opinió respecte a l'educació de les dones, d'un inspector del franquisme. Malgrat a hores d'ara ningú no s'atreveiria a expressar-se en aquests termes, després d'una transició cap a la democràcia, ens trobam lluny d'una igualtat real entre ambdós sexes.

I formalment tampoc no gaudim de les garanties legals suficients per assolir la igualtat. Ens referim a la nova llei d'educació, la LOE, llei que no contempla tots els mecanismes que hauria d'assegurar per aconseguir que, en els centres educatius, es treballin les qüestions de gènere.

Ens hauríem de remuntar mesos enrere a la famosa LLEI ORGÀNICA DE MESURES DE PROTECCIÓ INTEGRAL CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE, de dia 28 de desembre de 2004. Aquesta llei, va tenir molt de ressò per la pressió mediàtica deguda al fenomen de la violència contra les dones. No oblidem que l'any passat varen ser 72 les dones mortes a mans dels seus companys sentimentals i que la nostra Comunitat Autònoma és una de les que presenta un índex més elevat de morts de dones a mans dels seus companys i de maltractaments.

“...un dels PRINCIPIS de la Llei de prevenció és el d'incloure dins dels principis de qualitat del sistema educatiu espanyol, l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre dones i homes, i aquest NO es contempla en la LOE.”

A la Llei de Protecció integral, hi havia un seguit d'articles sobre el tema de l'educació, formació del professorat, llibres de text, mitjans de comunicació, etc.

Les institucions educatives, per elles mateixes, no solucionaran tots els problemes de la nostra societat, ni és la tasca del professorat ni s'ha d'infravalorar la importància cabdal de la família, ni la dels mitjans de comunicació ni la de la societat en general, però el que resulta evident és l'important paper de la prevenció, per mitjà de l'educació, per evitar la violència, així com l'aprenentatge de la resolució de conflictes d'una manera pacífica i de l'educació de les emocions. La violència no és un fenomen natural, s'aprèn de la mateixa manera que s'aprenen altres coses.

De tots els articles que haurien de quedar inclosos dins la LOE, trobam que en manquen molts i de cabdal importància. Per començar, un dels PRINCIPIS de la Llei de prevenció és el d'incloure dins dels principis de qualitat del sistema educatiu espanyol, l'eliminació dels obstacles que dificulten la plena igualtat entre dones i homes, i aquest NO es contempla en la LOE.

A la ESO, la Llei de prevenció parla de la creació d'una assignatura, ÈTICA I IGUALTAT, que inclouria continguts específics sobre la igualtat entre dones i homes. La LOE, contempla una nova assignatura, EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA, però no n'especifica el contingut.

Respecte a la FORMACIÓ inicial i permanent, és evident que sense una preparació adient del professorat, no serà

possible la seva intervenció per a la prevenció del conflicte i les alternatives a la discriminació entre els sexes, així, que mentre a la Llei de Prevenció es diu clarament que les administracions educatives adoptaran les mesures necessàries perquè s'inclouï una formació específica en matèria d'igualtat en els plans de formació del professorat, a la LOE no s'esmenta, això sí, la formació en llengües estrangeres, hi queda reflectida.

Les discriminacions en els llocs de DIRECCIÓ, també són evidents. L'ensenyament és una professió altament feminitzada, però ens trobam que les direccions estan majoritàriament ocupades pels homes. Si no s'emprenen accions positives, no s'assolirà mai una vertadera igualtat; en primer lloc, esbrinant per què les dones no poden o no volen accedir a aquests llocs de responsabilitat, horaris, major dedicació, excés de reunions, etc. Després, els obstacles poc evidents que es troben per poder esser directores, el famós sostre de vidre amb dificultats no evidents però que influeixen en l'accés a llocs rellevants.

Des de la Llei de Prevenció, es fa esment a la INSPECCIÓ educativa com a organisme que ha de vetllar per l'aplicació dels principis i valors de la igualtat en els centres educatius i aquest punt tampoc està inclòs en la LOE.

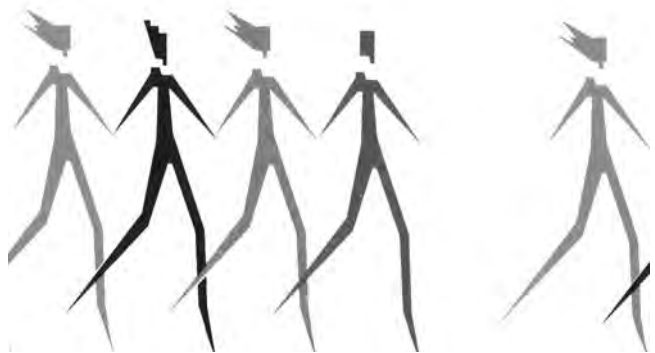
No podem oblidar la qüestió del llenguatge. Encara que no s'ha utilitzat com es feia a la LOCE, es continua utilitzant el masculí per referir-se a ambdós sexes, com si el masculí fos neutre i el seu ús no amagàs una invisibilització manifesta de les dones i nines.

“...no s’han d'utilitzar les qüestions d'igualtat com una arma emprada pel Govern de torn per obtenir una rendibilitat política amb l'excusa de pal·liar la gran injustícia que pateix el 50% de la població mundial, les dones...”

Els projectes d'educació no sexista iniciats en els anys vuitanta han estat molt poc aprofitats; durant molt de temps es va creure que per aconseguir la igualtat bastava que les nines s'incorporassin a les aules i desenvolupassin el mateix currículum que els nins. Això és el que diríem l'ESCOLA MIXTA perquè es va partir d'un fals

plantejament que pressuposa la màxima importància dels valors considerats tradicionalment masculins tramesos durant segles per una cultura androcèntrica, força, acció, competitivitat, etc., deixant de banda els valors considerats des d'antic, com a femenins, cura de les relacions, capacitat d'afecte, tendresa, capacitat consensuadora, etc.

No és suficient que les nines estiguin en els mateixos espais que els nins, no és suficient que hi hagi un currículum comú, s'han de valorar totes les aportacions, principalment les atribuïdes a les dones i s'han de considerar tots els entrebancs que aquestes pateixen per arribar a assolir una vertadera igualtat.

És necessari desenvolupar les individualitats però respectant les diferències ja que són clau decisiva per arribar a un sistema educatiu no sexista.

Si realment es vol apostar per a la igualtat, s'han d'adoptar noves solucions i estratègies i no s'han d'utilitzar les qüestions d'igualtat com una arma emprada pel Govern de torn per obtenir una rendibilitat política amb l'excusa de pal·liar la gran injustícia que pateix el 50% de la població mundial, les dones, que diàriament són vexades, discriminades laboralment i agredides quan representen la mà d'obra més extensa i productiva del producte interior brut de qualsevol país, quan són les encarregades del benestar de tots els membres de la família, quan són les que tenen cura de les persones que ho necessiten, i principalment, quan representen valors com la capacitat de diàleg i consens, valors preuats en una democràcia i en un món abocat a les guerres.

L'educació és una de les plataformes per a la consecució de la igualtat entre els sexes, si creim en ella com una força de pes dins qualsevol societat democràtica. □

EL GOVERN AUTONÒMIC NO COMPLEIX ELS COMPROMISOS DE L'ESTAT ESPANYOL AMB EL CONSELL D'EUROPA¹

Neus Santaner
Secretària general de l'STEI-i

El Consell d'Europa és un organisme fundat per 10 països europeus el 1949 i l'Estat espanyol en va passar a formar part el 1977. Actualment està integrat per 46 estats. Entre els seus organismes compta amb un *Comitè de Ministres*, del qual en formen part tots els ministres d'Assumptes Exteriors dels països que el formen i un ambaixador és el representant permanent en aquest organisme. També hi ha una *Assemblea Parlamentària* a la qual l'Estat espanyol hi té una delegació de 12 representants i 12 suplents; igualment té el mateix nombre de representants en el *Congrés de Poders Locals i Regionals d'Europa*. L'any passat el seu pressupost va ser de més de 180 milions d'euros i l'Estat hi va contribuir amb més de 10.

El principal objectiu de l'organització és promoure la democràcia, els drets humans i l'estat de dret, així com la recerca de respostes comunes als desafiaments polítics, socials, culturals i jurídics dels seus estats membres. Entre els drets humans que ha de respectar un país que vol ser democràtic ocupen un lloc de privilegi les llengües i les cultures minoritàries d'un estat, d'aquí que el Consell d'Europa hagi adoptat la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries per protegir i promoure aquestes llengües, element vital del nostre ric llegat lingüístic i cultural.

La Carta europea de les llengües regionals o minoritàries, aprovada pel Consell d'Europa el 5 de novembre de

1992, reconeix les llengües així definides com a expressió de riquesa cultural i compromet els estats signants a fer possible l'ensenyament, en tot o en part, en la llengua reconeguda com a regional o minoritària d'un territori i també a poder usar aquestes llengües a l'administració, la justícia i els mitjans de comunicació, entre altres àmbits. No solament s'han dedicat a la qüestió de la protecció de les llengües, sinó que han treballat en el camp de la didàctica de l'ensenyament de primeres i segones llengües i a partir dels estudis que ha fet el Consell d'Europa han sortit mètodes d'ensenyament del nivell lllindar de segones llengües a partir d'un enfocament comunicatiu, com els que han pogut conèixer les persones que han anat a classe de català, tenint com a llengua materna una llengua diferent. Recordem un mètode conegut que es va impartir també per TV3, com va ser el *Digui! Digui!*

**“...compromisos específics
contrets per l'Estat espanyol, que
suposen haver d'oferir
l'ensenyament principalment en
català a les Illes Balears i que
aquest no es limiti a la meitat del
programa escolar.”**

La Carta insta els signants a facilitar i promoure la cooperació transfronterera i interterritorial entre les administracions en el territori de les quals s'utilitza la mateixa llengua d'una manera idèntica o similar. Aquesta Carta europea va ser signada pel Govern espanyol el 1992 i l'instrument de ratificació va ser dipositat al Consell d'Europa el 9 d'abril de 2001. L'1 d'agost d'aquest mateix any va entrar en vigor aquí. Per constatar que tots els estats que en formen part compleixen les lleis i els compromisos corresponents, un Comitè d'Experts s'encarrega de fer la comprovació corresponent a partir de les informacions que rep dels propis estats i de les seves investigacions. Després aquest grup d'experts elabora i envia el seu informe i les indicacions corresponents dels incompliments i fan les recomanacions oportunes.

Des d'Estrasburg, el 21 de setembre de 2005 s'ha rebut l'Informe corresponent sobre l'aplicació de la Carta a l'Estat espanyol, i encara que també dóna fe dels compliments que realitza l'Estat, comparat amb d'altres països, també explicita moltes mancances. Com que resulta que coincideixen amb les que ha denunciat l'STEI-i des de fa molts d'anys, com que no fan més que donar la raó a les mesures que des de sempre venim demanant, és per això que vos resumirem el que diu el Consell d'Europa sobre l'aplicació de les lleis a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, tenint en compte la Constitució, l'Estatut, la Llei de Normalització Lingüística, els decrets que l'apliquen i els compromisos contrets amb la signatura de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries.

Nosaltres ens referirem a tres àmbits molt importants per a la normalització lingüística de la llengua catalana: l'ensenyament, la justícia i els mitjans de comunicació.

Respecte a l'ensenyament a l'article 8, l'Estat espanyol es va comprometre a preveure una educació infantil, primària i secundària garantida en llengua catalana. A través del Comitè d'Experts han rebut la informació que aquí el que es fa és el 50% en cada una de les llengües oficials, per tant, considera que el model educatiu actual no assoleix el nivell exigít pels compromisos específics contrets per l'Estat espanyol, que suposen haver d'oferir l'ensenyament principalment en català a les Illes Balears i que aquest no es limiti a la meitat del programa escolar. Com a conseqüència, el Comitè d'Experts encoratja les autoritats autonòmiques a establir models educatius essencialment en català per a l'ensenyament obligatori a les Illes, conforme als compromisos contrets.

“Des de l'STEI-i hem de denunciar que els únics que han creat crispació en aquest tema són els propis governants...”

Aquest és el primer cas de coincidència amb la línia de sempre de l'STEI-i. Hem afirmat que fer l'ensenyament en català significava que l'alumnat aprenia simultàniament la llengua catalana i la castellana. En canvi, fer l'ensenyament en castellà no possibilitava l'aprenentatge del català i fer el 50% tampoc, explicar-ne les raons sobrepassaria els límits d'aquest article. En canvi el Govern del PP ni tan sols ha volgut seguir la línia encetada per la Conselleria d'Educació del Pacte de

Progrés que intentava seguir aquesta línia recomanada pel Consell d'Europa, sinó que ha introduït l'elecció de la llengua en el primer ensenyament, fet que desconeix el Consell d'Europa en l'actualitat, però que segurament no deixarà gens ben parada l'actuació de la Conselleria d'Educació i la Direcció General de Política Lingüística quan els arribi aquesta informació, ja que se sap per activa i per passiva que la gent mal informada que escull per als seus infants la llengua castellana, els condemna a no aprendre el català. Per tant, els governants o no volen sortir del pou de la seva ignorància o actuen amb mala fe, perquè saben que aquesta és una de les maneres per acabar amb l'existència d'una llengua que volen fer desaparèixer, amb més èxit que el que va tenir la dictadura franquista.

També l'Estat espanyol es va comprometre a oferir ensenyament en català a les altres comunitats autònomes on aquesta no fos la llengua pròpia i se sap que s'incompleix, ja que només s'ofereix aquest ensenyament a l'Escola Oficial d'Idiomes de Madrid.

La Conselleria d'Educació assabentada de l'Informe del Consell d'Europa, ja posa en dubte l'informe dels experts i els mateixos experts, i que continuaran amb la mateixa política que significa no crear crispació entre la població. Des de l'STEI-i hem de denunciar que els únics que han creat crispació en aquest tema són els propis governants, ja que totes les escoles que han fet l'ensenyament en català saben, que si bé al principi hi havia pares i mares reticents als quals se'ls varen explicar els avantatges del sistema d'immersió lingüística, que una vegada comprovats els resultats han considerat que eren superiors als que se'ls havia promès i han quedat eternament agraïts als centres que varen posar en marxa aquest mètode de manera ferma i convençuda, sense cap excepció, cosa que demostra la mala voluntat de les

autoritats responsables, que han fet cas omís d'aquestes experiències.

Respecte a la justícia, l'Estat espanyol es va comprometre perquè en els procediments penals, si ho sol·licitava una de les parts que el procediment es fes en llengua catalana, que es garantís a l'acusat el dret a expressar-se en aquesta llengua, que no es desestimassin les proves escrites o orals en la llengua pròpia del territori i que s'hi poguessin redactar els documents del procediment judicial corresponent.

El Comitè d'Experts ha pogut comprovar que no es compleixen aquests compromisos en la majoria de casos, i, per tant, encoratja el Govern de l'Estat espanyol a modificar el marc jurídic que sigui necessari, perquè els procediments judicials es puguin dur a terme en català sense problemes i perquè s'informi les parts perquè ho puguin sol·licitar. Cas que hi hagi alguna persona que no entengui aquesta llengua, s'ha de fer ús dels intèrprets que siguin necessaris.

El Consell d'Europa a través dels seus experts ha pogut copsar la realitat que passa massa sovint en l'àmbit de la justícia, que paradoxalment no fa justícia a la llengua pròpia, però el que no saben és que moltes persones s'han vist obligades a canviar de llengua perquè algun jutge els ha amenaçat que si no entenia el que deien, la sentència els podia ser desfavorable, i el fet pitjor que també desconeixen és que la majoria de vegades són els advocats defensors els que exigeixen als seus clients que parlin en castellà si volen aconseguir guanyar els plets.

Respecte al camp dels mitjans de comunicació, l'Estat espanyol es va comprometre que les autoritats que en tenguessin les competències, és a dir, les autonòmiques, havien de garantir la creació, almenys d'una emissora de

ràdio i una de televisió en llengua catalana. També parla de la creació de mitjans de comunicació en llengua escrita.

“...que consta de 177 pàgines no fa més que confirmar la nefasta política lingüística del Govern Matas i corrobora els incompliments que l'STEI-i ha denunciat des de fa molts d'anys.”

Una altra vegada més sabem que el Pacte de Progrés va encetar aquesta línia amb la creació de Som Ràdio i el que va fer el Govern del PP quan va recobrar el poder va ser fer-la desaparèixer i la que després ha creat no té res a veure amb la que existia. El que no saben en el Consell d'Europa, ja que aquest informe compta amb dades anteriors és la creació del nyap d'IB3, que teòricament hauria de ser l'emissora que es fes en llengua catalana. S'han saltat totes les normes del sentit comú i les del Consell d'Europa, ja que han fet una televisió híbrida, majoritàriament en castellà i que només en menys d'un 5% de la seva programació utilitza un estàndard digne de la llengua catalana, que és el registre en el qual es fan totes les televisions del món, que pretenen superar les televisions casolanes que fan per divertir-se quatre amics que volen dur a terme aquesta experiència. El fet més greu és haver preferit fer sèries i pel·lícules en castellà abans que emetre-les en català, perquè s'havien doblat en català estàndard a Barcelona, fet que recomana contínuament i insistentment el Consell d'Europa, l'intercanvi d'informació, de formació i de material amb les altres comunitats autònomes que tenen la mateixa llengua i que un sentiment d'inferioritat dels governants d'aquí fan que en fugin com si fos de la pesta.

També tenen el compromís de crear un diari en llengua catalana, coneixen l'existència de *Diari de Balears* però no saben quina és l'ajuda que rep aquest diari de les autoritats autonòmiques corresponents.

En conclusió aquest informe, que parla de molts més aspectes i que consta de 177 pàgines no fa més que confirmar la nefasta política lingüística del Govern Matas i corrobora els incompliments que l'STEI-i ha denunciat des de fa molts d'anys. Esperem que d'una vegada vulguin complir les lleis de la Comunitat, les de l'Estat i respectin els compromisos que tenen establerts amb Europa. □

¹Article publicat a *El Mirall* núm. 165 de desembre de 2005

PROJECTES DE COOPERANTS 2005, ONGD ENSENYANTS SOLIDARIS I STEI-I

Juan Rodríguez Recio

Coordinador de Projectes de Cooperació i de l'ONGD Ensenyants Solidaris i STEI-i

Fa ja 11 anys que des de l' STEI-i es va promoure l'intercanvi d'experiències amb docents d'Amèrica Llatina. Amb l'experiència adquirida en aquest procés i el treball conjunt amb l'ONGD *Ensenyants Solidaris*, el model durant aquest any 2005 s'ha estès a diferents àmbits: capacitació de docents, educació no formal i salut i defensa dels drets humans.

L'objectiu general consisteix a potenciar el nivell educatiu dels docents dels països del sud i acompanyament en els processos en defensa dels drets humans.

Uns altres objectius específics són:

- ✓ Formació de docents.
- ✓ Aportacions a l'educació no formal de dones i grups desfavorits.
- ✓ Aportació de recursos didàctics.
- ✓ Treballar i intercanviar dinàmiques, metodologies i organització dins les aules.
- ✓ Suport a les comunitats i als seus drets fonamentals.
- ✓ Dissenyar i impartir cursos i seminaris formatius al professorat d'Amèrica Llatina.
- ✓ Intercanvi cultural, professional i personal
- ✓ Sensibilitzar els centres escolars de les Illes i la resta de la població a partir de l'experiència i estada viscuda a l'altre país.

Quadres resum dels projectes executats:

Capacitació a docents a Guatemala amb el Soci Local STEG (Sindicat de Treballadors de l'Educació a Guatemala)

· Cooperants	10
· Tallers impartits	97
· Docents assistents	3.440
· Alumnes de magisteri assistents	400

Suport educatiu a organitzacions magisterials amb els Socis Locals AEN (Guatemala) i IPP (Perú)

· Cooperants	9
· Tallers impartits	45
· Comunitats assistides	8
· Docents assistents	1.404

Suport educatiu a associacions de Drets Humans a Guatemala amb els Socis Locals ADEHGUA, SEFCA i CONAVIGUA

· Cooperants	9
· Tallers impartits	59
· Comunitats assistides	12
· Docents assistents	1.230

Aquest any un element fonamental va ser que quatre dels cooperants, (3 infermeres i un policia local, varen coincidir amb l'huracà STAN. La seva ajuda en els primers dies del desastres va ser molt important i recollida en tots els mitjans de comunicació i gràcies a la seva col·laboració, diferents comunitats que varen quedar aïllades varen rebre suport mèdic i logístic.

Des de la meua funció de coordinador vull donar les gràcies a tots els socis locals, que ens varen acompanyar,

organitzar i donar suport en totes les facetes; hi ha molts de noms propis i seria una llista molt llarga, però destacaré Celia, secretaria de l'STEG, Julio, Mili i Gisela d'ADEHGUA, la gent de l'Ixcan, els amics i amigues de

Perú, moltes de persones que donen sentit al nostre projecte de cooperants. Crec que és important donar a conèixer les impressions dels voluntaris, però com que l'espai d'aquesta crònica és petit, adjuntam tres memòries resumides:

COOPERANT D'EIVISSA

Per a mi ha estat una experiència única, meravellosa i inoblidable, en resum, molt positiva.

Cal dir que tenia molt clar allò que els volia transmetre, però la veritat és que a mesura que anava impartint els tallers, jo anava aprenent i integrant-me més a la seva vida quotidiana, la qual cosa, em va permetre poder arribar més a ells.

Quan vaig decidir fer de cooperant a Guatemala aquest estiu, em feia una idea del que em podia trobar, però quan per fi vaig ésser allà, vaig veure que la situació en la qual es trobaven era pitjor.

En el primer taller vaig impartir les classes i vaig compartir experiències amb ells i em vaig adonar que desconeixia moltes de les seves mancances i necessitats. Es per això que vaig intentar escoltar molt i intentar donar-los el màxim d'estratègies i suggeriments... però a voltes això era impossible! Com podia tractar el tema de la igualtat i de la interculturalitat entre els/les alumnes quan els mestres mestissos discriminaven completament els seus companys "indígenes"? I sobre tot, com podia explicar-los la igualtat de gènere quan les dones allà no pintam res!? I el bilingüisme... quan per a ells el fet de tenir 21 idiomes diferents, més que una riquesa cultural ho vivien com un problema i un fet discriminatori!?

Reconec que aquestes situacions en un primer moment em varen desmoralitzar i vaig pensar que no sabia com ajudar-los i, el que es pitjor, em vaig preguntar què feia jo allà. Però a mesura que anava sabent, integrant-me i veient com la majoria de gent s'obria i que dipositava molta confiança en mi i que em veien com una esperança... el meu viatge va tornar a recuperar el sentit

que havia tingut des d'un primer moment. Així que allò em va tornar les forces i em va fer ser molt més activa i intentar trobar, si no solucions, sí que un poc d'esperança.

Vaig aportar idees per a la realització d'un projecte lingüístic, per a l'organització escolar (com el fet de realitzar reunions de cicle, claustres...) i per a la formació del professorat (com fer seminaris per realitzar nou material i intercanviar coneixements i experiències).

Cal dir que a Guatemala estan confeccionant un nou currículum i que molts mestres que acudien als tallers eren els que estaven realitzant-lo, i per això aquestes aportacions eren molt útils.

També crec que va ser molt positiva la nostra experiència personal, sobretot per a les dones. Crec que a elles els vàrem mostrar que hi ha una vida millor per a elles, i a ells els vàrem ensenyar com, per sort, cada volta són menys els homes masculistes i que ja es veu la dona com una igual i, per què no, que les dones també tenim veu pròpia i que som dignes de respecte.

Per últim ressaltar que el treball conjunt de cooperació STEI-i i STEG és molt positiu, tant per als mestres de Guatemala com per als cooperants que anam allí.

Sobretot he d'assenyalar la força que tenen els mestres per canviar tot el que no els sembla just. Em va esglaiar molt com el magisteri lluita per tot. I la necessitat que hi ha que tots els mestres tinguin els mateixos drets.

En definitiva, una experiència que no es pot explicar perquè s'ha de viure.

M. Àngels Segarra Pascual

“HAY PASO, NO HAY PASO”

Aquesta ha estat la frase més repetida al llarg del viatge. Tot va començar a partir de l'1 d'octubre, quan l'huracà Stan va destruir la part sud-occidental de Guatemala. Nosaltres ens trobàvem treballant a la regió de Suchitepéquez, una de les zones més afectades. Comunitats incomunicades per esllavissaments de terra, carreteres tallades i ponts completament destrossats que no permetien el pas de persones ni vehicles, cosa que produí manca d'aliments, aigua potable, electricitat, combustible, medicaments... aquest era el panorama que podíem observar.

En aquest moment ens trobàvem duent a terme el projecte de cooperació amb l'STEI-i coordinat per l'Associació pels Drets Humans a Guatemala (ADEHGUA). Des del primer moment ens sentíem molt ben acollides, tant per part de les persones que formen l'organització i les comunitats on convisquérem, així com més tard per les persones afectades. Degut a les circumstàncies ens sentíem obligades a interrompre el transcurs del projecte i ens mobilitzàrem segons les necessitats que sorgien a la població. ADEHGUA ens va guiar en el canvi de plans i començàrem a treballar en les comunitats més afectades de la regió sud del país. Gràcies a la donació de medicació de la Creu Roja de Guatemala poguérem començar a treballar donant assistència

sanitària als més necessitats. I aquesta fou la nostra tasca en les dues darreres setmanes de viatge, juntament amb la col·laboració d'un metge enviat pel sistema d'emergències de Cuba.

Durant aquest temps ens adonàrem de les greus mancances i de la mobilització no governamental a diferència de la governamental, que fins passats 15 dies no va començar a actuar.

Ha estat una experiència intensa i molt gratificant per a nosaltres, per això volem aprofitar des d'aquí per agrair a totes les persones que ens han donat suport en aquests moments tot i ser moltes d'elles les afectades.

Xisca Jofre, Elena Márquez i Inés Juan

L'IXCAN. GUATEMALA

A mitjans de juliol vàrem arribar a Guatemala, un país dels que comunament es diuen del “Tercer Món”. A una societat que sofreix tantes injustícies i pobresa que la població no sap ben bé com s’hi ha d’enfrontar, més encara, després de la devastadora força amb què recentment l’huracà Stan ha arrasat gran part del territori. Aquest voluntariat ha estat, però, una experiència d’enriquiment mutu, una experiència vital que t’obre els ulls i et fa veure el món des d’una perspectiva més crítica, sobretot pel que fa a les desigualtats socials i al perquè es donen així com també, a la descoberta d’una nova cultura, d’un país amb menys recursos econòmics però més ric en valors i qualitat humana que aquesta societat nostra tan consumista i globalitzadora.

El treball de cooperació fou desenvolupat al municipi de l’Ixcán que pertany al departament del Quiché, a la zona nord-occidental del país. Es tracta d’una regió de selva tropical que al nord limita amb Chiapas, Mèxic i que posseeix una gran quantitat de riqueses naturals, petrolieres i forestals. La situació econòmica i social de Guatemala, i en especial de l’Ixcán, ha quedat marcada pel recent conflicte armat que ha durat més de trenta anys.

El projecte de cooperació es va dur a terme a través de l’STEI-i en cooperació amb AEN i pretenia ajudar a completar, en la mesura que fos possible, la

formació dels mestres de la regió. Concretament, es varen realitzar una sèrie d’activitats i tallers de capacitació docent a algunes de les comunitats de l’Ixcán: Fronterizo 10 de Mayo, Pueblo Nuevo, Mayalan, Santiago Ixcán i Cuarto Pueblo. Dúiem preparat cadascun de nosaltres un taller per impartir en les diferents comunitats, però estàvem oberts a qualsevol altre possibilitat segons quines fossin les necessitats concretes. El primer dels tallers era el de “Ciència Divertida” que pretenia a través de diversos experiments, anècdotes i jocs, inculcar el gust per la ciència i l’experimentació fent-ho amb objectes i materials quotidians per fomentar a l’hora, tant la creativitat com la curiositat. El segon fou “El juego como herramienta educativa” en el qual es donava a conèixer la importància del joc i quan i per què es pot aplicar, fent també que els propis mestres ens en proposassin i insistint en els jocs de tipus cooperatiu. A banda de tot això es realitzaren alguns tallers de planificació familiar i sexualitat amb els alumnes més grans així com altres seminaris, perquè tot i que la finalitat inicial eren les capacitacions dels mestres s’intentà col·laborar en tot allò que ens fos possible.

És necessari dir que la motivació dels participants dels tallers fou en general molt elevada a pesar de les dificultats amb què es trobaven. Per exemple, a algunes de les comunitats més petites i allunyades la meitat dels mestres venien a peu cada dia d’altres comunitats per rebre les capacitacions i fer classe. Fins i tot, quan es feien a jornada completa quedaven a la mateixa comunitat a passar el vespre.

En general, la situació de les escoles era desesperant per la manca de recursos, d’infraestructures, de materials i per l’abandó de l’Estat. Els nins a alguns llocs no tenien pintures i just disposaven d’un sol llapis o bolígraf per fer les seves tasques escolars.

A gran part de les comunitats no tenien llum elèctrica però sí que aconseguien electricitat a algunes cases particulars mitjançant generadors, sí més no, en repetides ocasions haguérem d’acabar els tallers amb espelmes. A la vegada que hem ensenyat, també hem après moltíssim.

Pere Comas i Xisca Artigas

Aquests comentaris i altres són un resum de l'eix d'actuació que pretenem consolidar cada any que passa; no vull acabar l'article sense donar les gràcies una altra vegada a totes les persones d'allà i també d'aquí que han col·laborat tant a l'execució com a l'èxit d'aquests projectes, a Maria del Mar, que sempre ha estat en

contacte amb els cooperants i els seus dubtes, també a les persones que treballen en el camp de la cooperació dins Ensenyants Solidaris i l'STEI-i; aquests projectes ens donen una feïnada, però quan acaben, quedam molt contents pels resultats obtinguts.

Fins l'any que ve. □

FÒRUM IBÈRIC

Del 29 d'octubre a l'1 de novembre es va realitzar a la ciutat de Còrdova el I Fòrum Social Ibèric per l'educació (FSIPE) dels pobles i nacions de l'Estat espanyol i Portugal. Més de 1.400 persones que qüestionen el model social neoliberal i que no han perdut la capacitat de somiar que un món millor és possible i una altra educació és necessària hi varen poder dialogar amb la certesa que potser l'educació no canvia el món, però que sí pot canviar les persones. I les persones són les que han de canviar el món.

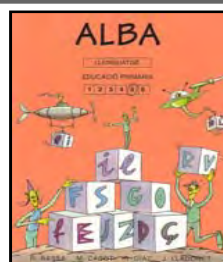
Una delegació de l'STEI-i, que està d'acord amb les idees que motivaren aquesta trobada, va ser present a aquest Fòrum Ibèric. Per tant, dedicarem gran part de la Pissarra 123 a les ponències que es varen desenvolupar i a les conclusions a les quals varen arribar.

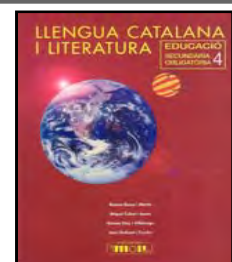
EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de LLENGUATGE
ANSA PER ANSA
Quaderns 1, 2, 3.
Elisabet Abeyà, Maria Fortuny, Assumpta Mascaró i Andreu Terrades

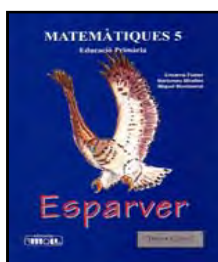
EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Iniciació a la lectura
DE MICA EN MICA
Sèrie de vint llibrets de lectura progressiva.
Text de Ramon Bassa
Dibuixos d'Aina Bonner

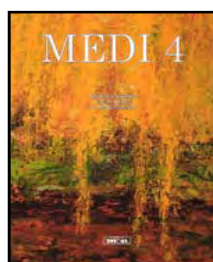
EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de LLENGUATGE
SÈRIE ALBA. Cada llibre acompanyat de la seva guia del professor.
Ramon Bassa, Miquel Cabot, Ramon Díaz, Joan Lladonet.

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA E.S.O.
Llibres de LLENGUATGE
Cada llibre acompanyat de la seva guia del professor.
Ramon Bassa, Miquel Cabot, Ramon Díaz i Joan Lladonet del Seminari de Didàctica del Català I.C.E. de la Universitat de les Illes Balears

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de MATEMÀTIQUES (Sèrie completa)
Encarna Fuster, Bartomeu Miralles i Miquel Montserrat

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de coneixement del MEDI (en premsa vol. 5-6)
Francisca Grimalt, Pere B. Morey i Maria I. Toledo

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA
Llibres de PROCESSOS DE COMUNICACIÓ
Primer i segon d'E.S.O.
Xesca Marquès, Miquel Ramis, Mercè Rojals i Francesc Vernet

Carrer Can Valero, 25
(Polígon Industrial Can Valero)
07011 PALMA
Tel. 971724176
Fax 971726252
Comandes: 971761422
E-mail: info@editorialmoll.es
<http://www.editorialmoll.es>
MÉS INFORMACIÓ A LA NOSTRA PÀGINA WEB

MESTRES PER A L'ESCOLA DEL FUTUR

Joan Lladonet i Escales
Pere Polo Fernández

En el moment en què s'ha demostrat que a una major escolarització no li correspon un major apogeu econòmic del país que la posa en pràctica; quan l'escola ja no és l'única ni tan sols la més important font del saber i té la necessitat de compartir aquesta funció amb les xarxes telemàtiques i els mitjans de comunicació; quan l'escola continua sent, juntament amb la família un dels principals focus educatius; és en aquests moments que hem de plantejar-nos un canvi, una remodelació per no dir una revolució a l'escola perquè pugui continuar incidint en un sistema social i econòmic globalitzat que intenta anul·lar les principals comeses i les principals funcions que sempre se li havien encomanat.

El fet que l'educació hagi deixat de ser només per a unes elits i s'hagi universalitzat, ha suposat un canvi copernicà en el món educatiu molt superior als petits canvis que ha patit la professió de mestres. És per aquesta raó que si l'escola no vol seguir amb el retard perenne que ha patit en el segle passat i part d'aquest, haurà de suportar uns canvis d'entre 180° i 360° per poder exercir el treball que demanda la societat, que és tenir entre les seves parets, durant la major part del dia, la població que es troba en les seves etapes d'infància i adolescència.

“Els i les mestres s'han trobat davant la paradoxa d'haver d'educar en el respecte a la dignitat de les persones, quan a ells no se'ls ha respectat la seva.”

Per això serà necessari una reforma profunda de la formació de mestres, que hauran de deixar de pensar que la seva funció és la de transmetre coneixements per assumir el paper que sempre haurien d'haver tingut que és el de formar i educar. És per aquestes raons que a partir d'aquests moments assenyalarem una sèrie de canvis que ha de patir l'escola i tot el seu entorn per aconseguir un dels principals objectius que és la formació de ciutadans i ciutadanes lliures en societats tecnològiques democràtiques; una escola que sigui capaç de relacionar-se amb totes les institucions polítiques i socials del seu entorn.

Un altre dels problemes que afecten l'escola i que s'haurà de resoldre en el futur és que des de fa unes dècades s'ha creat una societat de drets sense que s'hagi exigint una contribució a ella a través dels deures. S'ha educat els i les joves d'avui en un sistema sobre-protector i no han quedat preparats per enfrontar-se a la societat. El professorat s'ha trobat davant la disjuntiva de cedir davant la pressió dels infants escolaritzats i ha perdut la seva autoritat a l'escola. Els i les mestres s'han trobat davant la paradoxa d'haver d'educar en el respecte a la dignitat de les persones, quan a ells no se'ls ha respectat la seva.

Els nous papers de la dona, i en conseqüència de l'home, potencien l'aparició de nous models de família. A

aquests nous models de família hi hem d'afegir o així està ocorrent ja a Europa, les famílies de dues persones del mateix sexe, les famílies monoparentals i si se supera amb èxit l'adaptació a la modernitat, les noves generacions s'inseriran amb més garanties en la societat del futur.

Avui en el treball és necessari comptar amb persones que siguin capaces de treballar en equip; capaces de poder accedir a la informació de manera ràpida i efectiva; sense o amb poc marge d'error, i capaces de resoldre els problemes que es plantegin.

A més de tenir els coneixements suficients sobre la professió que s'ha triat, també s'ha de ser capaç de poder resoldre les situacions conflictives que puguin plantejar-se i trobar-hi solucions.

En l'educació del futur s'haurà de prioritzar la formació en la responsabilitat i en la sensibilitat i lluitar contra la temptació de la intolerància i l'exclusió. Una educació responsable ha d'ensenyar els conceptes bàsics, les competències necessàries i la capacitat per poder relacionar-se, és a dir, ha de ser una formació científica, humanista i dinàmica.

L'educació de demà haurà de desenvolupar les capacitats per triar responsablement els governants i per saber resoldre els problemes sense confrontacions verbals ni físiques. En síntesi, s'haurà d'educar perquè les persones sàpiguen desenvolupar-se amb suficient èxit en el món laboral i familiar. Hauran de saber canviar la cultura de la violència física per la cultura de la pau.

És important generalitzar el desenvolupament de les capacitats d'innovació en els i les mestres, pro-

fessionalitzant-los perquè adquireixin eines conceptuais i metodològiques per poder generar innovacions. En temps recents, els plans i els programes d'estudi posen més èmfasi en la informació i molt poc en la solució dels problemes pedagògics quotidians.

Una bona política educativa seria associar de manera efectiva l'escola amb el món laboral; fer de la capacitació en la realitat una pràctica i no instrumentar-la només a través dels llibres. S'haurà de capacitar el professorat per promoure l'aprenentatge basat en la investigació, i se l'haurà d'integrar en l'ús dels ordinadors per millorar l'aprenentatge de l'alumnat. Se l'haurà de formar en l'ús efectiu de les noves tecnologies a l'aula, ja que avui s'han format nous espais des d'on es pot impartir el coneixement.

“...els components bàsics de la democràcia com són la recerca del consens, la trobada de la diversitat d'opinions i idees i la seva resolució a través d'un conflicte dialogat.”

Vivim en l'anomenada societat del coneixement perquè ofereix moltes oportunitats d'aprenentatge. Les conseqüències per a l'educació són enormes perquè requereix aprendre a organitzar el treball, saber autodisciplinar-se ja que es pot treballar de forma independent i autònoma, poder investigar i comunicar-se a través de les xarxes informàtiques. Així l'alumnat podrà arribar a ser subjecte de la seva pròpia formació i

el professorat es convertirà en un orientador, en un mitjancer del coneixement. Així es pot acabar amb el professor i la professora que són els posseïdors del coneixement i que van impartint lliçons, com si es tractàs de repartir panets.

Un altre aspecte molt important de l'educació en el futur serà que haurà d'ensenyar la democràcia, una democràcia autèntica i participativa i que haurà de néixer al si d'una escola que sigui un lloc veritablement democràtic, una mena de laboratori on l'alumne pugui aprendre de la pràctica diària. S'han de tenir en compte els components bàsics de la democràcia com són la recerca del consens, la trobada de la diversitat d'opinions i idees i la seva resolució a través d'un conflicte dialogat. D'aquesta manera es respecta l'autonomia de les persones i la seva llibertat d'opinió i d'expressió.

Per totes aquestes raons l'aula ha de convertir-se en un taller d'aprenentatge del debat, a través del coneixement de les regles necessàries per a la discussió, de la presa de consciència de les necessitats i dels processos del pensament dels altres, i de saber escoltar i respectar les minories, que massa vegades es converteixen en marginals.

En el futur en la formació de mestres, Internet serà una poderosa eina que facilitarà el procés d'aprenentatge pel seu fàcil i ràpid accés i els i les docents es convertiran cada cop més en autosuficients i les carreres es tornaran més específiques. La comunicació via satèl·lit serà indispensable i cada cop més individus tendran comunicació sense fil per als seus ordinadors portàtils, es realitzaran videoconferències amb mestres, humanistes, personalitats científiques, artistes, professionals,

etc., i s'utilitzarà material propi de l'escola com són notícies, periòdics, revistes, articles, assaigs, etc., on l'alumnat pugui navegar i aportar idees i experiències pròpies; es treballarà en projectes simultanis en diferents països i en diferents idiomes; els llibres només serviran per ampliar els temes.

Seguirà havent-hi una lluita entre dues concepcions de l'escola, segons estiguin en el poder governs progressistes o conservadors, que volen atorgar als i a les mestres diferents tipus de funcions, o bé la de transmissors de coneixements, o la de coordinadors de l'aprenentatge de l'alumnat. Moacir Gadotti a *Boniteza de un sonho. Ensinar e aprender com sentido* diu: “En aquest sentit –en el context actual– podem identificar i confrontar dues concepcions oposades de la professió docent: la concepció neoliberal i la concepció emancipadora. La primera, àmpliament dominant avui, concep el mestre com un professional que imparteix lliçons, valorat individualment i aïllat en la professió (visió individualista). La segona concepció considera el docent com un professional del sentit, un organitzador de l'aprenentatge, un líder i un subjecte polític (visió social).”

Seguint Moacir Gadotti, explicarem les característiques que hauran de tenir els i les mestres en el futur:

Hauran de **ser professionals del sentit**, és a dir, hauran de conèixer els espais de formació: mitjans de comunicació, espais públics i privats, associacions, empreses, ONGs, Internet, sindicats, partits polítics, parlaments, etc., i hauran de ser capaços i capaces de coordinar tots els sabers que es puguin adquirir, i construir el sentit al coneixement. Hauran d'ensenyar a pensar i hauran de pronunciar-se davant la realitat que ha de ser pensada primer, per poder ser transformada després. Hauran de tenir en compte que el procés d'ensenyament i aprenentatge ha de donar sentit al projecte de vida del professorat i de l'alumnat. Un dels mals actuals de l'escola és que massa vegades no es troba cap sentit al que s'està fent.

“Hauran de saber que ensenyar és mobilitzar el desig d'aprendre, és a dir, haver de tenir la capacitat de crear una relació entre vida escolar i plaer...”

Hauran de ser **professionals que aprenen en el ciberespai de la formació** i hauran d'aconseguir que els i les alumnes tinguin autonomia i es converteixin en subjectes de la seva pròpia formació. Diu Moacir Gadotti “...el nou mestre ha de poder desenvolupar les habilitats de col·laboració (treball en grup i amb diferents matèries), de comunicació (saber parlar, seduir, escriure bé, llegir molt), de recerca (explorar noves hipòtesis, dubtar, criticar) i de pensament (saber prendre decisions).”

Hauran de saber que **ensenyar és mobilitzar el desig d'aprendre**, és a dir, haver de tenir la capacitat

de crear una relació entre vida escolar i plaer, perquè per ensenyar són necessaris alguns condicionants: s'ha de gaudir del que es fa, igualment ha de passar-s'ho bé l'alumne quan aprèn, i haurà de tenir una especial estimació envers els seus i les seves alumnes. Només així s'aconseguirà que s'apregui.

Lètica és part integrant de la competència dels i de les mestres i del seu saber ser-ho, cosa que significa que si no se somnia, si no es tendeix cap a utopies, si no s'està compromès, no s'és competent ni ètic, ni s'aconsegueix ensenyar.

Hauran de ser **professionals de l'encantament**, promotors de la vida, de la bona vida, de l'educació per a la pau i la sostenibilitat. Hauran de dominar l'art de l'encant i despertar en les persones la capacitat de comprometre's i de canviar.

Hauran d'educar per pensar globalment, sabent que el coneixement canvia amb tanta rapidesa, que ja no serveix acumular informacions. Per tant, hauran d'ensenyar a saber aprendre, saber conèixer i saber organitzar els mètodes i els treballs a l'escola.

Hauran d'educar els sentiments, per sentir i cercar sentit als esdeveniments i per viure amb sentit cada moment de la vida.

Hauran d'educar en la identitat pròpia i amb la terrenal, ja que el nostre destí comú en el planeta és compartir en aquest món la vida amb tots, i poder aportar més a la identitat comuna, quan més clara tenguem la nostra. És necessari establir vincles amb la Terra, no per explotar-la, sinó per estimar-la.

Hauran d'educar per a una consciència planetària, ja que tots els habitants de la Terra som interdependents. Som ciutadans terrícoles. Per tant s'haurà d'educar per acabar amb la divisió del primer i del tercer món.

Hauran d'educar cap a la simplicitat i la quietud i en tota una sèrie de valors com són l'austeritat, la pau, saber escoltar, saber viure plegats, compartir, descobrir i actuar conjuntament. La cultura dominant actual és una cultura de guerra, renou, competitivitat i egoisme. S'haurà d'educar per viure una cultura que sigui capaç de convertir el món en més responsable.

“...és necessari que es posin d'acord perquè les persones que canviïn de lloc de treball i de país puguin tenir tots els drets igual que els altres...”

L'educació del futur haurà d'emancipar les persones de la terrible dependència que suposa la globalització neoliberal i haurà de ser capaç de transformar aquesta societat competitiva en solidària.

S'haurà de tenir en compte que hi ha països amb ciutadans emigrants i països amb ciutadans immigrants, que és necessari que es posin d'acord perquè les persones que

canviïn de lloc de treball i de país puguïn tenir tots els drets igual que els altres i, a més a més, hauran de conèixer el país que adoptaran com a seu i també les persones dels països receptors hauran de conèixer els països dels immigrants. D'aquesta manera es podrà arribar a la interculturalitat que és com un intercanvi de cultures i no una simple suma d'elles. Això té una gran repercussió a l'escola i aquesta haurà de ser capaç d'ajudar a aquesta integració com a enriquiment i haurà de ser l'escola tant dels països emissors d'emigrants com dels receptors.

En el futur s'haurà d'aconseguir un objectiu que es va assenyalar a mitjan segona meitat del segle passat, que s'havia d'aconseguir que els i les alumnes aprenguessin a aprendre. És un objectiu que no sol aparèixer en els currículums actuals i només una part del professorat el posa en pràctica, aquest objectiu haurà de generalitzar-se i convertir-se en bàsic i elemental, perquè tots haurem de tenir clar que moltes coses que s'aprenen a l'escola, després no serveixen per a la vida professional i que els coneixements han de ser renovats constantment.

Altres especialistes en educació diuen que s'haurà d'educar per aprendre a viure plegats i basen aquest objectiu en el fet que en la societat industrial, encara que hi havia diferències, com era el cas de l'existència de gent explotadora i de gent explotada, de persones dominants i de persones dominades, de senyors i senyores, i de criats i criades, tots i totes eren necessaris; però avui en la nostra societat globalitzada hi ha la gent exclosa, que ja no és necessària i per aquesta raó és apartada de la societat. Serà necessari ensenyar a no excloure,

ensenyar a viure plegats i ensenyar a viure plegats no significa més que voler viure plegats.

L'educació del futur haurà d'haver reflexionat sobre com s'ha de solucionar el plantejament d'un coneixement fragmentat, dividit en compartiments i en la pràctica en assignatures diferents. S'haurà de tendir a fer desaparèixer l'especialització fragmentada per convertir-la en global, capaç de fer front als problemes complexos que es plantegen en el món actual.

És incompreensible que hàgim arribat al segle XXI de la nostra era i que encara ens trobem en un estat bàrbar d'incomprensió. S'han d'estudiar els símptomes i les causes de les xenofòbies, dels menyspreus i dels racismes. Cal estudiar la incomprensió, les seves causes i les seves conseqüències i cal estudiar-la des de les seves arrels més profundes.

Un dels aspectes a tenir en compte en una escola del futur és la formació dels i de les docents. Per a una futura formació inicial haurà d'haver-hi un canvi molt profund en la formació inicial de mestres. Sembla que a l'Estat espanyol es preveu una millora quan es pretén allargar la formació inicial durant un any, és a dir, serà una carrera de

quatre anys, encara que es quedaran curts, perquè si la llicenciatura són 5 anys, aquesta hauria de ser la durada de la formació, qüestió que implicaria un canvi en els continguts.

“...com a aprenents que han d'investigar el que han d'ensenyar, en comptes de veure's com a simples proveïdors de coneixement, com a amos infal·libles del que altres han d'aprendre.”

El futur que hauria de tenir la formació dels mestres s'emmarca en un enfocament que els concebi com a professionals i en l'actualització com una activitat permanent de perfeccionament pràctic i enriquiment teòric. Aquest servei haurà d'estructurar-se a partir d'una estreta relació entre les escoles de formació inicial, les escoles d'educació bàsica i les institucions d'educació superior, formant xarxes acadèmiques i d'investigació que enforteixin la docència, la seva innovació i la seva millora permanent.

En el camp de la secundària, s'haurien de desplegar les carreres entre els i les estudiants que desitgin dedicar-se a l'ensenyament i els i les que desitgin utilitzar els seus coneixements per a la investigació o per a altres quefers relacionats amb la llicenciatura, i en el cas de la dedicació docent, introduir teoria i pràctica pedagògica i didàctica suficient per poder relacionar-se amb els adolescents corresponents.

Perquè els i les mestres canviïn se'ls ha de permetre l'oportunitat de concebre's com a aprenents que han d'investigar el que han d'ensenyar, en comptes de veure's com a simples proveïdors de coneixement, com a amos infal·libles del que altres han d'aprendre.

Així és més probable que desenvolupin nous compromisos i que millorin les seves pràctiques.

La formació del professorat ha de preparar per a la innovació i el treball en grup amb els restants professionals de l'equip educatiu. També és convenient que la seva preparació els deixi en condicions d'entendre la problemàtica social que existeix en amplis sectors socialment deprimits, ja que encara que l'escola pugui comptar amb especialistes en aquesta matèria, és necessari que el mestre la conegui prou. I això és impossible d'aconseguir si es continua una formació fragmentada en múltiples assignatures i amb un període de pràctiques mínim i insuficient.

Els canvis existents en la societat de la informació i de la comunicació són molt importants perquè la concepció de l'aprenentatge tradicional, que era lineal, s'ensorra, ja que amb l'aparició dels nous sistemes informàtics a través d'Internet el nou aprenentatge es realitza en forma de mosaic. En el futur totes aquestes tècniques refermaran moltíssim més la convicció en l'autoaprenentatge.

L'educació del futur haurà de preveure un altre tipus de transversalitat, que és la que es dona a través de les diverses assignatures que s'imparteixen durant l'ensenyament obligatori o no. La realitat és més fàcil d'entendre a través del

llenguatge, de les ciències, de les arts, de les matemàtiques, etc., d'una manera global. Sens dubte que continuarà sent imprescindible un aprenentatge de conceptes bàsics de llenguatge, de matemàtiques, de l'entorn, etc., però la transversalitat entre les diferents matèries serà imprescindible; per tant, els i les mestres necessitaran una gran formació científica i cultural per adquirir la capacitat d'assimilar els ràpids canvis que es produeixen i poder transmetre als seus i a les seves alumnes un coneixement sempre actualitzat i que estiguin preparats per al canvi.

Quan a l'escola comencen a arribar especialistes per a la mediació, això significa que el professorat a més de complir amb la seva funció de desenvolupar l'ensenyament i l'aprenentatge, també haurà de conèixer els fonaments de la funció medidora.

“La futura formació dels i de les mestres tal com l’hem descrita necessita que sigui una llicenciatura...”

L'educació dels futurs i de les futures docents haurà de preparar-los perquè sàpiguen educar els seus i les seves alumnes per poder viure en un món cada dia més complex, un món ple de moviments i canvis que incideixen en la vida diària de les persones, un món molt diferent de l'estàtic que existia en les generacions passades.

S'haurà de continuar ensenyant a llegir, escriure, dotar d'habilitats bàsiques per al raonament matemàtic, però també s'haurà d'educar per entendre els canvis i que s'integrin en la vida social. Haurà de preparar el seu alumnat perquè aprengui a conviure, a conèixer, a fer i sobretot perquè aprengui a ser.

Els i les mestres del futur han de dominar les bases psicopedagògiques de l'aprenentatge per poder ensenyar els seus i les seves alumnes a entendre i interpretar els canvis que es produeixen. És per totes aquestes raons que es necessita una major profunditat en la formació i més temps que el que tenen en l'actualitat.

Al mateix temps que s'allarga el període formatiu, també ha de canviar-se el model de formació perquè respongui als requeriments d'una millor formació científica, tècnica i bàsica per a l'educació i instrucció dels nous ciutadans i de les noves ciutadanes que sàpiguen adaptar-se als canvis d'una societat global.

La futura formació dels i de les mestres tal com l'hem descrita necessita que sigui una llicenciatura, ja que el sou va d'acord amb el grau d'estudis que es té, i segurament, causes econòmiques són les que impedeixen que se'ls concedeixi i se'ls apliqui aquest nivell d'estudis. El fet que la carrera docent tendeixi a ser seguida majoritàriament per persones del sexe femení no influeix en absolut en l'eficiència de les persones formades, però també és necessari i convenient que augmenti el seu prestigi professional i social que anirà paral·lel a la satisfacció dels i de les docents, a la millora de la seva autoestima i a la disminució del fracàs escolar en el sistema educatiu. □

LA IMMIGRACIÓ I LA REALITAT SOCIAL

Traducció al català de fragments de la conferència de la doctora **Rigoberta Menchú**, que es va celebrar dia 5 de desembre de 2005, al Centre Cultural de Sa Nostra, acte organitzat per la Fundació Iberostar i Sa Nostra, al qual varen assistir nombroses persones, entre elles, el president de la Comunitat Autònoma, Jaume Matas.

Rigoberta Menchú va obtenir el Premi Nobel de la Pau el 1992 i el Premi Príncep d'Astúries a la Cooperació Internacional el 1998 i és Doctora Honoris Causa per les universitats de Cochabamba (Bolívia), UCA (Nicaragua), Costa Rica, Meiji Gakuin (Japó), Columbia (EUA), Sevilla (Espanya) o Saskatchewan (Canadà), entre d'altres.

Va iniciar la conferència en “quiché” i va dir: “Aquest és l'idioma maia “quiché” que parla un nombre molt important de població guatemalenca. Tenim quatre grans idiomes els maies, en canvi, el majoritari és l'espanyol o castellà...”

“...La immigració, com jo deia, moltes vegades la veim només en un camp, només en un angle, però en realitat és un tema universal, és un tema mundial avui per avui. Cap frontera, per més que estigui construïda amb els murs més alts que puguem imaginar, no podrà frenar la immigració. Si no començam a veure les polítiques públiques d'una manera global també, si no aprovam millors lleis, si no aconseguim una millor participació ciutadana en cadascun dels països i si no feim un gran esforç perquè el desenvolupament sigui vertaderament sostenible (i el “desenvolupament sostenible” és una mala expressió que repetim en tot el món, perquè molt poc es fa de sostenible i molt es fa pel privilegi selectiu d'alguns, especialment si observam l'aspecte econòmic i l'aspecte comercial), aleshores desafortunadament la immensa majoria dels tractats de lliure comerç signifiquen llibertat per a uns i esclavitud per a altres. Aleshores la immigració té molt a veure amb el que

començava la meua presentació, el somni desenfrenat d'aquelles persones que somien cercar un món millor, aquelles persones que, atretes per un món virtual, voldrien transformar les seves vides en un món virtual perquè el que estan vivint és un món real que no els agrada...”

“...Sobre el tema de la cultura, la identitat i els drets, quan la població no té sort de ser “banano”, com els deia jo als Premis Nobel a Barcelona, el “banano” porta un segell des de Guatemala, Costa Rica o Colòmbia, i ja ve empaquetat i no li costa gaire arribar a Suïssa o arribar a qualsevol lloc perquè ja va a cercar un paquet segellat; l'ésser humà ve a peu, amb els seus pensaments, les seves idees, els seus somnis, la seva paraula, la seva història; ve amb tot de coses, pensaments i sentiments que no es poden empaquetar, i és aquí on realment el drama és tan dolorós, tant pel que cerca aquest benestar allà lluny, on va, com per, també, les persones que el reben i és allà on jo sempre dic “la pobresa que es genera no és només una pobresa material, sinó que ho hem de veure també en dos camps: la pobresa espiritual i la pobresa material. La

pobresa espiritual dels nostres funcionaris, dels nostres policies, de les nostres duanes que, necessàriament, han de capacitar-se per veure l'altre com a sospitós, com a il·legal, per poder distingir..."

"...les darreres situacions que realment lamentam constantment com aquestes lleis antiterroristes, o anomenades antiterroristes, on el que es fa és crear un menyspreu i una desconfiança a l'altre ésser que, sense saber d'on ve ni quina és la seva intenció, realment ja el condemna i el jutja. Això és un deteriorament successiu, quan el que passa realment és que moltes persones, per sortir d'allà, del món real, i tractar d'arribar al món virtual, deixen venuda la terra, empenyorada en el banc la poca terra que tenien, els pocs recursos, que si amb aquests doblers haguessin posat una botiga, un negoci, etc., tal vegada haguessin prosperat, però no es varen poder contenir per un gran somni i que per a aquestes persones no pot ser en el lloc on es troben, per això se'n van i de sobte són deportades. Són milers i milers de ciutadans deportats cada dia al seu lloc d'origen, siguin o no siguin immigrants, simplement no han pogut respondre les preguntes seleccionades en una frontera i han hagut de tornar amb una pèrdua molt forta. Aquestes i altres frustracions toquen el que es diu la dignitat de les persones. Com jo els deia, generen altres coses, com el racisme o la discriminació. El racisme no només és una ofensa com qualsevol ofensa que rebem de vegades quan algú pega a una altra persona, no és una ofensa física; és una ofensa més profunda, és contra la dignitat de l'ésser humà, i quan un ha viscut en la seva pell el racisme, sap que li toca profundament una paraula, un gest, unes paraules que són populars, però que en realitat són una ofensa a la dignitat.

He après que tots tenim propietaris i tots tenim controls i vénen les màfies vinculades al crim organitzat, a la corrupció, al narcotràfic, a altres traficants humans i de consciències, a altres intermediaris. Realment es torna un tema on hi ha molts intermediaris en el camí, uns aprofitant el dolor d'altres, altres realment perquè això és un bon negoci, i es donen els altres problemes. Però en altres països surt la fúria de la gent i és el que actualment anomenam les "maras". Les "maras" no nasqueren ni a El Salvador, ni a Guatemala, ni a Centreamèrica, nasqueren a San Francisco (Los Angeles), de joves que se sentiren profundament rebutjats i pensaren que era millor fer ús de la violència i associar-se i arribar al punt més alt de la crueltat i aleshores foren detectats per les autoritats nord-americanes i els tornaren junts a Centreamèrica. Quan hi arribaren ja estaven organitzats, així que només feren un poc de base social i avui tenim milers de joves probablement entre 18 i 30 anys en les anomenades "maras" i és impossible pensar que la solució siguin les presons, perquè les presons, en primer lloc, estan en condicions pèssimes i ja no aguanten els que ja estan detinguts, però definitivament existeix una quantitat de 200.000 "maras" o joves vinculats a la delinqüència organitzada, doncs això realment porta a situacions molt complicades..."

"...Jo crec que la participació et dignifica, a qualsevol lloc que un estigui, perquè tal vegada la resposta als problemes es pot trobar dins un mateix i, i aquí ve un consell dels antics pobles maies indígenes, és que si no hi ha un equilibri entre els interessos individuals i els interessos col·lectius cream un món que només incubarà problemes i si tenim una mica de visió col·lectiva, de visió individual, segurament detectarem aquestes misèries com jo deia. Per a mi, tenir falta de material, és a dir, no tenir suficients doblers, no tenir suficients béns,

tenir pocs béns, això no és només pobresa. La pobresa va molt més enllà, es pot ser una persona molt exemplar espiritualment, però si no tens què menjar no pots viure d'espiritualitat; però no tenir molt, també; si no tens espiritualitat, doncs quina pena perquè no ets ric, ets miserable..."

"...Crec que la immigració no ha començat ara, va començar fa molt de temps, sobretot si veim les desigualtats en els nostres països. Tenc molts de dubtes del fet que puguem detenir-ho, més aviat s'han de cercar altres mecanismes per solucionar-ho, aniria per les polítiques públiques. Com que avui és tan important demostrar que el racisme i la discriminació són un retard mental, un retard espiritual, un retard de la humanitat, és el més horrible que encara queda en el pensament humà, i aleshores començar a tractar el tema amb molt de rigor, amb molta força, amb molta tenacitat, com en algun moment ho hem fet nosaltres a les comunitats indígenes; entendre que el racista és exactament igual que un malalt alcohòlic..."

"...Àfrica és el continent més sofert, podem dir que Àfrica és el continent on hi ha més tremendes dificultats, malalties com la SIDA, i moltes altres situacions difícils, i que tothom comença a dir "Àfrica, zona d'emergència", "Àfrica perduda, continent perdut" i totes aquestes coses, però jo sempre dic que Àfrica no és pobre, és empobrida, igual que Amèrica Llatina. Tots els nostres països no són pobres, són empobrits, i empobrits, per una banda, perquè els ciutadans locals hem perdut el nostre protagonisme ciutadà. Si nosaltres tenguéssim

consciència ciutadana no permetríem que els nostres governants fossin corruptes, o assassins, o matons, i aleshores exerciríem un dret universal que és el dret del vot, però per una altra banda se'ns llevà aquesta capacitat. La capacitat, a mesura que existeix l'analfabetisme, el temor per les dictadures, perquè els 200.000 morts i desapareguts a Guatemala foren desapareguts i foren aniquilats, per les seves opinions, perquè molestaven a les dictadures, i perquè s'usà terrorisme d'Estat. Quan deim "terrorisme d'Estat" tots els estats prenen distància perquè diuen "això està malament, el terrorisme només el comet el que està darrere la línia; jo podria haver torturat algú però no comet terrorisme perquè estic en el marc de la llei, veritat?..."

El 8 de desembre, els representants de l'STEI-i i de l'ONGD Ensenyants Solidaris, Pere Polo i Juan Rodríguez varen mantenir un berenar de treball amb la Premi Nobel de la Pau, la senyora Rigoberta Menchú, aprofitant la seva estada a Palma. Varen parlar, entre altres temes, de la situació política, social i educativa de Guatemala, així com dels efectes que sobre la població en general, i especialment la indígena, tindrà l'huracà STAN i com es duen a terme els programes d'emergència en aquest assumpte.

També es va parlar de la crisi produïda a la "Comisión del Resarcimiento" i la manera com podrà complir el seu objectiu d'indemnitzar les víctimes del genocidi.

Finalment es va parlar de la col·laboració entre les organitzacions "Fundación Rigoberta Menchú" i l'STEI-i / Ensenyants Solidaris quant als temes de formació i educació a través dels voluntaris d'aquestes organitzacions.

“...Hi havia un cercle familiar i podíem confiar en una bona dosi d'educació familiar. Avui ja no hi és això, per molts de motius hem abandonat aquesta part, i si la societat no és font d'educació, aleshores en mans de qui la deixam? Tal vegada en mans de l'escola, però l'escola no ha de ser només el darrer requisit per a l'educació, i després la universitat, i s'ha de tenir en compte que l'Organització Mundial del Comerç es reunirà properament i un dels temes que tractarà serà si l'educació ha de ser pública o privada; parlem de l'educació superior...”

Es va interrogar sobre quines havien de ser les accions per resoldre els problemes, especialment de la immigració, i va explicar això:

“...Una, crec jo, és enfortir les iniciatives econòmiques de la població des dels llocs on són, hi ha molt per fer, fomentar les petites economies, les petites iniciatives econòmiques en l'àmbit comunitari, en l'àmbit regional, en l'àmbit nacional, en la mitjana i petita empresa, donar feina a la gent, comportar-se de la millor manera possible amb les persones a qui es dóna feina, tenir-ne una visió integral, no discriminar a un i a un altre perquè tots tenen i poden arribar a tenir els millors talents, és a dir, tenir una voluntat més pràctica de la vida és una alternativa, una altra és reforçar el teixit social, jo crec que les organitzacions de la societat poden jugar un paper fonamental a donar esperances a la població, amb altres valors...”

“...Crec que les polítiques públiques s'han de modificar necessàriament cap a un enfocament multicultural, multiètnic, multilingüe, i cap a un enfocament de

pertinença social. Si les polítiques públiques segueixen fent la carrera que estan fent, de promoure el progrés per a uns però no per als altres, tot queda frenat perquè tenim un problema, que és la governabilitat. Jo veig que hi ha greus problemes de governabilitat en moltes parts del món, igual com hi ha problemes de l'anomenada democràcia; vénguin a Guatemala, per favor, perquè Guatemala és un país bellíssim, multicultural, multiètnic, on hi ha una profunda espiritualitat maia que ha anat renaixent en els darrers temps i també un país que ha sofert molt, de tal manera que acabam de patir l'huracà Stan. Aquest huracà va destruir gairebé un 70% de la infraestructura nacional de carreteres, la xarxa viària, ponts, camins petits que s'havien fet durant tant de temps i ara també va colpejar la producció agrícola i la nostra producció agroexportadora. Hi pot haver més fam en els propers anys, però si tenim l'oportunitat de fer una reconstrucció amb pertinença cultural i amb pertinença social, per ventura serà la nostra oportunitat per acostar-nos al país més equitatiu, més just, que sempre hem somiat els guatemalencs, així que acompanyin's en aquesta lluita, igual que en qualsevol causa mundial. Jo crec que ara no hem de ser molt egoistes, perquè a qualsevol lloc on un pot fer una obra és un gran benefici, però també és una riquesa humana el que un aprèn allà on vagi, una solidaritat...”

Una vegada acabada la conferència li varen fer una sèrie de preguntes que va contestar en escriure. En volem destacar una sobre el procés judicial que té interposat a l'Audiència Nacional, que va contestar d'aquesta manera:

“...Sí, bé, jo faig un poc de tot, duc quatre judicis, processos legals, un que és un judici contra la discriminació, que el vaig guanyar a Guatemala, que està a la Cort Suprema de Justícia i esper que vagi a la Cort de Constitucionalitat, i si allà no guanyam el judici, anirem a la Cort Interamericana. L'altre judici és el cas “chamán”, duc deu anys en els tribunals lluitant per la darrera massacre que va ocórrer a Guatemala, i el tercer, el més important per a mi, fou que després de ser capturat el senyor Pinochet per una ordre que va treure l'Audiència Nacional d'Espanya, es va obrir una porta molt grossa per a nosaltres, per intentar jutjar el genocidi a Guatemala, el genocidi i el terrorisme d'Estat. Aleshores, junt a devuit organitzacions de drets humans, vaig obrir un procés legal a l'Audiència Nacional d'Espanya fa cinc anys. Aquest procés ha duit molta feina. Vostès, els que són de Dret, saben que els Tribunals són tremends. Si et diuen que vagis al Tribunal,

encara que t'estiguis morint, hi has de comparèixer. Ha estat difícil, però l'Audiència Nacional ja ha tret quatre resolucions i dins aquestes, n'hi havia una que indicava que només s'havien de jutjar els casos espanyols executats a Guatemala i no així els casos guatemalencs. Em vaig enfadar bastant, i aleshores vaig anar al Tribunal Constitucional i vaig posar un recurs acusant aquesta resolució de negació de justícia cap als guatemalencs.

El cas del meu pare és tan obvi que no podem separar restes mortals d'espanyols que estaven en el mateix lloc i el cas d'ell que estava en el mateix lloc; és a dir, un mateix fet no pot separar-se i per tant vaig tenir la sort que el Tribunal Constitucional va acceptar el recurs que jo havia presentat. Això va passar fa més o manco vint dies o un mes, i després que el Tribunal Constitucional va reconèixer el genocidi a Guatemala i ordenà a l'Audiència Nacional el fet que sigui jutjat aquest genocidi a Espanya, ens canvia a nosaltres el panorama molt fortament, perquè s'ha de començar a jutjar aquest genocidi; nosaltres hem fet una immensa feina, tenim 220 exhumacions que s'han fet des que es va signar la pau fa deu anys, les exhumacions revelen els tipus de tortura, la forma en què foren executades les persones, aquestes són de fosses comunes, són de cementiris col·lectius que s'han trobat en aldees, algunes a les esglésies, en els convents on els militars obriren fosses comunes i posaren allà la gent, després d'haver estat executada.

Creim que la col·laboració de l'antropologia forense, on s'ha utilitzat l'ADN en aquests darrers deu anys, és una prova contundent que documenta el genocidi a Guatemala, però també l'informe de les Nacions Unides, que es diu "Memorias del Silencio", que vaig tenir la sort de poder-lo entregar al Sant Papa. És la memòria del conflicte armat on es parla dels Drets Humans, 200.000 morts, 50.000 desapareguts actualment, 446 aldees destruïdes, massacrades i una mitjana de 3.000 fosses comunes, de les quals se n'han exhumat només 220. I tot això és una documentació molt forta que està a l'Audiència Nacional i jo crec que la propera passa és que es creï la Comissió Rogatòria que arribaria a Guatemala a indagar més o manco una mitjana de quinze testimonis que no han vingut a l'Audiència Nacional. Arribaria a investigar principalment els "victimaris". Dins d'aquests "victimaris" hi ha el general Ríos Mont, que és un dels militars de més poder a Guatemala i que continua amb molta influència a la vida nacional, a la vida econòmica i a la vida política del país.

Ja tenim dues ordres de captura internacional contra dos dels acusats i un d'ells és don Álvaro Álvarez Ruiz, que vostès imagin que han sentit anomenar. Era a Mèxic, nosaltres ja l'havíem localitzat a Mèxic després d'una investigació de tants anys i va sortir d'allà i se'n va anar a Panamà, i actualment sabem que està sent encobert per sectors molt forts de Panamà, i un altre és a Veneçuela; això és un procés que va endavant, jo tenc molta fe en el fet que l'Audiència Nacional ha de jutjar el genocidi i el terrorisme d'Estat que va ocórrer a Guatemala..."

El moderador va voler acabar l'acte amb unes paraules de la doctora Rigoberta Menchú:

*"No hi ha pau sense justícia,
No hi ha justícia sense equitat,
No hi ha equitat sense desenvolupament,
No hi ha desenvolupament sense democràcia,
No hi ha democràcia sense respecte a la identitat de la
cultura i dels pobles."*

Ha fet la transcripció i traducció al català: Catalina Thomàs.

Ha fet la selecció, correcció i adaptació: Joan Lladonet. □

ESCOLES DE PERSONES ADULTES, UNA BONA INVERSIÓ?

Aquest és el títol del primer llibre que s'ha escrit sobre l'Escola d'Adults de Maó. L'autor és en Marc Genestar, que ha treballat 4 anys a una escola d'adults de Barcelona i 22 a la de Maó.

Ara s'ha publicat en llengua catalana gràcies a haver tingut una bona acollida per part de la Conselleria de Cultura i Educació del Consell Insular de Menorca i del Consell Escolar de la nostra illa.

El llibre comença amb una presentació del Conseller, Mateu Martínez i del president, Amador Alzina.

El pròleg és d'en Guillem López Casanovas, catedràtic d'economia aplicada de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, recentment nomenat conseller del Banc d'Espanya.

El llibre parteix d'una investigació prèvia que ha durat quasi quatre anys. En Marc va fer el projecte i el disseny de la investigació, ha redactat el text i les conclusions. No es coneixen antecedents de cap treball semblant. Per exemple ni la formació bàsica ni els batxillerats del sistema educatiu ordinari de l'Estat espanyol tenen cap estudi semblant.

El treball de camp el va fer principalment na Maria Joana Capella, mestra de l'Escola d'Adults de Sant Lluís i, en part, na Maria Bagur Garrido, exalumna de l'Escola d'Adults de Ciutadella i educadora de l'escola infantil Es Poriol.

El contingut d'aquesta publicació aborda de ple el tema de si el fracàs escolar genera desigualtats educatives i socials irreversibles al llarg de la vida adulta o es poden corregir. Per respondre a aquesta pregunta s'han enquestat a fons 164 persones adultes que no van poder aconseguir el títol de graduat escolar a les escoles del sistema educatiu ordinari, i de majors, van anar a l'Escola d'Adults de Maó havent-se demostrat que les segones oportunitats existeixen i no són una utopia.

El llibre, en primer lloc, vol divulgar l'estudi sobre quines van ser algunes de

les influències personals i socials de les classes de graduat escolar sobre l'autoestima, la salut, el consum, l'educació dels fills, la violència, els mitjans de comunicació, l'escriptura, les matemàtiques, el medi ambient, l'empresa, el món associatiu i la Constitució, una recerca que ha donat resultats ben positius.

Però l'aportació pionera són els resultats de la investigació sobre l'economia oficial i soterrada. Segons aquest estudi, les persones adultes que van obtenir el títol de graduat escolar van incrementar molt els ingressos per economia oficial, mentre que els seus ingressos per economia soterrada van disminuir, i han millorat, així, la seva qualitat de vida.

La recerca ha partit de l'estudi de l'economia de cada persona a l'any anterior a les classes, l'any posterior i cinc anys després d'obtenir el títol, tot seguint una metodologia longitudinal. Un altre aspecte dels resultats de la investigació han estat les sorprenents diferències de rendibilitat econòmica obtingudes pels homes i per les dones.

Si bé tant els homes i les dones que van aconseguir el títol de graduat escolar van aconseguir importants augments en la seva economia personal, un cop desglossats els impactes de l'experiència i els de la formació ha resultat que l'impacte de la formació sobre les dones ha estat de quasi el 85% mentre que en els homes no ha arribat al 6%. Això, sense dubte, ens ajuda a entendre més

per què les dones actualment estudien més que els homes.

Un altre aspecte molt important de la recerca és la demostració que les despeses de les administracions públiques en les classes de graduat escolar no eren realment despeses, sinó inversions rendibles a mitjà termini. Segons les conclusions definitives, l'educació bàsica de les persones adultes va ser un bon negoci per a l'Administració.

Si sols es tenen en compte els ingressos per la Seguretat Social i l'IRPF, l'Administració recuperava les inversions en 5,6 anys. Si tenim en compte tant els impostos directes com els indirectes ho feia amb 3,6 anys.

Com s'ha pogut obtenir una informació tan valuosa? Un dels secrets ha estat la bona receptivitat de les persones enquestades. En aquest llibre cinc d'aquestes persones amb nom i llinatges, autèntiques protagonistes de l'aventura d'aprendre, obren una finestra a les seves vides i contenen la seva experiència.

Aquest treball, redactat en el començament de la societat del coneixement i de l'expansió de la globalització econòmica mundial també ha analitzat els nivells de confiança generats per les classes de graduat.

La principal finalitat d'aquesta publicació és donar un nou impuls al dret a aprendre per part de les persones adultes més desfavorides dintre de l'àmbit social, econòmic i educatiu. Vol aconseguir que la formació al llarg de la vida adulta es defensi sense complexos, com un dret nou i com una altra etapa formativa amb característiques pròpies.

A més a més, el llibre va acompanyar d'un CD amb dades i reflexions complementàries i la metodologia aplicada en aquesta investigació. En el CD també s'hi troba el projecte de la investigació i el seu disseny amb els qüestionaris utilitzats a les enquestes i les dades bàsiques aconseguides amb el treball de camp. □

llibres...

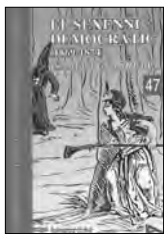
Moll Marquès, Josep (2005)

Nacionalisme i Reforma constitucional

Palma. Editorial Moll (Els Llibres de Pròsper, 4)

L'autor exposa una línia d'actuació política tan decididament pragmàtica com inequívocament catalanista. És des d'aquesta perspectiva que duu a terme una lectura crítica de la Constitució espanyola, assenyalant els punts que urgeix reformar-ne i proposant com fer-ho, amb la finalitat de superar el model esgotat de

l'Estat de les autonomies per avançar cap a un Estat federalitzat, amb autèntiques quotes d'autogovern i sobirania per a les nacions que lliurement vulguin integrar-s'hi.

Peñarribia, Isabel (2005)

El sexenni democràtic (1869-1874)

Palma. Edicions Documenta Balear (Quaderns d'Història Contemporània de les Balears, 47)

Aquest sexenni ha estat considerat com l'expressió democràtica de la revolució liberal burgesa a l'Estat espanyol. Durant sis anys, la ciutadania va exercir per primera vegada els drets democràtics bàsics i conegué importants transformacions socials. Aquest volum ofereix una visió actualitzada, i sovint inèdita, del període de la història de

Mallorca comprès entre la Revolució de Setembre de 1868 i la restauració borbònica en la persona d'Alfons XII.

Roig Rodríguez, Maria Antònia (2005)

Dona i educació a Mallorca. L'Institut d'Estudis Superiors per a la dona

Palma. Edicions Documenta Balear (Menjaments, 64)

En aquest llibre s'analitzen les causes que provocaren el fracàs de la institució educativa dedicada a l'educació de la dona, l'Institut d'Estudis Superiors de la Dona, fundada per l'Ajuntament de Palma el 1915, i es dona a conèixer la relació entre la societat

mallorquina de la Baixa restauració i el paper que hi exercí la dona.

Casanovas Camps, Miquel Àngel (2005)

Història de Menorca

Palma. Editorial Moll (Tomir, 59)

Aquest llibre és una síntesi actualitzada de la història de Menorca, des dels orígens del poblament humà fins a l'actualitat. Escrita en un estil entenedor, va adreçat al públic no especialitzat que vulgui tenir una visió global dels quatre mil·lennis de presència humana a Menorca. L'autor ha sintetitzat de manera

crítica la vasta producció historiogràfica que ha donat l'illa del segle XVIII ençà i l'ha complementada amb les seves recerques personals.

Karmiloff, Kyra; Karmiloff-Smith, Annette (2005)

Hacia el lenguaje. Del feto al adolescente

Madrid. Ediciones Morata, S. L. (Serie Bruner, 28)

La nostra caminada cap al llenguatge comença abans del naixement, quan el fetus, a l'úter, sent amb la suficient claredat com per poder distingir la veu de la seva mare. Tècniques actuals d'investigació han permès demostrar els processos d'aprenentatge del llenguatge en múltiples àmbits. Sabem ara que, molt abans que els nins i les nines produeixin les seves primeres paraules, han estat processant activament els sons, els ritmes, la construcció de les paraules i la gramàtica.

Casanovas Camps, Miquel Àngel (2005)

L'economia balear (1898-1929)

Palma. Edicions Documenta Balear (Quaderns d'Història Contemporània de les Balears, 46)

Aquest llibre mostra l'evolució econòmica de les Illes Balears i Pitiüses durant el primer terç del segle XX. En aquest període les Illes superaren situacions adverses i conegueren la modernització econòmica. Partint de la diversitat socioeconòmica de cada illa, l'autor hi analitza l'evolució econòmica a partir de tres grans períodes: des de la pèrdua de les colònies fins a la Gran Guerra (1898-1914); la Primera Guerra Mundial i les seves conseqüències (1914-1920); i, finalment els anys 20 (1921-1929).

Gimeno Sacristán, José (2005)

La educación que aún es posible

Madrid. Ediciones Morata, S. L.

L'autor analitza el comportament desitjable de les pràctiques educatives, davant els reptes d'un món en el qual la profunditat i la qualitat de la formació constitueixen la mesura del sentit i de l'abast real de la societat de la informació. Amb les seves anàlisis hi ha motius per pensar una educació racionalment concebuda i desenvolupada.

Alonso Tapia, Jesús (2005)

Motivar en la escuela, motivar en la familia

Madrid. Ediciones Morata, S. L.

L'autor comença descrivint les raons personals que mouen els i les alumnes a esforçar-se per aprendre o, pel contrari, a afrontar l'activitat escolar intentant evitar tant l'esforç com les conseqüències negatives del fracàs. Després proporciona distintes estratègies als docents per estimular la motivació en l'activitat escolar, i a les famílies per ajudar-les tant a prevenir els problemes de la desmotivació, com per posar-los remei, una vegada que s'han presentat.

Llibres...

Gee, James Paul (2005)

La ideología en los Discursos

Madrid-A Coruña. Ediciones Morata, S.L.,
Fundación Paideia Galiza

L'autor desenvolupa en aquest llibre una teoria rellevant sobre els "Discursos" com a formes de comportar-se, interactuar, valorar, pensar, creure, parlar, llegir i escriure, acceptables per grups específics de persones, en funció de determinats rols.

Els Discursos encarnen formes d'estar en el món, models de vida; són, per tant, sempre i en qualsevol part, socials i productes d'històries socials.

Alomar Vanrell, Maria-Magdalena (2005)

El teatro a Palma entre 1955 i 1970

Palma. Edicions Documenta Balear (Arbre de mar, 18)

Aquesta obra és un estudi excel·lent sobre el teatre que la societat mallorquina va veure i aplaudir entre 1955 i 1970. En aquells anys, la producció en català va suposar la continuïtat del teatre popular que, de segles enrere, havia esdevingut l'única manifestació cultural d'abast majoritari en aquesta llengua davant la pressió del castellà, l'ús del qual s'anava estenent en tots els terrenys. Amb ell va acabar una època, coincident amb el final del franquisme, i en començà una altra, impregnada de joves esperances, nous projectes i reptes difícils.

amb ell va acabar una època, coincident amb el final del franquisme, i en començà una altra, impregnada de joves esperances, nous projectes i reptes difícils.

Buades, Joan (2005)

Gabriel Buades i Pons. Pol-len llibertari

Palma. Plaguets del Raval

Gabriel Buades va ser un sabater anarquista d'Inca, que va ser assassinat pels feixistes el juliol del 1938. Era autodidacte, va ser empresonat durant la dictadura de Primo de Rivera i la Segona República. Va col·laborar amb el setmanari "Cultura Obrera", òrgan d'expressió dels llibertaris de les Balears. Joan Buades

relaciona la seva figura d'home d'acció i de cultura amb el passat industrial d'intens escenari de lluita de classes que era Inca abans de la Guerra Civil. Fins ara, l'anarquisme ha estat menystingut en la recuperació de la memòria contemporània pel seu caràcter antiautoritari i antipartidari. Una lectura inspiradora per a mestres amb mentalitat innovadora i per a sindicalistes amb ideals.

Sastre Moragues, Llorenç (2005)

Càlcul infinitesimal i integral. Problemes resolts

Palma. Editorial Documenta Balear

Recull de més de 1.100 exercicis completament resolts i comentats. Adreçat a tots aquells que volen adquirir una base sòlida de matemàtiques a l'hora de començar una carrera científica.

Beane, J. A. (2005)

La integración del currículum

Madrid. Ministerio Educación y Ciencia, Ediciones Morata, S. L.

James Beane detalla la història dels models que proposen una major integració curricular i analitza les crítiques que han rebut. Al mateix temps exposa amb major rigor una teoria de la integració del currículum, definida com un enfocament global i no com una simple "reorganització de les assignatures". Utilitza nombrosos exemples desenvolupats en diferents centres i aules escolars, explica la relació entre la integració curricular i les disciplines del coneixement.

Ferrà i Martorell, Miquel (2005)

Palma i l'Islam. Ciutat passa a passa

Palma. Miquel Font, Editor

Aquest llibre s'estructura en un recorregut de set etapes, totes elles de fesomia literària, que ens permeten evocar el que va ser en el si de la societat pretèrita mallorquina la cultura de l'Islam, la seva petjada històrica, els seus costums i les seves tradicions. L'autor hi ha reflectit la història i la nostàlgia de la història, l'orientalisme històric i l'historicisme reivindicatiu, l'estètica àrab i neo-àrab, la figura del musulmà exercint la seva sobirania sobre les illes i la presència del morisc sotmès al poder cristià.

Gross, Jean (2004)

Necesidades educativas especiales en educación primaria

Madrid. Ministerio Educación y Ciencia, Ediciones Morata, S. L.

La més recent investigació i la legislació educativa més democràtica defensen que les necessitats educatives especials (NEE) s'ha d'atendre a les aules ordinàries, en el marc de models pedagògics inclusius. Aquest llibre s'ocupa de les distintes formes possibles de desenvolupar respostes adequades a les necessitats educatives de cada estudiant. Insisteix que el professorat, ha de mantenir actualitzats els seus coneixements i destreses i ha d'oferir expectatives positives tant sobre el rendiment i la vàlua personal de cada alumna i alumne com sobre les seves capacitats per dur endavant aquesta filosofia i pràctica educativa.

Bennasar, Nofre; Vallejo, Eloisa (2005)

Garrafada

Palma. Edicions Documenta Balear

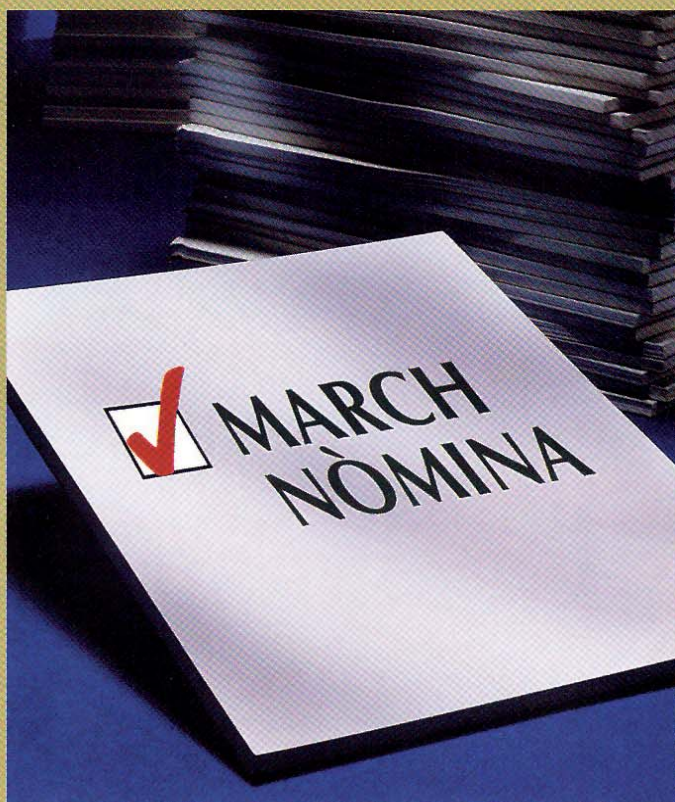
Aquest llibre és un recull d'històries perquè els nins i les nines gaudeixin llegint, escrivint, dibuixant, jugant i fent i desfent. Vint-i-tres contes acompanyats d'il·lustracions, suggeriments de possibles continguts per treballar, propostes d'activitats i enllaços a Internet.

SERVEI NÒMINA

Oferta especial per a personal docent

Has examinat la teva nòmina?

Afegeix punts a la teva
qualitat de vida:

- Assegurança d'accidents sense cost.
- Assegurança multiassistència sense cost.
- Condicions especials a préstecs personals i hipotecaris, avançaments de nòmina, dipòsits a termini, plans de pensions i fons d'inversió.
- Servei de banca a distància.
- Targetes VISA i 4B-MasterCard.

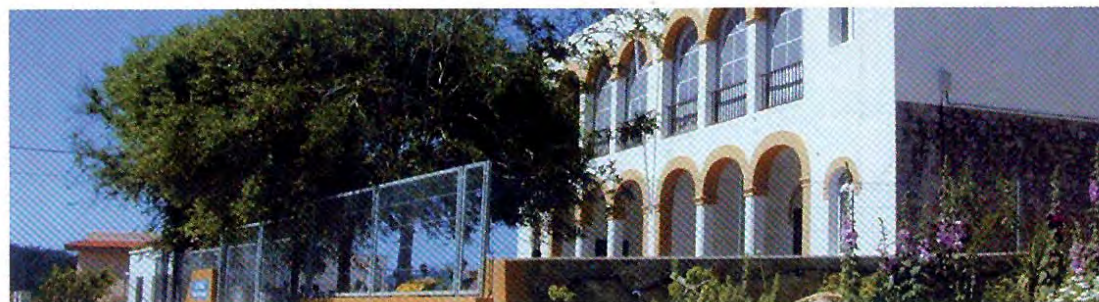
Informi-se'n a les nostres oficines o telefonant al **901 111 000**

FEIM FUTUR, FEIM ESCOLES

Pla d'infraestructures educatives

La Conselleria d'Educació i Cultura a través de l'Institut Balear d'Infraestructures i Serveis Educatius i Culturals, té l'objectiu de dur a terme, en els períodes 2004-2007 i 2008-2011, un important Pla d'Infraestructures, amb un total de més de:

- 57 nous centres
- 80 ampliacions
- més de 190 actuacions
- i amb una inversió de més de 210.000.000 €

*Milloram les infraestructures,
milloram la qualitat de l'ensenyament públic*